Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

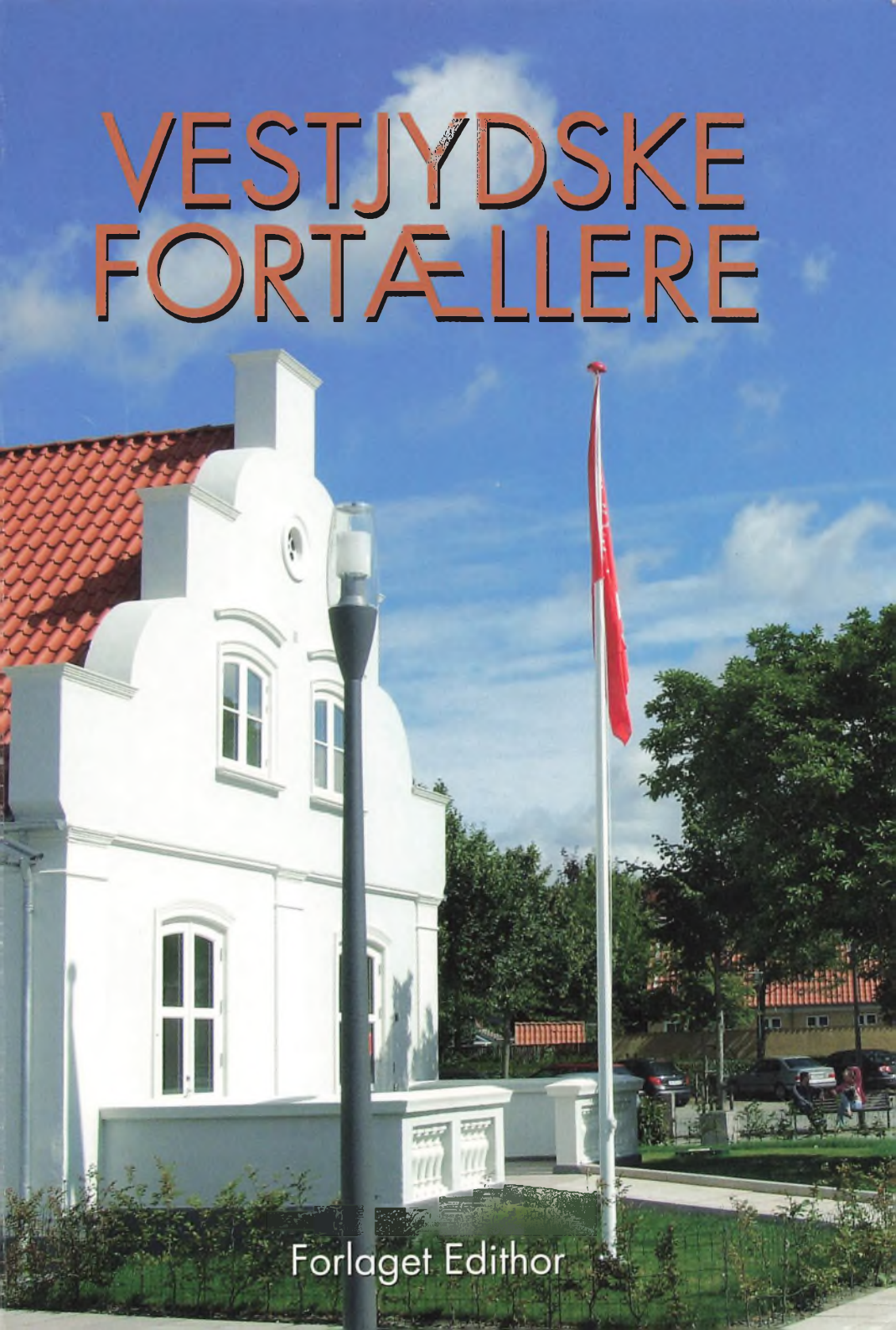
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

VESTJYDSKE FORTÆLLERE

Forlaget Edithor

VESTJYDSKE FORTÆLLERE

Vestjydske fortællere 2011 - 20. udgave

Redaktion: Jørgen Thomsen
Marianne Ritter

Omslag: Vardes nye Turistbureau, Otto Frello Plads.
Foto: Marianne Ritter

Sats og tryk: PE offset A/S

ISBN 87-91873-06-1

Forlaget Edithor
Tømrervej 9
6800 Varde
Tlf. 76 95 17 17

Indholdsfortegnelse

Forord 7

Mit liv med eliteidræt 9
Ingrid Lauridsen, Hodde

En årgang 1950 fortæller 15
Erik Højberg Nielsen, Kolding

Regnar Kristensen - rette mand til rette tid 29
Anette Jorsal, Kolding

Erindringer og tanker - store som små 43
Steen Dyrvig Kærskov, Skonager

Fra Varde til Wall Street 53
Mogens Vad, Charlottenlund

Frimurergården i Varde 61
Orla Duedahl, Varde

Drømmen der blev til virkelighed 67
Charlotte Bøving, Varde

Beretninger om oplevelser og begivenheder i Varde 89
Gustav Petersen, Varde

Med Vølund i Moskva 105
Erik Steen Kristensen, Varde

Flodsejlads på de Russiske floder Don og Volga 111
Niels Gravesen, Varde

Dreng under besættelsen 123
Johannes Kryger, Alslev

Odd Fellow logerne i Varde 127
Henning Petersen, Alslev

Warwik Bryghus 141
Mikael Langager, Varde

Nogle minder fra dengang jeg var barn 151
Laurids Jessen, Esbjerg

En fortælling om Varde vand- og gasværk 160
John Würfel, Jægerspris

Forord

Vi siger velkommen til vore læsere, som står her med en ny "Vestjydske Fortællere" i hånden. Det er den nye årgang 2011, som samtidig også er vores 20. udgave, siden vi startede i 1992. Forberedelsen til en ny udgave starter så snart den gamle er på gaden, og vi modtager altid gerne nye fortællinger eller forslag til emner og forfattere. Helst så tidlig som muligt af hensyn til tilrettelæggelsen.

Vi er rigtig glade for, at det igen i år er lykkedes, at få samlet en god portion spændende fortællere. Vi skylder vores bidragsydere en stor tak, fordi de med deres livfulde skildringer lader os få indblik i en svunden tid, samt personlige oplevelser m.v. Vi ser tilbage med glæde og taknemmelighed, for måske var der andre rigdomme dengang, og andre værdier, som i dag er en selvfølgelige, at man ikke tænkte på dem.

Vestjylland har jo sin helt egen tone, og historierne er alle fortalt med fortællerens egne ord. Ja, på hver deres måde, og måske krydret med nostalgiske gamle billeder.

Hvad har vi så at byde på i år. Ja, det spænder vidt, som en af overskrifterne beretter: "Fra Varde til Wall Street", men også om så forskelligt, som om bryghus, flodsejllads, eliteidræt, Odd Fellow, Frimurergården, oplevelser, minder, familieportrætter og meget mere.

Redaktionen ønsker alle vore læsere en rigtig god fornøjelse.

Ingrid forrest i den første "rigtige" racerstol, jeg benyttede. Denne var kun til låns.

En sidste snak med min træner inden et løb ved PL i 1984.

Mit liv med eliteidræt

Af Ingrid Lauridsen, Hodde

Det stod ikke skrevet i stjernerne, at jeg skulle rejse jorden rundt som idrætsudøver og blive verdensmester og vinde medaljer ved fire Paralympiske Lege (PL). Paralympiske Lege er det officielle navn for OL for Handicappede. Jeg blev rygmarvsskadet som 1½-årig og voksede op i en tid, hvor idræt for handicappede var et næsten ukendt begreb i hvert fald her i Danmark. Jeg var fritaget for idræt i skolen og dyrkede ikke idræt i min fritid. Jeg har altid holdt meget af idræt. Som barn kun som tilskuer, men senere også som udøver. Jeg er vel i bund og grund et konkurrence menneske. Det var dog tilfældighedernes spil, der gjorde, at jeg overhovedet kom i gang med at dyrke idræt. Da jeg skulle i gymnasiet, valgte jeg at flytte på kostskole i Aabenraa. På denne kostskole mødte jeg en blind pige, der bestemt mente, at jeg skulle tage med hende en aften til svømning i den lokale handicap idrætsklub. Svømning blev aldrig min idræt. Jeg fortsatte dog med at komme en gang om ugen og i efteråret 1977 blev jeg spurgt, om jeg ville med på en introduktionsweekend med idræt for rygmarvsskadede. Denne weekend blev en total øjenåbner for mig på flere forskellige niveauer. For det første mødte jeg en masse andre mennesker, som også sad i kørestol. Jeg havde pludselig nogen at spejle mig i og snakke med om det at være kørestolsbruger. Jeg fik oplevelsen af, at kørestolen var mere end et hjælpemiddel. I denne weekend var kørestolen en idrætsrekvisit. Man kan ikke spille kørestolsbasketball uden en kørestol. Jeg prøvede bl.a. atletik og kørestolsbasketball og var begejstret. Det var bare en helt fantastisk oplevelse. Jeg var mest begejstret for kørestolsbasketball og ville gerne spille det en gang om ugen.

Det olympiske stadion i Seoul 1988. Ingrid i den hvide t-shirt i midten.

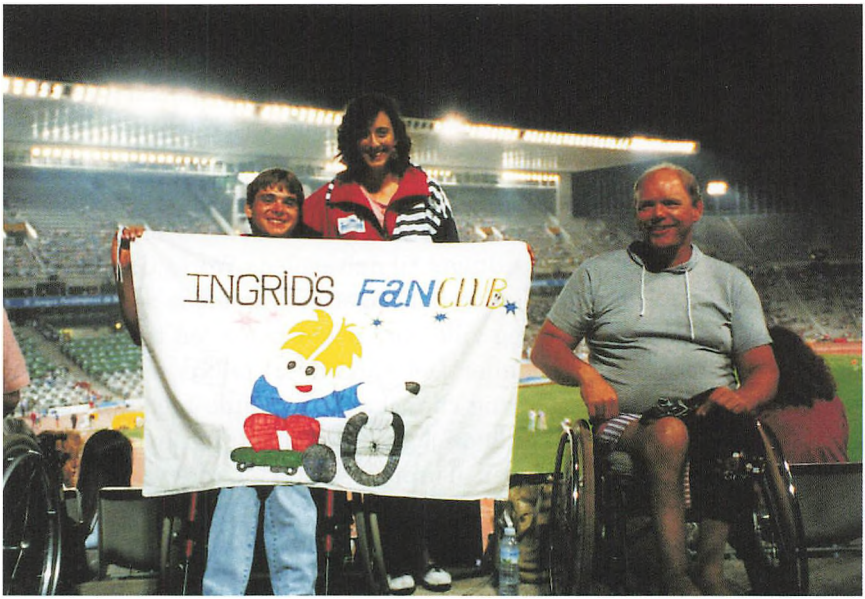

Lige efter starten på 02 Day 10K. Et gadeløb i Sidney på Australiens National-dag 1992.

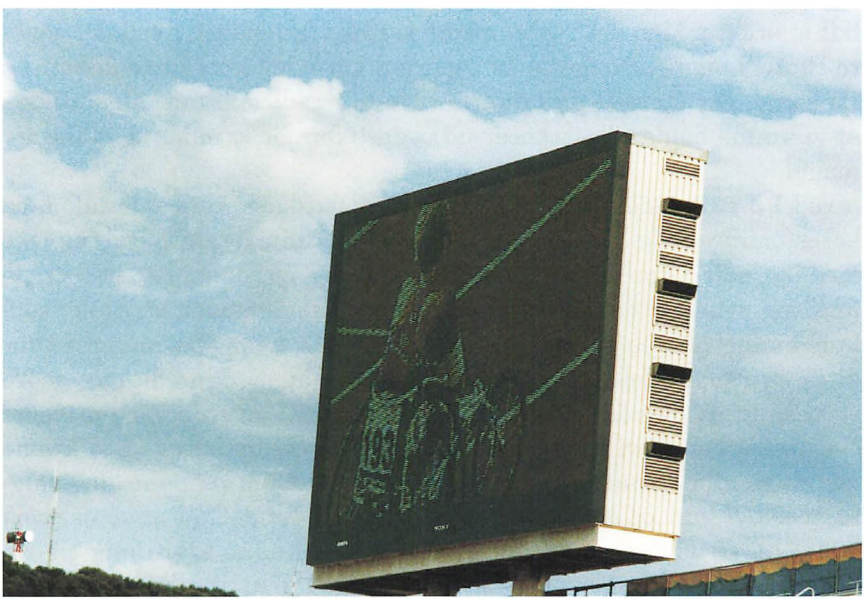
Det var ikke muligt, når jeg nu boede i Aabenraa. Nærmeste klub lå i Esbjerg og jeg havde endnu ikke fået bil. Jeg måtte derfor kaste mig over noget andet og valgte atletikken, kuglestød, diskoskast og kørestolsløb. Jeg fik god hjælp til træningen i kastedisciplinerne fra trænere i atletikklubben i Aabenraa. Træningen til kørestolsrace, som i øvrigt foregik i en almindelig kørestol årgang 77, forkromet, tung og meget lidt sportsagtig, foregik på gader og stier før og efter skoletid.

I sommeren 1978 blev jeg udtaget til deltagelse i World Games i Stoke Mandeville i England. Jeg tror udtagelsen var ment som en erfaringstur med håbet om, at jeg ville gøre noget mere ved træningen og med tiden måske vinde medaljer. Det kan i hvert fald ikke have været på grund af mine resultater og chancer for at vinde medaljer, at jeg kom med. Det gik nogenlunde og jeg fik øjnene op for, hvor sjovt det var at være med på det niveau. Turen blev startskuddet på hele min karriere i kørestolsrace, som kom til at tælle adskillige World Games i Stoke Mandeville, EM, VM og hele fire Paralympiske Lege (PL) som aktiv udøver, samt baneløb og gadeløb overalt i verden. Mit første store mål blev deltagelse i PL 1980. Jeg trænede mere end et par gange om ugen og fik bygget specialhjul til min kørestol, så jeg kunne køre lidt stærkere. Men det var kun små skridt i forhold til, hvad der senere skulle komme. De første år i sporten kørte jeg kun korte distancer. Lægerne, der styrede den internationale handicapidræt, mente ikke, at vi kunne holde til distancer ud over 400m for kvinder og 800m for mænd.

Ved PL i 1980 deltog jeg i kuglestød, diskoskast, kørestolsslalom og kørestolsrace. Jeg klarede mig fint. Vandt min første paralympiske medalje, sølv i kørestolsslalom. Men det, der gjorde størst indtryk på mig var synet af de første specialbyggede racerkørestole. Stole, som kun kunne bruges til at køre race i. Jeg fik heldigvis mulighed for at få en sådan stol året efter og det betød, at jeg klarede mig bedre og besluttede mig for at satse alt på sporten. Lægerne var nu blevet overbevist om, at vi kunne klare også de lange distancer og vi kunne nu vælge alle distancer mellem 100m og 10.000m på bane. Jeg valgte at satse kun på kørestolsrace. Jeg havde fundet ud af, at jeg ved at træne struktureret ca. 5 gange om ugen kunne klare mig rigtigt godt. Jeg begyndte at vinde medaljer – også dem af guld og jeg blev inviteret med til stævner i udlandet i årets løb og skulle ikke længere

Min egen private fan-klub fra PL i Barcelona 1992.

På storskærm på Det Olympiske Stadion i Barcelona 1992.

nøjes med et enkelt arrangement om året. Fra 1983 fik jeg også en personlig træner, Britt, som fulgte mig helt frem til mit karrierestop. Sammen vandt vi ved PL 8 guldmedaljer, 4 sølvmedaljer og 3 bronzemedaljer. Vi rejste sammen over hele verden og sugede til os af de oplevelser, som rejserne bød os.

I starten af 80'erne gik det rigtigt stærkt med udviklingen af racerstole og man skulle have en god økonomi for at kunne følge med til at få nye racerstole, når der blev fundet på noget nyt. I 1984 fik jeg som den første handicappede idrætsudøver støtte fra Team Danmark og det lykkedes mig efterhånden også at få sponsorater, så jeg havde penge nok til både at købe nye stole og deltage i flere stævner i udlandet uden at skulle leve af vandgrød hver dag. Mit liv blev efterhånden bygget op om sporten. Der var kun tid til at træne, sove og spise udover den tid, der skulle bruges til enten at læse på lærerseminariet eller senere arbejde. Jeg oplevede ikke, at jeg manglede noget. Heller ikke økonomisk. Det var naturligt for mig at spare i dagligdagen. Jeg ville gøre alt for at kunne rejse med sporten. Det var her de store, gode og fantastiske oplevelser lå. Det var her, jeg havde mine venner. Ved hvert stævne mødte jeg nye mennesker. Nogle af dem blev mine meget nære venner og vi mødtes også under mere private former, når de åbnede deres hjem for mig ved stævner eller på træningssamlinger. Disse venner viste mig steder i deres hjemegn og gav mig oplevelser, som turister normalt aldrig ville få.

De mange træningstimer på landevejene omkring Varde, på Atletikstadion i Esbjerg og i træningscentret kunne af og til godt virke lidt ensformige og lidt kedelige. Men for størstepartens vedkommende var det gode timer. Min holdning var dengang og er stadig, at træningen skal give energi og en følelse af, at man nærmer sig det mål, man har sat sig. Det skal være sjovt at træne – i hvert fald de fleste gange. Ellers bliver livet for surt og deltagelse i stævner kan ikke opveje alt for mange sure træningstimer. Jeg har haft mange gode og fantastiske oplevelser både på og udenfor atletikstadion. Men sportsligt var den bedste oplevelse PL i Barcelona 1992. Jeg var på mit sportslige højdepunkt, var super forberedt og toppede på det rigtige tidspunkt. For første gang oplevede vi tusindvis af tilskuere, som kom for at se på sporten og som vidste noget om, hvad de så. De kom for sportens skyld og ikke for at se på de handicappede. Tilskuerne så os som

idrætsudøvere. Det blev et 14 dages adrenalin-kick, som det efterfølgende var meget svært at dele med dem, der ikke havde været med. Jeg vandt ingen guldmedaljer. Men jeg er glad for de fire sølvmedaljer, som det blev til. Jeg havde inden PL troet, at jeg kunne vinde 100m. I finalen lå jeg da også forrest, indtil der manglede 10-20m. Men jeg måtte se mig slået på målstregen. Det var selvfølgelig til at tude over og i nogle timer var jeg frygteligt skuffet.

Efter PL i 1992 i Barcelona havde jeg egentligt tænkt mig at holde med elitesport. Jeg havde fået et fuldtidsarbejde som idrætskonsulent og kunne ikke bruge så meget tid på træningen, som jeg følte var nødvendigt. Måske var lysten til træningen heller ikke så stor mere. Men det var svært helt at give slip på et liv fyldt med rejser rundt om i verden. Mine venner var jo også spredt rundt omkring i hele verden og jeg kunne ikke holde ud, ikke at skulle se dem så ofte eller måske aldrig mere. Jeg var nok heller ikke helt klar til at leve et helt almindeligt hverdagsliv. Jeg tog mig derfor endnu et par år i racerstolen og jeg stoppede først med kørestolsrace på eliteniveau efter VM i 1994. Heldigvis var jeg blevet opfordret til at gå ind i arbejdet med klassifikation. På den måde kunne jeg holde kontakten til sporten endnu 10 år og var med til PL i Atlanta 1996, i Sidney 2000 og i Athen 2004. Det var en god måde at trække sig langsomt ud og få bygget et nyt liv op.

Sporten fik 17 år af mit liv og gav mig 17 fantastiske år. Skulle jeg leve mit liv om, ville jeg helt klart vælge sporten igen, hvis jeg fik chancen.

Ingrid Lauridsen

En årgang 1950 fortæller

Af Erik Højberg Nielsen, Kolding

Jeg er født den 15. april 1950 på Varde Sygehus og var med til at cementere byens fødselsoverskud og understøtte befolkningsudviklingen, som var stigende på det tidspunkt. Varde var inde i en rolig og stabil økonomisk periode. Fattigdommen havde dog ikke helt sluppet sit tag i byen. Da jeg var 5-6 år, husker jeg tydeligt med gru, når vi kørte forbi husvildebarakkerne på Ribevej.

Det første sted jeg kan huske, at vi boede, var Østergade 9, hvor mine forældre havde lejet et hus af kommunen. Der var ikke meget plads inde i huset. Bag huset var der en stor bygning, som mine forældre lejede ud til møbelhandler Aagaard, som boede ved siden af. Bagved igen var der en stor have. Her havde vi kaniner og høns, og stedet var en god legeplads for os børn. Der var altid mange børn at lege med. Det var godt for mig, idet jeg er opvokset som enebarn, da min lillebror John først blev født 14 år senere, hvorfor vi ingen barndom har haft sammen.

Gaden var næsten selvforsynende. Vi havde slagter Outzen, købmand Pedersen, bager Jensen, Inges mælkeforretning, Dagmars slikbutik, Friises elinstallationsforretning, Rupert Iversens blikkenslagerforretning, Skelmoses radio- og TV forretning, gartner Pedersen, skomager Svendsen, Aagaards Møbelforretning, hvortil der var knyttet et snedkerværksted, Restaurant Nationale, kaldet "Nalle", en skrædder, en bladkiosk, og en frisør. Vi var alle loyale overfor de forskellige forretninger, og det var helt utænkeligt at handle udenfor gaden, hvis varerne kunne købes i gaden. Der var også en form for selvjustits, som kan belyses i en lille sjov episode. Det var altid dejligt at komme hos

købmand Pedersen, og vi købte alle vore købmandsvarer her – næsten alt – fordi min far i en periode ville støtte en af sine kunder, han kom hos. Det var Kaffe-Jessen i Storegade. Her havde min far igennem længere tid købt familiens kaffe. En dag, hvor jeg var hos købmand Pedersen, så han meget bestemt på mig (følte jeg), og han spurgte venligt, om vi var ophørt med at drikke kaffe hjemme hos os. Jeg fik herefter min far overtalt til, at vi fremover igen skulle købe kaffen hos købmand Pedersen, så jeg kunne lettes for min skyldfølelse. I dag kan man ikke få dårlig samvittighed ved at handle andre steder. Der er nemlig ikke en eneste forretning tilbage i Østergade.

Området var ikke indrettet til alle de børn, som boede der. Alligevel følte jeg, at vi som børn altid var velkomne alle steder. Jeg husker f.eks., at møbelhandler Aagaard, når arbejdet tillod det, lod os "arbejde" på værkstedet, mod at vi ikke rørte de elektriske maskiner. Det var der en, der forbrød sig mod. En kraftig irettesættelse fra Poul Erik Aagaard gjorde, at det aldrig skete mere. I værkstedet måtte vi tage noget affaldstræ, hvor vi bl.a. lavede flitsbuer, boldtræ, sæbekassebiler. Hjulene fik vi fra barnevogne, som blev købt hos produkthandler Puggaard på Lundvej. Vi måtte også lege i blikkenslagerfirmaet Rupert Iversens værksted i Østergade. Sønnen Peter havde lært at lodde (sådan da). Her lavede vi vore egne filmfremvisere. Forstørrelsesglasset til fremviserne købte vi billigt hos fotohandler Andersen i Kræmmergade. I det hele taget var der meget opfindsomhed i vort nærmiljø. Mange ting lavede vi selv som børn, og pengene fik vi ved at handle med blade og sæbekassebiler. Velkommen var vi også hos møbelhandler Aagaards forældre, som boede ved siden af forretningen. De havde fjernsyn, som de eneste i hele kvarteret. Et 17 tommer fjernsyn. Dette var placeret i et hjørne i Aagaards meget lille stue. Når vi som børn gerne ville se fjernsyn, bankede vi på, og blev altid budt indenfor, uanset om rummet næsten var helt fyldt af såvel voksne som børn. Den positivitet, der var overfor os børn, blev gengældt, specielt overfor de ældre. For mit vedkommende skete det ofte, at en ældre person åbnede sit vindue for at bede mig om at gøre dem en tjeneste. Det kunne være at handle ind, hjælpe med at fyre op i kakkelovnen eller hente maden i en madspand hos et nærtliggende pensionat. Det var for mig helt utænkeligt at sige nej til sådanne opgaver. Skulle vi have lidt mere luft omkring os, kunne vi gå en tur

i Arnbjerganlægget. Her var man imidlertid ikke helt så børnevenlige. Gartnerne vogtede meget over blomsterne og de grønne planter, og boldspil var bandlyst i området. Men da vi blev ældre, var det et hyggeligt sted at gå med kæresten. Et år var denne park rammen for en af de fantastiske blomsterfester, som blev holdt i en årrække. Disse fester var med til at binde byen sammen både med hensyn til samfunds- og aldersskel. Jeg husker stadig, når jeg kørte med i min fars firmas "pyntede" bil, når den var med i de store optog, som kørte igennem byen. En af de gode oplevelser var også, når vi fik lov at besøge Nina og Harry i deres restaurationstelt på markedspladsen. Nina og Harry Iversen drev en mindre restaurant (Nationale) i Østergade. Teltet blev stillet op på markedspladsen (hvor Jyske Bank ligger i dag) på de store kreaturmarkedsdage. Her fik vi et lille indblik i den driftige kreaturhandel, og så hvordan en handel blev afsluttet med et håndslag. Det vigtigste var nok de pølser og sodavand, vi blev trakteret med, når vi besøgte teltet. Endnu et eksempel på at der var plads til os børn. Med til at understøtte det børnevenlige var også, når byens sirene lød kl. 12.00, så kom mange af byens fædre (også min) hjem til frokost.

På et tidspunkt købte min mor, Ane Marie, rulleforretningen af vor nabo Dagmar Nielsen. Hun havde besluttet, at hun ville have pensionat i stedet. Det foregik på den måde, at hun indrettede spisestuen til det sted, hvor maden blev serveret, og maden blev lavet i hendes eget køkken. Her var ikke noget med, at bygningen skulle indrettes specielt, eller Dagmar deltog i hygiejnekursus eller gennemførte egenkontrol, som man skal i dag. Pensionater var ofte brugt som et sted, hvor ungkarle kunne spise. Der var 3 af slagsen i vort nærområde. Ved opstart af min mors rulleforretning blev der mindre plads til familien i det lejede hus, og i 1960 købte mine forældre ejendommen Østervold 1, som stadig fungerer som beboelsesbygning. Jeg husker, at mine forældre brugte megen tid og forholdsvis mange penge på at vedligeholde denne ejendom. I ejendommen boede der 3 familier samt en person, som havde lejet et værelse. Efterhånden blev lejlighederne nedlagt og lagt til mine forældres lejlighed. Nu blev der plads til et værelse til mig samt et badeværelse. 2 af mine nye legekammerater blev Jens Asger og Asbjørn. De boede på Sinesminde, som var et privat plejehjem, der blev drevet af Jens Asger og Asbjørns mor og

moster. Jeg husker det som et aktivt sted, hvor de beboere, som kunne, hjalp til. Der var også senile og andre svagelige, som faldt helt naturligt ind i miljøet. Jeg synes, at der var mange paralleller til det i dag meget omtalte plejehjem Lotte, som blev drevet af Thyra Frank. I de første år var pengene små, men vi manglede ikke noget. De fleste naboers økonomiske situation var jo ikke anderledes end vores. Der var ikke penge til udlandsrejser, skiture og lignende. Vi var langt hjemmefra, når vi en enkelt gang besøgte vor familie i Frederiksværk. Hos os var vi så heldige ikke at være ramt af sygdom eller arbejdsløshed, så vor familie havde en stille og rolig økonomisk vækst igennem årene. Min far Verner arbejdede hos Berrings Kulimport (senere Mobil Oil). Her var han i over 30 år, indtil han stoppede på arbejdsmarkedet. Ejeren Berring var lam, men var et foretagsomt menneske. Han havde brevduer, som sin store lidenskab, og ofte kørte min far Berring og duerne rundt til forskellige steder i Danmark. Det var intet offer for min far. Det gjorde man bare. Fru Berring viste bl.a. sin taknemmelighed ved, at hun hver december hentede mig til en bytur. Jeg husker, at vi besøgte konditoriet "Kræmmerhuset" i Kræmmergade. Her fik jeg chokolade og wienerbrød. Det var en stor dag for mig.

Selv om vi i vor lille gade ikke havde de helt store forskelle i økonomisk formåen, vidste vi godt, at der var forskel. Det kunne vi nemlig følge med i, når årets adresse- og skattebøger blev udleveret. Her kunne vi se, hvor meget hver enkelt betalte i skat. Disse oplysninger blev flittigt diskuteret, og nogle blev omtalt som skattesnydere. De var heller ikke velsete dengang. Der begyndte også at komme synlige statussymboler hos nogle i form af større biler, sommerhuse og lignende. Der var ingen misundelse over, at nogen kom hurtigere frem end andre, for alle var med på vækstens vej med undtagelse af nogle få "langtidsledige", som var helt synlige i gadebilledet. Hver dag så jeg de samme personer gå forbi vort hjem, fordi de skulle ned at "stemple" på fagforeningen. Dog forsvandt de ind imellem, hvor periodiske opgaver skulle klares. Det var ofte opgaver på landet. På den måde ydede de, hvad de kunne, og fik folks respekt. I det hele taget følte jeg som barn, at Varde var med i en udvikling, hvor der bl.a. via egnsudviklingen blev etableret nye virksomheder i byen, og når man talte om sygehuset, stålværket eller kasernen, så talte man om udvikling og udbygning og ikke afvikling. I øvrigt var det normalt, at mange af

os børn deltog i arbejdet i form af en plads som bydreng eller avisbud. Jeg har været begge dele og kørt overalt i Varde på en Long John. Cykel med lad foran, hvor der er plads til f.eks 8 kasser øl.

Mit hjem var gennemsyret af socialdemokratiske holdninger. Der var få regler, jeg skulle efterleve. Hvis jeg ikke gjorde det, blev jeg kraftig irettesat. Ikke med fysisk vold, men med ord. De ord som betød noget var: Overholde aftaler (man kom hjem om aftenen, som vi havde aftalt), ordentlighed, yde før man nyder. Der skulle ikke vises unødigt respekt for autoriteter. Min far havde respekt for det man kunne, og ikke for det man var. Det påvirkede mig, da jeg kom til at arbejde som direktør. Jeg har aldrig lagt noget i titlen som direktør, men alene haft fokus på jobbets indhold, som altid har fascineret mig. Begge mine forældre kom ud af meget store familier, og vi havde altid gæster, eller var i byen. Som barn elskede jeg alle de mennesker omkring mig. De fleste kom uanmeldt, og man måtte tage sig til takke med det, min mor hurtigt kunne trylle frem.

Skoletiden forgik de første 10 år på Sct. Jacobi. Til at starte med syntes jeg, at skolen var et kedeligt sted at være. Jeg ville hellere være hjemme blandt kammeraterne, hvor vi altid foretog os spændende ting. Et lyspunkt var dog, når den pensionerede lærer Hoffmann kom som vikar, og fortalte et af sine eventyr. Så var alle aktiv lyttende. I 6. klasse fik jeg 2 unge lærere, som kom til at betyde noget for mig. Det var Ragna Iversen, som blev min klasselærer og dansklærer, samt fru Birgit Raunkjær, som blev min matematiklærer. Her blev eleverne på en kærlig og kontant måde presset til at yde det, som der var i den enkelte. Senere fik jeg lærer Vagn Nielsen til matematik, og hans motiverende adfærd gjorde, at jeg vidste, at jeg skulle have noget med tal at gøre, når jeg engang forlod skolen.

Da jeg blev teenager, var der kommet noget vi kaldte "pigtrådsmusik", og min sidekammerat Leif Kammadulla spillede guitar, og kom med i Varde orkesteret Merchants. Her kom igen de unges fortagsomhed til udtryk. Merchants samt nogle medhjælpere bl.a. Gustav Petersen, hvis bror Tom spillede i orkesteret, lejede et lille lokale (Ungdomsgården), som lå nær Varde stadion. Her spillede Merchants hver torsdag, og vi betalte et mindre beløb, og kunne købe sodavand. Spiritus var bandlyst. Vore egne hormoner gjorde, at der alligevel, uden spiritus, blev flirtet og pjattet, som man ser det i dag. Slåskamp

måtte heller ikke finde sted i området. Der var en utrolig selvjustits. Der var f.eks. ingen kontrol - ingen voksne mennesker til at holde øje med os. Vi havde fået at vide af hr. Møller, som havde ansvar for stedet, at hvis de få regler ikke blev overholdt, blev stedet lukket. Foretagsomhed blandt unge mennesker gav sig også udslag i, at 2 unge mennesker, (jeg tror, at en af dem hed Bent Møller), arrangerede store koncerter i henholdsvis Arnbjerghallen og Håndværkerforeningen. Arrangementerne blev gennemført søndag eftermiddag for nedrullede gardiner. Det var toporkestre som Peter Belli og lignende, der optrådte, også enkelte udenlandske orkestre var på besøg. Jeg husker Tages og Herman´s Hermits. Ovennævnte kendetegnede hele min barndom og ungdom. De unge var gode til at iscenesætte sig selv. Der skulle ingen underholdningsindustri til at holde os i gang. Vi greb selv bolden. Jeg blev grebet af musikken, og spillede med i forskellige orkestre i et par år, men måtte erkende, at inden for dette område var jeg helt talentløs. Alligevel havde jeg mange sjove timer med musikken. Inspiration til nye numre fik vi ved at gå på Willys Bar i Storegade. Her havde man i deres jukeboks de sidste numre, som var kommet til landet. Inspiration fik vi også ved at høre "Efter skoletid" med Jørgen Mylius eller hen på aftenen høre Radio Luxemburg. Her spillede man de sidste popnumre, som endnu ikke var kommet til landet. Willys Bar var et sted, hvor mange unge mennesker mødtes. Der var også Hjørnet længere nede i Storegade. Her måtte jeg ikke komme for min mor. Hun mente, at her kom de "slemme" drenge, men det var nok ikke det sande billede, men jeg tog forbuddet til efterretning.

Jeg fik mange gode venner igennem musikken, og kom til at se forskellige miljøer. Henning Kvist var bassist i et orkester, som jeg spillede med i. Han boede i Hjerting. Her så jeg, at der var mennesker, som levede på en helt anden måde. Her var der familier, hvor både faderen og moderen var karrieremennesker og ikke meget hjemme ved børnene. Det var helt tydeligt, at der var stor materiel velstand i disse familier. Henning Kvists far var bankmand og uddannet civiløkonom, og familien boede i et spændende hus, kørte i Mercedes og manglede tilsyneladende ikke noget. Her kom tanken om, at en fremtid som bankmand måske ikke var helt uinteressant. Det var også i Hjertingmiljøet, jeg blev lidt mere bevidst om, at hvis man lagde sig i det grå midterfelt, fik man ikke de mest interessante opgaver her i

livet, men var også klar over, at man i førerfeltet risikerede at blive til grin og/eller lide store nederlag. En risiko som jeg efterhånden syntes var værd at overveje. Efter folkeskolen begyndte jeg på handelsskolen, hvor den unge Birkedahl-Salborg næsten lige var ansat som forstander. Han blev et andet forbillede for mig. Han var bankuddannet og havde i fritiden både tilegnet sig en cand. merc. uddannelse samt en læreruddannelse. Handelsskolen skulle man delvis selv betale. F.eks. skulle eleverne selv betale alle bøgerne. De blev af mange købt hos den unge boghandler Kristiansen i Vestergade. Her blev alle handelsskoleelever behandlet som konger. Det var genialt, fordi de fleste af os endte som elever i banker, sparekasser og kontorer, og i vores elevtid blev mange af os "jaget" i byen for at købe kontorartikler, og hvor gik man så hen - til Kristiansens boghandel selvfølgelig. Efter handelsskolen blev jeg ansat i J.A.K.-Banken, som blev overtaget af Bikuben, som blev min arbejdsplads i mange år. Vi havde afdeling i den gamle brugsforenings lokaler i Storegade 58. Jeg blev hurtig grebet af bankfaget og kom forholdsvist tidligt på bankskole, og her blev jeg grebet af bøgerne, og klarede mig særdeles godt til eksamen. Jeg husker, at jeg fik højeste karakter ved samtlige mundtlige eksaminer. En ung prokurist Okholm var lærer på bankskolen, og han var en stor inspirator for mig, og årsagen til, at jeg blev endnu mere grebet af bankfaget. Okholm blev senere helt fortjent medlem af Varde Banks direktion. Da jeg klarede mig lige så godt på den videregående bankskole, besluttede jeg at læse økonomi på handelshøjskolen. Jeg havde fundet ud af, hvor meget motivation betød, og var også blevet mere bevidst om, at indsats uløseligt var forbundet med det at opnå resultater.

I 1969 var jeg til en fødselsdag hos en af mine venner, og en foreslog, at vi skulle tage til midnatsbal i Urup Forsamlingshus. Det gjorde vi, og her så jeg en blond pige i en rød kjole, og hende skyndte jeg mig at byde op til dans. Hun hed Eva, og var 16 år, og jeg var 18 år. Vi har holdt fast i hinanden lige siden, og blev gift i 1976. Den 28. februar 1977 blev vor første datter Jeanett født på Varde Sygehus. Evas far var smedemester i Urup. Smeden var omdrejningspunktet i det lille sogn, som havde et stort sammenhold. Holdningen var gennemsyret af, at det var et bondesamfund med meget liberale holdninger, hvor den enkelte var sin egen lykkes smed. Det som bandt samfun-

Billede fra min konfirmationsdag, hvor man i baggrunden ser den tidstypiske teaktræs skinnereol, som kunne udbygges og sammensættes efter eget ønske.

det sammen var, at hver havde sin funktion, som skulle udfyldes for at få helheden til at fungere, men der var ingen fælles sociale mål for gruppen. Det var en stor modsætning til det socialdemokratiske miljø, jeg var opvokset i, hvor grundholdningen var, at fællesskab gør stærk. Målet var at få højnet den sociale standard for alle i gruppen. Kendetegnet for de 2 miljøer var dog, at flid og arbejdsomhed stod i højsædet. Jeg kom til at holde meget af miljøet på landet. Alle bidrog med noget. Min svigerfar var formand for bestyrelsen i forsamlingshuset, min hustru Eva var med sine kun 16 år med i bestyrelsen for håndboldklubben, og spillede selv håndbold, og min svigermor spillede dilettant. Sådan havde alle i det lille samfund små roller. Der var plads til alle, men ingen kørte på frihjul. Ydede den enkelte ikke det man kunne, var man ude af fællesskabet. Ingen var dog forpligtet ud over sine evner. F.eks. var der en særling i byen, som intet kunne udrette. Han var med i fællesskabet og med til mange af de familiefester, der var i området. Historisk kunne man godt føle, at her fandtes det samfund, som afløste den feudale samfundsorden. Dog var ingen fastholdt i deres roller. Flere af de unge mennesker fik en akademisk uddannelse og sidder i dag i gode stillinger. Urup er nu kun en by man kører igennem, og intet er tilbage af det gamle miljø.

Bankkarrieren blev i 1972 afbrudt af min soldatertid, hvor jeg startede min rekruttid i Skive. Efter denne kom jeg til Varde, hvor jeg blev oberst Enevoldsens ordonnans (bydreng). Dvs. at jeg kom til at tilbringe resten af min soldatertid på officersbygningen. Det var midt i en brydningstid, hvor der var officerer, der "ledede" på en meget primitiv måde, mens andre havde taget moderne tider til sig. Efter soldatertiden gik det godt på arbejdet. Jeg var efterhånden blevet udnævnt til fuldmægtig og var souschef i den afdeling, hvor jeg blev udlært, og havde nogle gode år i Bikuben i Varde med nogle fantastiske kollegaer. I 1977 var jeg klar til at læse økonomi på handelshøjskolen. Det skulle foregå i Kolding, på det der i dag hedder Syddansk Universitet. Her blev jeg færdig i 1981 og fortsatte med en overbygning, så jeg var først helt færdig i 1982. Sammen med mit lederjob begyndte jeg at undervise for Sparekasseforeningen samt undervise på Købmandsskolen i Kolding. For at komme tættere på mine studier og for at få prøvet kræfter med min egen afdeling, søgte jeg lederjobbet i Vamdrup Sparekasse, som var blevet overtaget af Bikuben. Jeg fik jobbet.

Desuden blev Eva ansat i en anden Bikuben afdeling i området, så nu var vi begge ansat i den finansielle sektor. Det blev til 6 gode år i Bikuben i Vamdrup. Her lærte jeg at stå på egne ben og drive min egen enhed. I 1983 blev jeg af adm. direktør Steen Hemmingsen i Sparekassen Sydjylland tilbudt et job som egnskreditchef i Vejen. Her fik jeg det overordnede kreditansvar for et større område. Efter 1½ år blev jeg tilbudt et job som områdechef i hovedsædet i Vejle. Jeg havde ingen planer om at gøre karriere i hovedsædet, men ville gerne have den erfaring med i bagagen. Det blev imidlertid til flere udnævnelser hen over årene. Det kulminerede med, at jeg blev underdirektør med ansvaret for erhvervsområdet i hele sparekassen og medlem af den øverste ledelse. Det var også starten til lidt mere organisatorisk arbejde, og jeg husker tydeligt den første opgave som medlem af eksportkredit-udvalget, under det som i dag hedder Finansrådet. I det nye job kom jeg til at samarbejde med de lokale enheder, der hørte ind under sparekassen. Her samarbejdede jeg selvfølgelig også med Sparekassen Sydjylland i Varde, der var regionshovedkontor. Kontakten var bl.a. til direktør Kaj Wessel og udlånschef Mads Aabling. Personer som jeg kendte fra min Varde tid, og personer, som jeg havde stor respekt for. Wessel har en fantastisk personlighed og kan kommunikere med alle slags mennesker.

Midt i al travlheden blev vor 2. datter født. Susan blev født den 1. februar 1983 på Kolding sygehus. Jobmæssigt var jeg i en længere periode konstitueret som direktør i København, men sagde nej, da jeg blev tilbudt jobbet, da vi på det tidspunkt ikke ønskede at flytte til denne del af landet. Efterhånden tog arbejdet mere og mere af min tid, og Eva og jeg besluttede at købe et sommerhus på Vestkysten for herved at have et sted, hvor vi alle kunne slappe af. Vi købte sommerhus i Blåvand. Her har hele familien haft mange hyggelige timer sammen. Huset bruges stadig meget, specielt af børnene, der nu har et fristed, hvortil der er knyttet mange minder. Vi har også rejst meget sammen med familien. Vi har besøgt mange lande sammen med Evas forældre og børnene. Det gav en god pause fra den meget travle hverdag. Specielt var det godt for mine svigerforældre, der havde egen forretning, og tidligere ikke havde holdt megen ferie.

I 1989 blev Sparekassen Sydjylland fusioneret ind i Bikuben, og jeg var nu tilbage på min gamle arbejdsplads. Jeg var så heldig at bli-

ve medansvarlig for fusionen, som vi gennemførte på ca. 1½ år. Herefter var det meningen, at jeg skulle fortsætte som underdirektør i Bikuben, men i 1992 blev jeg medlem af direktionen i Nykredit. Dette var et spændende job, hvor jeg både havde ansvar for en region samt medlem af direktionen, og herved var med til at udvikle de strategier, som Nykredit skulle gennemføre. Jeg var med til at træffe mange spændende beslutninger f.eks. bruddet mellem Nykredit og det daværende Unibank. En spændende opgave var også, da Nykredit vedtog at skyde penge i Sydbank, så de delvist kunne redde Varde Bank, da de kom i vanskeligheder.

En anden stor opgave var, da Nykredit besluttede, at medvirke til at danne BG-Banken (En fusion mellem Bikuben og Girobanken). Meningen var, at Nykredit og BG-banken herefter skulle fusionere. Jeg var på det hold af direktionsmedlemmer, der satte sig mod denne fusion, og var med til at indstille, at Nykredit skulle udvikle sig via en selvudvikling. Bestyrelsen valgte heldigvis at følge denne vej. En afgørelse jeg er stolt over, idet Nykredit i dag er en professionel finansiel virksomhed og en fantastisk arbejdsplads. Nykredit købte i forbindelse med selvudviklingen bl.a. en bank, hvor jeg i en periode sad med i bestyrelsen. Desuden var jeg også tæt på udviklingen af "Nykredit mægler", hvor jeg også i en periode sad i bestyrelsen. Herudover var jeg i perioder medlem af kreditkomitèen for hele Nykredit. Jeg har også deltaget i store dele af arbejdet med at udvikle Nykredits bankplatform. Det gav mange rejsedage til København, og det var ikke helt så let, som det er i dag. Transporten forgik for det meste i bil eller fly. I denne periode mødte jeg mange fra erhvervslivets top, som selvfølgelig også var med til at udvikle mig fagligt.

Jeg har ofte tænkt, at der her var langt fra barndommens gade til det miljø, hvor kontakt med dele af erhvervslivets top blev min hverdag, samt deltage i arrangementer, hvor bl.a. erhvervsfolk, ministre og lidt sjældnere de kongelige deltog. Alt sammen lærte det mig, at der trods alt ikke er stor forskel på mennesker. Vi har bare forskellige roller. I hele den periode skete der også meget på privatfronten. Jeg havde mistet mine forældre og min svigerfar, og vor ældste datter var blevet student og fløjet fra reden og begyndt at læse. Det var igen en bekræftelse på, at forholdende ændrer sig, og alt har en ende. Det viste sig også på arbejdsfronten.

I 2002 gennemførte Nykredit en større organisationsændring. Bestyrelsen besluttede, at de 7 hovedkontorer skulle reduceres til 3 hovedkontorer, og direktørerne for de enkelte regionshovedkontorer skulle ikke være medlem af direktionen. Jeg blev udpeget til at være direktør for en af de 3 privatregioner, hvor jeg havde ansvaret for alle centre fra Århus og ned til grænsen samt hele Fyn. Organisationsændringen gav meget arbejde, og jeg havde nu "kun" medansvaret for strategiudvikling i mit eget forretningsområde og var medlem af et landsdækkende forretningsudvalg. Direktionsarbejdet for hele butikken måtte jeg desværre give slip på, og jeg må indrømme, at denne del af jobbet savnede jeg ofte. Ligesom jeg savnede samarbejdet med de spændende mennesker, jeg mødte i forbindelse med direktionsarbejdet. Det nye job havde jeg i ca. 8 år. En periode hvor der skete stor udvikling i Nykredit. Jeg havde lovet Eva og børnene, at jeg ville stoppe, når jeg fyldte 60 med at arbejde på det niveau, som jeg gjorde. Få måneder før jeg fyldte 60, gennemførte Nykredit en større organisationsændring, og jeg meddelte Nykredit, at jeg ikke ønskede at være en del af det nye hold. Bopælsmæssigt bor vi ved Kolding Fjord og kon-

Mit barndomshjem, Østervold 1, Varde.

trasten mellem Fjorden og Vestkysten, holder vi meget af. I alle årene har familien været det vigtigste for mig, og jeg har efter bedste evne prøvet at balancere mellem min karriere og familien.

Ofte har der været svære valg. F.eks. da jeg primært af familiemæssige årsager sagde nej til at blive administrerende direktør i et selvstændigt pengeinstitut. Det var vigtig for mig at støtte mine børn i hele deres opvækst. Især var det vigtig for mig på et tidligt tidspunkt at give mine børn motivationen til at uddanne sig. Denne motivation fik jeg lidt sent, men efter jeg fik den, har jeg altid videreuddannet mig, bl.a. ved længerevarende lederuddannelser samt inspiration fra det store udland ved studieophold i en engelsk bank samt ophold på business skoler som Insead i Frankrig samt IMD i Schweiz.

Nu følger jeg fortsat forelæsninger på universitet. Det har jeg tænkt at blive ved med, lige så længe jeg har fatteevnen i behold. Mine børn tog en uddannelse i en hel anden boldgade end mig. Jeanett er uddannet lærer og Susan er uddannet socialrådgiver, og de har begge stiftet familie og etableret sig i eget hus i Kolding, så vi har tæt kontakt til hinanden, og Susan og hendes kæreste har fået Oliver, som i dag er 4 år. Så Eva og jeg er blevet bedsteforældre.

I dag har jeg mere tid til familie og venner, men er stadig knyttet til arbejdsmarkedet ved at have virket som rådgiver for en bank, bestyrelsesarbejde bl.a. i en investeringsforening og en hedgefond, begge i Nykredits regi, samt sagkyndig dommer ved Venstre Landsret. Jeg får også tid til lidt golf, gå til madlavning, motionere, sejle i vor båd på fjorden, sommerhuset i Blåvand, følge lidt historieundervisning samt forbedre mit engelsk. Desuden rejser vi fortsat en del. Bl.a. har Eva og jeg i år været sammen med børn, barnebarn og svigerbørn på en tur til USA. For mig gælder det om forsat at have et aktivt liv i den 3. alder, og udnytte de muligheder der ligger i at have mere fritid samt være økonomisk uafhængig.

Jeg tænker ofte tilbage på min tid i Varde. Miljøet har givet mig nogle værdier og grundholdninger, som jeg har brugt livet igennem. Disse værdier har hjulpet mig i mange situationer. Den dannelsesrejse jeg her har fået, kan man nemlig ikke tilegne sig på business skoler hverken i Danmark eller udlandet. Jeg har aldrig helt forstået diskussionen om at bryde den sociale arv, hvis man kommer fra et ordentlig hjem som mit. For mig har det været at bygge videre på det,

jeg har fået af værdier i mit hjem, og det miljø jeg er opvokset i, og med denne ballast forhåbentlig være i stand til at give noget videre som forældre, og til de mange medarbejdere jeg har haft ansvaret for igennem årene.

Hvis min historie virker lidt nostalgisk, og det ser ud til, at jeg ønsker mig tilbage til fortiden kunne intet være mere forkert. Jeg er stor fortaler for udvikling og forandring. Det var det, som gav mig mulighederne og forandringen vil også være bærer af fremtiden. Min positive fremstilling af historien skal alene ses som en bekræftelse på, at den sti jeg har betrådt, for mig har været en god vej at betræde.

Erik Højberg Nielsen

Regnar Kristensen - rette mand til rette tid

Af Anette Jorsal, Kolding

Regnar var lykkelig. Han var godt nok ved at komme for sent til sin egen konfirmation, for han skulle først være færdig ude i stalden. Men han nåede det, og det blev en fin dag. Gavebordet var overvældende for den fattige dreng, der boede og tjente hos sin morbror. Tegnebøger, en slipsenål og hele 28 kroner. Men lykken varede kort. Da han dagen efter fulgte sin far til toget, sagde faderen, at han havde lånt 20 af de 28 kroner på gavebordet for at få råd til togbilletten hjem til Grindsted. Han havde nemlig spillet alle sine penge op. Den unge konfirmand var knust. "Det ødelagde den dag for mig. Jeg lærte, at jeg skulle klare mig selv, og at der ingen steder var at hente hjælp", skrev Regnar Kristensen siden i sine erindringer.

Regnar Kristensen, der blev født i 1913, beviste resten af sit liv, at han i den grad kunne klare sig selv. Han blev manden bag Vardes første selvbetjeningsbrugs og byens første Kvickly. Godt 50 år gammel skiftede han branche og blev ejendomsmægler, og han var manden bag ejendomsmæglerforretningen Rekrea, store sommerhusudstykninger i Houstrup, Henne, Grærup, Blåvand og Jegum og sluttelig legeparken Varde Engpark. Han lagde med andre ord grundstenen til det, der i dag er kendt som REKA Gruppen, og som ejes og ledes af tredje generation, Jesper Kristensen, og som stadig har base i Varde trods aktiviteter i hele landet. Udgangspunktet for den succesrige forretning er historien om vogterdrengen Regnar og hans ihærdige slid for at skabe sig en bedre tilværelse. Det lykkedes takket været en god næse for handel og et veludviklet blik for at udnytte muligheder. Måske siger ejendomsmægler Laurids Bjerregaard det helt præcist:

I slutningen af 70'erne kastede Regnar Kristensen sig over sit sidste store projekt – legelandet Varde Engpark. Der gik flere år, inden penge og tilladelser var samlet, og undervejs var der en del kritik, som tog hårdt på Regnar Kristensen. Parken blev indviet i 1983, og godt en måned senere døde Regnar Kristensen efter længere tids sygdom med leukæmi og mavesår. Han blev kun 70 år.

"Regnar Kristensen var den rette mand til rette tid". Og ikke nok med det. Regnar Kristensen var på mange måder også en mand, der var forud for sin tid.

Ren Pelle Erobreren

Historien om Regnar Kristensens barndom er ren Pelle Erobreren. Nok boede han ikke som Pelle i en svinesti med sin far ude i stalden, men hans mor døde kort efter, at den sidste af seks søskende var født. Hans far måtte siden sælge sin gård, og familien blev hjemløs. Børnene blev fordelt hos familie og bekendte, og Regnar kom til morbror Chresten og bedsteforældrene på en gård i Krarup. Hans far var mest en fjern figur, der nok var en charmerende optimist og gemytligt selskab, men desværre formøblede mange af sine penge i kortspil.

Regnar Kristensen havde en hukommelse, der rakte langt ned i detaljen, og da han blev syg i begyndelsen af 1980'erne, begyndte han at skrive sine erindringer. Hans erindringer er et vidnesbyrd om en mand, der tog ved lære af sin fattige opvækst. Han var hele livet meget socialt bevidst. Ja, hvis han som uddeler i Varde Brugsforening skulle ansætte en ny medarbejder, og han havde valget mellem to ansøgere, der var lige kvalificerede, valgte han den person, der kom fra de laveste kår.

Han gjorde alt for at samle familien, og hans tre børn Inger, Holger og Erik kunne ikke ønske sig en mere omsorgsfuld far, som op gennem 50'erne prædikede den vigtige betydning af uddannelse. Også for datteren Inger, der valgte at blive laborant.

Da Regnar første gang som tjenestedreng fik sin løn udbetalt, fik han ti kroner ekstra, og han blev så glad for de ekstra penge. "Ikke kun for pengenes skyld, men for anerkendelsens skyld", som han har skrevet. Det blev en læresætning for ham, for som han videre skrev: "Da jeg selv blev arbejdsgiver, havde jeg lært, hvad en lille ekstra påskønnelse kan betyde for medarbejderne. Som regel er det sådan, at får en medhjælper 5-10 procent mere, end han forventer, yder han med glæde 10-20 procent mere, end hvis påskønnelsen er sur og negativ".

Han kom allerede ud at tjene som 9-årig, og inden han blev 11 år, havde han flyttet skole otte gange.

Som 11-årig kom han ud at tjene hos bedsteforældrene og morbror Chresten i Krarup, hvor han blev i flere år. Hans morbror var god-

heden selv, men bedstemor var meget nøjsom, og maden var derefter. Det var aftalt, at han skulle have 135 kroner for 10 måneder, men han skulle også selv betale tøj og sko, og da tiden var omme, var der ni kroner tilbage, hvoraf han skulle bruge godt syv kroner på at få sin cykel repareret. Han græd hele vejen hjem, fordi der kun var 1,65 tilbage i lommen.

Underernæret

Da Regnar fik en ny plads, blev han syg. Han blev indlagt på sygehuset i Grindsted, fordi der var mistanke om tuberkulose, men der var nok snarere tale om underernæring. Det er hans lillesøster Anna i alle tilfælde overbevist om. Efter tre måneders indlæggelse, hvor han bl.a. lærte at brodere for at få tiden til at gå, blev han udskrevet. Han gjorde op med sig selv, at han ikke skulle være landmand. Dels fik han aldrig råd til at købe et landbrug, dels var han ikke fysisk stærk nok. Han besluttede sig for at tage en uddannelse som kommis i brugsbevægelsen, men han skulle først lige spare op, for det første år af læretiden fik han kun kost og logi. Han spinkede og sparede af den lille løn som tjenestekarl, og det betød bl.a., at han blev hjemme, når de andre unge tog til bal.

Succesfuld brugsmand

Han kom i lære i Urup Brugsforening, hvor en svoger var uddeler, og det blev starten på en glorværdig karriere i brugsbevægelsen. For at tjene lidt ekstra hakkede han roer eller gravede tørv tidlig morgen inden arbejde, og han handlede med brugte cykler. Senere kom han til købmand Grangård i Tistrup, og derfra til Brugsen i Bramming, hvor en svoger var uddeler. I 1935 kom han til Brugsen i Årre, hvor han mødte sit livs Minna. Efter ti måneders ophold på uddelerskole i Middelfart, som han vel at mærke selv havde sparet op til, søgte Regnar Kristensen mange stillinger som uddeler. I 1939 fik han efter otte ansøgninger en stilling i Spandet Brugs ved Ribe, og nu gik det stærkt med at planlægge bryllup med Minna og flytte til Spandet.

Sygdom førte til sommerhuse

Det blev til 11 år i Spandet. De første år var præget af stramme tider under besættelsen. Regnar Kristensen fortæller i sine erindringer,

hvordan fødslen af det første barn, Inger, i vinteren 1940 overstrålede besættelsestidens mørke. Senere fik parret sønnerne Holger og Erik. Efter besættelsen blev familien hårdt ramt, da Minna fik tuberkulose og måtte på sanatorium i et halvt år. Det blev dog samtidig starten på sommerhuslivet. Dengang var frisk luft og sund kost kuren mod tuberkulose, og Regnar fandt et sommerhus i Hjerting, som han ofte lejede til familien, for at Minna kunne få frisk luft.

Regnar ville helst stå bag disken i Spandet. Allerede i Spandet fik han tilnavnet Regnar Raket, for der skulle helst være tempo på arbejdet. "Rask skal det gå" lød hans livslange motto. Han levede selv op til mottoet, når han f.eks. syntes, at en medhjælper i Brugsen var for sløv til at lukke døren op for en kunde, der havde hænderne fulde af varer. Regnar satte lige den ene hånd på disken og sprang over den for at lukke døren op for kunden, mens han sendte medarbejderen et hvast blik. Men ellers var han alle dage sine medarbejdere en god arbejdsgiver. Som han har skrevet i sine erindringer, får man som leder ikke noget ud af at stå og råbe af sin medarbejder – slet ikke i andres påhør. Omvendt var de ansatte ikke i tvivl om, at der skulle arbejdes. Stilstand blandt de ansatte i butikken fandtes ikke, når Regnar Kristensen var til stede.Senere som mægler var der heller ingen tvivl om, at han forventede, at medarbejderne gjorde deres ypperste for sagen og satte alt til side, når det var påkrævet. Men han var respekteret som en dygtig læremester. 17 af hans medhjælpere blev selv uddelere og fem medarbejdere i Rekrea blev ejendomsmæglere.

Fornyelse i Varde

I 1950 kom han til Varde Brugs. Familien flyttede ind i lejligheden over Brugsen, mens Regnar passede butikken nedenunder. Der gik kun et lille års tid, inden han indførte selvbetjening i butikken trods omgivelsernes skepsis. Det var den første selvbetjeningsbutik i Varde, og det var den første i landet, der havde selvbetjening inden for isenkram og manufaktur. Det havde krævet nogen overtalelse af bestyrelsen, men som der stod i Vestkysten den 26. januar 1951, så var formanden glad for "at vi har føjet ham". Regnar Kristensen skriver selv i sine erindringer, at han var fuld af beundring for vardensernes måde at tackle selvbetjeningen, for "de var jo opdraget til ikke at røre ved varerne!" Efter to måneder var omsætningen steget med 25 procent.

Få år efter overbeviste han bestyrelsen om, at det var klogt at gå over til kontant betaling og væk fra kontrabogen, hvor kundernes køb på kredit blev noteret. Et af hans argumenter var, at han havde regnet ud, at det kostede seks øre i minuttet at føre kontrabogen! Et år senere kunne han i 1956 konstatere, at overgangen til kontant havde øget likviditeten, givet flere medlemmer og mulighed for at sætte priserne ned. Uddeler Kristensen indførte også salg af blomster og grøntsager i Brugsen. Han tog hver morgen på auktion i Esbjerg for at købe blomster og grøntsager, og det blev en god forretning. Vel at mærke en forretning, der var hans egen og ikke en del af Brugsens regnskab. Regnar Kristensen elskede at handle, og han købte alverdens ting op. Lige fra et stort parti sko til et ordentlig læs spegepølser. På et tidspunkt købte han store partier af køleskabe og kørte ud på landet for at sælge køleskabe på gårdene.

Opkøb af klit gav mening

I 1958 købte han så et stykke sand i Vejers. Regnar Kristensen fik en udbetaling på 12.000 fra en livsforsikring, og hvor skulle han investere dem? Joh, Regnar havde set, at tyskerne så at sige var ved at vende tilbage, nu som turister, og at der ville blive behov for flere sommerhuse. Han gav 6.000 kroner for et areal, hvor der kunne stå 12 sommerhuse. Han havde allerede selv sommerhuset Frydenhøj på yderste klit i Vejers.

Familie og venner rystede på hovedet af hans køb af et stykke klit. Ja, faktisk blev svogeren Arne, som han altid havde rådført sig med, meget fortørnet over ikke at være spurgt til råds denne gang. Svogeren blev så fortørnet, at de aldrig talte sammen mere! Men det skulle jo vise sig, at Regnar igen havde næse for, hvad retning udviklingen blæste.

Han byggede fire sommerhuse Rip, Rap, Rup og Paf. Området blev hurtigt døbt til Andeby, og familien Kristensens eget sommerhus Frydenhøj blev kaldt Loppereden af naboerne, fordi der altid var så mange mennesker. Regnars og Minnas søskende og søskendebørn kom altid ud til sommerhuset med madkurv og nød godt af Regnar og Minnas gæstfrihed. To år senere kom sommerhusene Pif og Puf til, og to år senere byggede han Ly og Læ. Regnar Kristensen havde ingen problemer med at leje de 45 kvadratmeter store sommerhuse ud for ca. 100 kr. pr. uge.

Farvel til uddelerlivet

Regnar Kristensen besluttede sig for at blive ejendomsmægler. Han havde for ofte som ansøger til uddelerstillinger hørt bestyrelsesmedlemmer sige: "Ja, vores uddeler var god, men han skulle nu være stoppet for 5-10 år siden". Derfor blev det, som Regnar Kristensen skrev: "Min faste overbevisning var at finde anden beskæftigelse, når jeg var midt i 50'erne". Han stoppede i Varde Brugs i 1966 i en alder af 53 år. Til stor forundring og ærgrelse i bestyrelsen og blandt kunderne. Regnar Kristensen havde fået de mange brikker på plads for at kunne bygge byens første Kvickly, og mange syntes, han skulle blive og få Kvickly kørt på skinner.

Mange kunne heller ikke forstå, hvad han ville som ejendomsmægler, for de havde dengang ikke det bedste renommé. Selv skriver han: "Flere sagde til mig: Vi synes, du er for fin en mand til at begynde på det!" Eller de sagde: "Vi troede virkelig ikke, du satsede så meget på penge!" Det sidste sårede ham, for Regnar Kristensen var nok en meget dygtig handelsmand, men han opfattede bestemt ikke sig selv som grisk. Tværtimod var han kendt som en meget retfærdig mand, og faktisk blev det både hans fordel og ry som ejendomsmægler. For ham var det vigtigt at såvel køber som sælger følte, at de havde fået noget ud af handlen, og han blev kendt som en troværdig og tillidsvækkende mægler.

Der er heller ingen tvivl om at han var ved at køre sur i uddelerarbejdet. Det var et slid at slæbe lønnen hjem, som var en procentdel af omsætningen, og da sønnen Holger senere var ved at gå uddeler-vejen, blev han faktisk frarådet af sin far, at søge job som uddeler, for det var alt for utaknemligt. Dagen før Regnar skulle fejre sølvbryllup med Minna, fik han regnskabet for Varde Brugs, og det var ikke godt. Det var faktisk så dårligt, at han rådførte sig med sin formand om, hvor vidt han skulle afbestille festen på Hotel Varde. Men de blev enige om, at festen skulle holdes.

Familien med i firmaet

Efter et par år som ejendomsmægler med stram økonomi begyndte der for alvor at komme gang i både byggeri og salg af sommerhuse. I starten drev han mæglervirksomhed fra sit nye hus på Hans Tausens-vej. Siden flyttede han kontoret ind i centrum i lokaler over Handels-

Familiefoto fra sidst i 40'erne, da Regnar Kristensen var brugsuddeler i Spandet ved Ribe. Erik sidder på skødet af sin mor Minna, mens Holger og Inger sidder ved siden af deres mor. Det er ikke helt tilfældigt, at Inger og hendes far sidder med en bog hver, for de var begge læseheste. Da Inger blev ældre, og familien boede i Varde, gik hun på biblioteket og hentede bøger både til sig selv og sin far. Minna Kristensen lever stadig og bor på plejehjem i Sig.

I 1972 købte Regnar Kristensen Ravhuset og fik det igennem årene moderniseret og indrettet til varehus, hvor hans ejendomsfirma rykkede ind på 2. sal. Billedet er fra 1981, hvor Erik Kristensen har overtaget ejendomsmæglerforretningen.

banken (nu Danske Bank), og i 1972 købte han Ravhuset på Torvet og rykkede ind på 2. sal.

Sønnen Erik lærte at handle af sin far. Som kun 13-årig købte han efter råd fra sin far et parti telte, som han lejede ud med luftmadrasser og gasblus. Han tjente så godt på udlejningen, at han havde nok til udbetaling af sit første sommerhus som 15-årig. Han vidste, at han ville gå handelsvejen, og da han på et tidspunkt studerede i London, blev han kontaktet af sin far, som ville have ham til at købe 20 ponyer op. Jo, Regnar havde set, at ponyer var ved at komme på mode, og de kunne fint gå ude på den ejendom, som Regnar havde købt i Grærup. Så Erik kontaktede diverse avlsforbund, fandt en avler helt ude i Dartmoor i det sydlige England, hvor han købte ponyer og sendte dem hjem til sin far. De blev solgt, og Erik fik til opgave at købe en ny sending ponyer, men da de var solgt, droppede han hestehandlen.

Nyhed med salgsopstillinger

Erik var ved at gøre karriere i FDB, da hans far i 1970 spurgte, om han ville hjem i mæglerforretningen. Erik fik det år en travl påske, hvor han blev gift med Jytte, købte hus og fik job hos sin far. Jytte havde været elev hos Regnar i Varde Brugs. Hun var også ansat i FDB i Albertslund, men blev siden engageret i mæglerfirmaet og arbejdede i mange år på ejendomsmæglerkontoret i Varde. Da familien i en årrække i Vejers og Blåvand havde 20 sommerhuse, som de lejede ud, var Jytte med i rengøringen hver lørdag, når der var skiftedag. I 1971 kom svigersønnen Poul også med ind i firmaet. Han var allerede mægler i København, og han og Inger flyttede til Varde. På et tidspunkt blev den ældste søn Holger også optaget i firmaet, og han byggede en række sommerhuse for Rekrea.

Laurids Bjerregaard blev ansat i 1972 som kontormand, men han blev hurtig hvirvlet ind i hushandlerne og tog en uddannelse som ejendomsmægler. Det gik nemlig stærkt i ejendomsmæglerfirmaet. Der blev handlet boliger, men i særdeleshed bygget og solgt sommerhuse. Firmaet blev døbt Rekrea – en sammenstykning af Regnar Kristensens Ejendomshandel og det rekreative i sommerhuslivet.

Regnar Kristensen var den første i området med salgsopstillinger. Hidtil havde priser i en handel været noget, der blev noteret i mæglerens lille bog, men Regnar Kristensen lavede en salgsopstilling, hvor

man også kunne se, hvordan købet kunne finansieres. Han var også én af de første til at sætte billeder på salgsopstillinger, og han fornemmede meget tidligt, at edb måtte kunne overtage noget af kontorarbejdet. Derfor ville han til edb-messe i Bella-Centret i 1977. Han turde ikke flyve, men når sønnen Erik og Laurids Bjerregaard tog med, ville han godt op i flyveren. Desværre kunne Regnar på messen ikke finde, hvad han søgte – en edb-maskine, der kunne lave salgsopstillingerne automatisk, men det var endnu et bevis for, at han var meget langt fremme i sin tankegang – somme tider længere end edb-udviklingen kunne følge med til!

Sommerhuseventyr

I 1973 åbnede Erik Kristensen en selvstændig mæglerforretning under navnet Rekrea i Nr. Nebel i forbindelse med en meget stor sommerhusudstykning i Houstrup, hvor Rekrea dels havde nogle grunde og dels stod for byggemodning og salg af grundene. Den store udstykning med sommerhuse i Houstrup, som sønnen Erik var dybt engageret i, blev kendt under navnet Blaabjerg Gruppen, hvor en række lokale håndværkere stod bag byggeriet af kvalitetssommerhuse. I løbet af en weekend kom omkring 10.000 for at kigge på prøvehuse i udstykningen. Rekrea stod for en række andre udstykninger, og blandt Rekreas mange udstykninger var udstykningerne Ved skoven, Svinget og Blåvand Strand i Blåvand. Der var en udstykning i Grærup, og i Vejers stod Rekrea bag udstykningen af den gamle grusgrav. I 1972 fik Rekrea sat Jegum Ferieland op som projekt. Ti lodsejere skulle samles, og Rekrea var tovholder på projektet og stod i spidsen for byggemodning og salget af langt de fleste af de 750 grunde i Jegum Ferieland. Oliekrisen i 1973 satte dog projektet i stå, men i en forrygende snestorm i februar 1978 blev salget hvirvlet i gang. Erik Kristensen og Laurids Bjerregaard måtte stå og pege ude for køberne, hvor i snemasserne grundene lå, mens Regnar og en anden mægler sad på Vrøgum Hotel og skrev slutsedler. I løbet af den første uge blev der solgt 253 grunde, og salget gik fint, men de himmelstegne renter i 1978-79 og bølgen af tvangsauktioner først i 80'erne blev en ny kæp i hjulet. Der gik en del år, før de sidste grunde blev solgt i Jegum.

I 1977 stod Regnar Kristensen i spidsen for et nyt motel nær yderste klitrække i Henne. Tre af lejlighederne blev købt af Lions Club for

penge fra det årlige julelotteri med avisen Vestkysten. Lejlighederne kunne lejes af handicappede. Men projektet stødte undervejs på voldsomme protester fra de lokale, ikke mindst fra dem, der ejede sommerhuse i næste række bag det kommende motel. Til gengæld slap naboerne for udsyn til en grim træbygning, som husede et larmende diskotek. Derfor havde Regnar Kristensen svært ved at forstå kritikken. Han havde det ofte svært med kritik, især når han mente, at et udskældt projekt var til gavn for alle. Han kunne blive gal over kritikken, men han bar dog aldrig nag.

Varde Engpark

I slutningen af 70'erne forlod han mere og mere mægler-forretningen til fordel for de projekter, han kastede sig over. Hans sidste projekt blev Varde Engpark, som han gav al sin energi og opmærksomhed. Til gengæld tog det også for mange af hans kræfter. Han var bekymret for, at tilflytningen til byen ville gå i stå. Derfor skulle der skabes aktiviteter, som både var interessante for tilflyttere og turister. Som han skrev i sine erindringer, så har "børn og unges leg altid ligget mig meget på sinde, for hvis legen går i stå, går deres udvikling i stå". Regnar Kristensen fortalte første gang på et møde i Rotary om sine ideer om en legepark på engområdet, hvor der tidligere havde været en losseplads. De blev modtaget med stor interesse – uden at der skete mere. Regnar Kristensen samlede nu en gruppe af personer omkring sig bl.a. advokat Jens Erik Gammelby, tømrermester Svend Sørensen, tandlæge Peder Astrup, turistchef Inge Vad Wodskou, for som han skrev: "Jeg har altid haft lyst til at lytte til kloge folk, og det var der behov for her, men jeg havde ikke i min vildeste fantasi regnet med, at vi skulle komme ind i alle de forviklinger". Etableringen af Varde Engpark var nemlig ikke let. Dels var der frygt for, at området var for sumpet til at lægge jord til en legepark. Dels troede en del, at der blev tale om et larmende tivoli. En række borgere frygtede, at begravelsesdeltagere på kirkegården, som lå nær området, skulle blive generet af hujende unger fra rutsjebaner, og der blev skrevet mange læserbreve i den lokale presse. Kritikken tog hårdt på Regnar Kristensen, men han opgav ikke planerne, for det var jo slet ikke et tivoli, han havde i tankerne. Det skulle være en legepark a la den, som vi i dag kender fra Fredericia (Madsbyparken), med gynger, klat-

restativer, små både, sandkasser m.m. Igen var Regnar Kristensen nok bare før sin tid.

Efter seks års arbejde blev Varde Engpark åbnet for fuld musik den 20. maj 1983, men uden Regnar Kristensen. Han var for syg til at deltage. Formanden advokat Jens Erik Gammelby måtte læse Regnar Kristensens tale op, men han kan tydeligt huske, at Regnar Kristensen på åbningsdagen blev kørt forbi parken og kunne vinke til deltagerne i indvielsen. Regnar Kristensen døde godt en måned senere, i en alder af kun 70 år.

Feriecentre og REKA

Sønnen Erik Kristensen havde allerede i 1980 overtaget, Rekrea, der bestod af ejendoms-aktieselskabet Rekrea, som han selv ejede, og af mæglerforretningerne Rekrea, som han drev sammen med Laurids Bjerregaard og Svend Erik Petersen. Rekrea havde nu også afdelinger i Blåvand og Esbjerg.

I 1989 blev mæglerbutikkerne solgt. I en alder af 43 år ville Erik Kristensen gerne have mere tid til familien og andre ting i livet. Der gik mange weekender og helligdage med mæglerjobbet. Erik Kristensen fortsatte med driften af ejendomsaktieselskabet Rekrea og tog samtidig fat på nye projekter, men efter omveje omkring bl.a. salg af byggematerialer i Polen og byggeri af ferieboliger i Provence, havnede han på hjemmebane igen – nemlig i ferielandet. Hans firma, der var døbt om til REKA, gik ind i branchen for feriecentre. Det startede med Bork Havn Feriecenter. REKA lancerede et helt nyt koncept for feriecentre. De blev sat i stand, og ferieboligerne blev enkeltvis sat til salg, hvorefter ejerne selv kunne leje boligerne ud. De blev en succes. REKA fik en henvendelse fra Lemvig, om ikke Erik Kristensen kunne lave den samme øvelse ift, et feriecenter i Lemvig. Det kunne han, siden kom andre feriecentre til i Øster Hurup, Rudkøbing Skudehavn, Fanø Bad og på Rømø.

Tredje generation kom med ved lidt af en tilfældighed. Jesper afsluttede HA studiet med en hovedopgave omkring investering i ejerlejligheder efter sidste krise i 1993. Et år blev afsat til at prøve ideen af, og efter dagens arbejde i REKA, malede Jesper lejligheder, for at få samlet penge sammen til at kunne stifte sit første selskab. Far og søn stiftede det første selskab sammen i 1993 og påbegyndte

købet af lejligheder som planlagt. Omfanget af arbejdet i REKA tog til, da også feriecentrene tog fart, og i 1996 kom sønnen Mikael med. Han fik ansvaret for økonomien. Jesper og Mikael brugte kapitalen fra salget af lejlighederne til at geninvestere i REKAs projekter, og stille og roligt blev det muligt at investere med i aktiviteterne. I 1998 kom Eriks tredje søn Søren med som investor. Fra 1996 drev REKA også et udlejningsbureau, som tog sig af udlejningen for ejerne af ferieboligerne i feriecentrene. I 2001 var Danske Feriecentre blevet Danmarks største udlejer af ferieboliger i feriecentre, og man valgte at sælge udlejningsvirksomheden til Danland.

Tredje generation

I 1999 blev REKA kontaktet af BG Bank, som i flere år havde drevet det nødstedte Lalandia Rødby på Lolland. REKA gik ind i projektet og lavede samme øvelse som i Bork Havn og andre steder. Husene blev sat i stand og solgt fra som individuelle ferieboliger. Det fælles aktivitetscenter blev udvidet. Det blev en succes, men pludselig stod REKA også for driften af feriecentret med alle dets aktiviteter. En dag hørte Jesper Kristensen et foredrag af Flemming Østergaard, som fortalte om Parken Entertainments ambitioner om at skabe oplevelser for hele familien. Jesper fik formidlet en kontakt til Flemming Østergaard, og det endte i 2003 med et salg af Lalandia Rødby til Parken, og pludselig blev REKA fra Varde landskendt. Men ikke nok med det. REKA fik af LEGO option på 200 hektar jord, som ligger nabo til LEGOLAND. REKA udarbejdede milliardprojektet Lalandia Billund med 761 ferieboliger og et kæmpe badeland med restauranter og aktiviteter. Ferieboligerne blev solgt på rekordtid i løbet af en weekend, og Lalandia Billund var dømt til succes. Flemming Østergaard fra Parken gik igen med i projektet, og i 2007 købte Parken de sidste aktier af REKA i Lalandia Billund. Samme år blev Jesper eneejer af REKA Gruppen. I dag beskæftiger REKA sig stadig med udvikling af feriecentre, men er også engageret i store projekter om bydelsudvikling bl.a. et område ved Odense Havn, udstykninger af nye boligområder og ejendomsopkøb. Jesper Kristensen har bl.a. været udvikler af 200 grunde i udstykningen Troldhøjen i Varde. Siden 1996 har REKA udviklet og solgt mere end 3.500 grunde og ejendomme – de fleste som ferieboliger. I 2009 tog Jesper Kristensen initiativ til West Coast

Real Estate A/S sammen med en gruppe investorer fra Esbjerg-Varde-området. Selskabet har købt ejendomme op i København i kølvandet af finanskrisen. Evnen til at se muligheder og udvikle projekter er gået i arv i familien Kristensen. REKA Gruppen er i dag en solid forretning. Ret imponerende, og ikke mindre imponerende, hvis man vender tilbage til udgangspunktet – en fattigdrengs ihærdige slid for at skabe sig en bedre tilværelse.

Artiklen er skrevet af journalist Anette Jorsal, som er i færd med at samle materiale til en bog om familiefirmaet, der i dag hedder REKA. Regnar Kristensen har selv skrevet en lang række erindringer ned fra barndommen og frem til kort før sin død.

Fra 1950 og frem til 1966 var Regnar Kristensen uddeler i Varde Brugs i Storegade. Han indførte meget hurtigt selvbetjening trods bestyrelsens skepsis.

Erindringer og tanker - store som små

Af Steen Dyrvig Kærskov, Skonager

Uddrag af bogen "En vilje af sten"

"Det værste, folk kan sige til mig er, at noget ikke lader sig gøre. Jeg kortslutter på den slags bemærkninger. Alle begrænsninger i det hele taget. De slukker drømmene, og det er så ubeskrivelig ærgerligt."

Jeg er vel 7-8 år. Jeg ligger på græsmarken med et blik på den store himmel over mig. Duften af sensommer kilder i mine næsebor. Langt væk kan jeg høre min far arbejde i marken med årstidens grønt. Det er hårdt slid, men der skal jo mad på bordet, som Harry siger, inden han drager af sted med grøntsagerne til områdets købmænd. Fascinationen af skyerne, der ruller forbi, har ligget i min bevidsthed, så længe jeg kan erindre. Tænk at være en fugl - at kunne folde vingerne ud og lette op over tagene - og se det hele oppe fra og ned... Året er 1967 og det siger nok sig selv, at jeg på dette tidspunkt ikke har den ringeste anelse om, hvad fremtiden vil bringe. Men min grundlæggende ideologi om, at vil se tingene oppefra og ned. Den blev nok grundlagt her. Og den har jeg holdt ved.

Barndommen

Jeg kommer til verden en efterårsdag i 1959 i Gjelleruplund i Varde Landsogn, som man dengang sagde. Nærmere betegnet på Knoldeflodvej, hvor mine dengang meget unge forældre, Birgit og Harry, netop med hjælp fra Harrys forældre, har bygget et dejligt lille hus. De er begge fra området; min far, Harry, er sågar vokset op på gården ved siden af. Her driver de sammen et lille frilandsgartneri, hvor de dyrker årstiden grøntsager, primært jordbær og porrer, som Harry så

Steen med lillesøster Bente - de to har altid været knyttet og har den dag i dag et nært forhold. Bente er bosat i Sønderjylland.

Dejligt bad i den hjemmelavede pool.

sælger til lokale købmænd. Selv om krigen for længst er ovre, er det trange kår, og der er kun råd til det mest nødvendige. Set med nutidens øjne var folk på landet fattige, men sådan så man ikke på det dengang. Og jeg erindrer så bestemt ikke min barndom som fattig. Alle havde lidt på kistebunden, og så byttede man sig til lidt her og der. Jeg kan huske, at vi på et tidspunkt tog på teltferie til Bellahøj, jeg har vel været 7-8 år, og havde hørt, at de her københavnere var nogen værre nogen. At de for eksempel ikke betalte SKAT. Det havde man meget travlt med at tale om herovre i det vestjyske - hvor man hellere byttede en gris for et nyt badeværelse, end at oplyse noget som helst til skattevæsenet.

Konfirmationsalderen

I 1973 bliver jeg stillet overfor mit livs første mere alvorlige dilemma. Hvorvidt jeg skal lade mig konfirmere eller ej. Min mor var - og er - ateist, så derfor var jeg aldrig blevet døbt. Og jeg havde som sådan heller ikke tænkt over Gud og Jesus og Biblen sådan alvorligt før. Jeg tror, det var en kombination af, at alle andre skulle konfirmeres, altså en form for gruppepres, men det var lige så meget en trodshandling i forhold til min mor. Jeg satte mig nu for at tilegne mig viden om den kristne tro, for nok er mine planer at lade mig konfirmere, men jeg vil trods alt vide, hvad det er, jeg siger ja til. Jeg blev faktisk grebet. Helt og aldeles. Bibelhistorien er jo fantastisk, og det mener jeg også i dag, hvor jeg af og til går til gudstjeneste, både for at lytte til de gamle historier, præstens ord, men også fordi, kirken er et fristed, hvor man kan lade tankerne rulle. Som en form for meditation, kan man sige. Jeg er ikke på nogen måde fanatisk i min tro, jeg har - som i så mange andre af livets retninger, et meget afslappet forhold til tro og religion. Det er også nødvendigt for mig at have en vis viden om andre religioner i dag, hvor jeg blandt andet arbejder meget med muslimer. Jeg er imod alt fanatisme, og jeg ved godt, det er farligt at sige, men jeg tænker faktisk, at der ikke er langt fra de indremissionske i Skjern og til Bin Ladens folk i Afghanistan. Begge parter er styret af trusler og benytter en ubeskrivelig psykisk terror, man stort set ikke kan bryde ud af. En ganske almindelig tirsdag eftermiddag tager jeg af sted sammen med min lillesøster Bente, samt mine to helt små søskende, Claus og Britta, for at blive døbt af den lokale Pastor Kvist.

Og ved selve højtideligheden deltager også mine bedsteforældre som vidner. Og nu er børnene nede fra Knoldeflodvej således endelig blevet døbt, som man siger i lokalområdet. Få dage senere bliver jeg konfirmeret, og herefter fejret efter alle kunstens regler. Jeg erindrer, at jeg fik 500 kroner af min morfar og mormor. Det var mange penge. Rigtig mange penge. Til sammenligning var det kutymen, at man fik 10 eller 20 kroner af naboerne, alt afhængig af, hvor tæt på de boede. I alt fik jeg 1400 kroner, og det var mange penge.

Ungdommen

Jeg er efterhånden blevet en voksen knægt, der på trods af megen skoletræthed vælger at tage en realeksamen. Ikke at jeg er træt af skolen, her er alle kammeraterne, og tiden flyver da også af sted. Men jeg føler, at Janteloven konstant ånder mig i nakken. Så længe jeg kan huske tilbage, har jeg altid fået at vide, der var en masse, jeg ikke kunne, og lige så meget, jeg aldrig ville kunne blive til. Det var Janteloven i sin fulde udstrækning. Jeg slutter af med 03 i tysk, 06 i dansk og engelsk. Og med en realeksamen med et karaktergennemsnit på ca. 6,5, giver det ikke ligefrem blod på tanden til at kaste sig videre ud i studierne. Min far, Harry har, ganske som sin egen far, med årene fået etableret sit eget lille murerfirma. Her begynder jeg som arbejdsmand. Det skal snart vise sig, at jeg faktisk har håndelag for det. Og for første gang oplever jeg det, jeg gennem årene har længtes så meget efter. Nemlig anerkendelse. Jeg skulle hjælpe min far med at lægge fliser for Jens Alfred, der boede i området. Vi gik i gang, og jeg blev bedt om at sørge for lidt praktisk arbejde, mens min far skulle et ærinde. Da min far var kørt, lød det tørt fra Jens Alfred: "Det der, det kan du sagtens klare selv, Steen." Det skal jeg aldrig glemme. De ord er simpelthen mejslet ind i hukommelsen. Så jeg gik i gang, lagde fliserne, som jeg synes, de skulle lægges, og da min far kom, begyndte han straks at skælde ud. Men Jens Alfred bad ham holde inde med ordene: "Lad nu knægten arbejde færdigt". Det gjorde dybt indtryk på mig, og grundlagde min første selvtillid, rent fagligt.

Starten på karrieren

Efter at have afsluttet eksamen på teknisk Skole i Esbjerg 1982, bliver jeg ansat ved Roust Savværk, hvor min naturlige arbejdsgang

foregår i Nordtyskland. Her laver jeg alt det, der bedst beskrives som slavearbejde, men som samtidig er lærerigt og en god proces i forhold til for alvor at komme på arbejdsmarkedet. I 1983 tager jeg min afsked med virksomheden og får nu et momsregistreringsnummer. Samme år starter jeg Konstruktøren, i første omgang med mig selv som arkitekt, murer og arbejdsmand, dog inden længe med tre mand ansat. I 1985 har Konstruktøren udviklet sig til en større virksomhed med ca. 25 ansatte, hvor jeg nu primært står for det administrative.

Tiden med Konstruktøren har budt på ganske uforglemmelige oplevelser, her har jeg været med i processen af nye bygninger samt renovering af gamle på en ofte så spøjs måde, så jeg blive i helt godt humør, når jeg mindes det. Jeg var blandt andet med til at renovere hos Arla, eller MD Foods, som det hed dengang, og FiberVision, som dengang hed Danaklon, havde jeg også mange særdeles spændende opgaver hos.

Jeg kan huske, at vi var på en særpræget opgave hos Årre Facon-Spænd. De skulle have gravet fundament ud til en skorsten, 6x6 m og 1½ m dyb. Vi lavede en prøveboring, og da vi havde gravet 1½ m ned, sprang vandet op. Der stod intet i borerapporten om, at det kunne ske, men her så jeg på nært hold, hvordan man så snært kan opleve to vidt forskellige undergrunde. Mens vi gravede ud, havde vi lastbiler - i alt 6 - stående klar med beton til at fylde i. Vi måtte tømme graven for vand gang på gang, det var helt vildt. Men skorstenen kom altså op at stå.

Borgen

Når jeg tænker på byggeri fra 1980'erne og frem til år 2000, så var det faktisk lidt kedeligt. Man turde ikke sådan nytænke, det vildeste var nok buerne - der skulle være buer alle steder, jeg havde 42 modeller liggende på buer - det var ren landeplage. Heldigvis fik jeg opgaver, hvor jeg kunne få lov at lege lidt, men det var faktisk først hen omkring år 2000, at man begyndte at sprælle lidt indenfor boligbyggeri. Nu har jeg jo altid haft det sådan, at jeg har turdet gøre tingene før andre, skabe lidt revolutioner og tænke på andet end at følge etiketten. Og det var da også tilfældet, da jeg efter Astrids død gik målrettet efter at gøre Borgen til en realitet. Folk omkring mig mente, jeg var gået fra forstanden, mens jeg selv kunne se mulighederne i

Fra skuffe til vugge - mor Birgit fik hurtigt skiftet kommodeskuffen ud med en rigtig vugge til den førstefødte, lille Steen.

Steen med lillesøster Bente på ladet af den trehjulede.

at opføre en borg ved Vardes bygrænse, en bygning, der på sin egen unikke måde ville være tidløs. Jeg fik enorm meget opmærksomhed på det, mest skepsis, men det var jeg såmænd vant til. Jeg erindrer, at den daværende borgmester, Betty Carstensen, besøgte Borgen, da den var færdig. En af hendes kommentarer var, - at nu mangler der bare en voldgrav. Det kunne jeg fortælle hende, at der skam var blevet søgt tilladelse til, men at jeg havde fået et blankt afslag. "Søg igen", sagde hun. Og det gjorde jeg, og dermed fik Borgen sin voldgrav.

Sct. Jacobi projektet

I 2006 kommer Sct. Jacobi Skole i offentligt udbud i medierne. Konkurrencen er udbudt af Varde kommune for projekt og tilbud på omstrukturering af Sct. Jacobi skole i Varde. Et område på ca. 16.000 m^2 med ca. 12.000 m^2 bebyggelse. Efter at Sct. Jacobi skolen året før rykkede over i en nybygget skole, satte Varde bygningerne og arealet til salg sammen med en indbudt konkurrence, der skal redegøre for investorens planer med området. Et spændende projekt, der skal udvikle et attraktivt og unikt bymiljø der skal placere Varde på Danmarkskortet. Der er tale om et nyt offentligt rum, hvor nutid og fortid bindes sammen og giver Varde oplevelser, som byen ikke før har haft. I første omgang ikke noget, jeg bider nærmere mærke i. Jeg bliver umiddelbart efter kontaktet af Svend Aage Christensen fra Cowi, der opfordrer til at samarbejde om et tilbud på projektet. Jeg siger blankt nej. Men Svend Aage ved, hvordan han skal smøre mig, han er en mand med gode overtalelsesevner, så jeg går med til at kigge på det sammen med arkitekt Rasmus Groth. Vi bliver hurtigt prækvalificerede og så sker der jo det, som så ofte før - jeg bliver grebet af det. Vi har en deadline, der hedder d. 2. oktober, hvor al materiale skal afleveres, men da jeg har det generelt dårligt med deadlines, beslutter jeg hurtigt, at sætter vores egen, nemlig d. 2. september. Her forlanger jeg, at alt er klart. Jeg ved nemlig af erfaring, at de her akademiske arkitekter lever i en lidt anden tidszone end andre mennesker, så hellere være på den gode side. Jeg har nogle helt specifikke krav fra start af omhandlende Otto Frellos kunstværker, og det hele begynder forholdsvist hurtigt at tage form. Vores deadline nærmer sig, og jeg er blevet helt glad ved projektet og ser frem til fremlæggelsen, som skal vise sig at være en katastrofe. Her bliver jeg præsenteret for huse -

bygninger - uden vinduer, jamen, jeg stod helt af. Jeg kunne slet ikke identificere de tegninger, der lå foran mig, med Varde midtby. Og Otto Frello er blevet glemt i planen. Jeg stiller et store spørgsmål: Skal vi vinde det her eller ej? Jeg taler nok med lidt temmelig høj lydstyrke og er mere eller mindre ved at bakke ud, da vi indgår et kompromis. Men den ene dag tager den anden, og vi er temmelig tæt på d. 2. oktober, før de nye tegninger er på plads. Jeg kan huske, at jeg rent faktisk sætter mig i bilen d. 1. oktober og selv kører over til arkitekten på Sjælland og henter oplægget. Og det bliver afleveret - få sekunder inden deadline. Nu er jeg tændt. Det huer mig ikke at tabe, og det her projekt er så stort og skelsættende, at jeg MÅ vinde. Jeg har så mange ideer, både på tegnebrættet og inde i mit hoved. Jeg får det lidt ligesom første gang jeg skulle kysse en pige, jeg er kort sagt frygtelig nervøs. Komiteen, der skal vælge mellem de tre indsendte forslag, er yderst hemmelighedsfulde i tiden herefter. Jeg taler med mange forskellige, der er involveret, men ingen siger noget. Blot "at der er et af forslagene, der udskiller sig meget". Indirekte har jeg faktisk fået at vide, at det er mig, der har vundet. En lokalpolitiker beder mig holde

Barndomshjemmet på Knoldeflodvej.

mig klar til d. 23. oktober, hvor vinderen afsløres, men jeg er så naiv og tænker bare, jamen, de skal vel ikke have alle tre med ind, når det afsløres? På selve dagen er jeg taget på udflugt med Helle og Alicia til Henne, da jeg ringes op. Jeg skal møde på det gamle rådhus i Dronningesalen, og - igen naiv som jeg er - spørger jeg, om det er nødvendigt, jeg kommer. "det er jo dig, der har vundet", lyder det fra den anden ende... Det øjeblik kan jeg bedst beskrive, som første gang jeg blev far. Det var lige så de små hår rejste sig. Så jeg pakker min hustru Helle og datter Alicia i bilen og suser mod Varde, hvor hele udtagelseskomiteen står klar med champagne. Alt eksploderede den dag. Det var ikke bare mig - det var hele byen, området, der ventede på en afgørelse. Vi fik utrolig megen omtale i medierne i den næste tid, ikke blot de lokale, men også de landsdækkende. Det er også en af de få gange i mit liv, jeg har oplevet så massiv ros. Politikerne og øvrige involverede stillede sig op og forklarede, hvorfor de havde valgt vores projekt. Jeg husker, at lokalpolitiker Bodil Tang Kristensen sagde: Jeg er målløs, jeg havde frygtet endnu en borg, det er godt med Borgen på Roustvej, men Varde har rigeligt i én borg. Den daværende borgmester Kaj Nielsen havde jeg generelt haft et lidt anstrengt forhold til gennem årene. Vi havde langt fra været enige, og lå pænt langt fra hinanden i tankevirksomhed. Alligevel blev jeg rigtig glad for hans mange positive kommentarer. Jeg var aldrig i tvivl om, at han mente hvert et ord.

Min ideologi - grundlæggende

Som jeg tidligere har været inde på, kom jeg ud af en tid, hvor intet rigtig lod sig gøre. Barndommen og de unge år var præget af ikke at være for synlig, og ikke sige noget for højt. Jeg vil side det sådan, at jeg er vokset op i Jantelovens mekka. Jeg lærer i en tidlig alder, hvor kraftig en effekt det har at smile, at være lattermild. På det faglige plan finder jeg også snart ud af, at jeg rent faktisk er god til det, jeg beskæftiger mig med, mit håndværk. De to ting sammenkoblet har i den grad hjulpet mig gennem livet. Fra barnsben er jeg født ind i en selvstændig familie, hvor man målte succes på penge. Det gav skyhøje forventninger, og det var nok der, skoen trykkede. Jeg har erfaret, at penge er et middel. Langt mere vigtig end penge, er anerkendelsen. Det vil sige anerkendelse fra de folk, der betyder noget for én.

"Anerkendelse er i sig selv det bedste brændstof. At få at vide, at det man laver, er godt, det kan flytte bjerge. Personligt har jeg det sådan, at jeg også godt kan lide at få at vide, jeg er en god fyr..."

Overordnet er jeg faktisk af den overbevisning, at alle vil mig det godt. Og det er mig selv, der er noget galt med, når tingene er lidt på tværs. Jeg har valgt at leve livet i stedet for at lade mig flyde med livet. Livet er i virkeligheden kort, og jeg har erfaret, at der som årene går, bliver kortere og kortere mellem hver jul. Sådan føles det i hvert fald. Men man kan også vende det om og påstå, at livet ikke går hurtigt, men at jeg lever livet hurtigt. Måske fordi jeg har det godt. Og det er der rigtig mange her i landet, der har. Vi har alle muligheder her i Danmark. Og så er det verdens smukkeste land. Infrastrukturen glider i fuld volumen, og naturen er fantastisk. Tænk sig at vi i vores lille bitte land alligevel har 7000 km strand, så er landet jo stort... Vi har lyngheder, egeskove, bøgeskove, smukke strækninger og store skove, som vi bruger alt for lidt, på trods af at de her let tilgængelige. Hvis man bare bruger et lille udpluk af de mange oplevelser, der ligger derude og venter, så har man altså fået fuld bonus på livet.

"Uanset hvordan du vender og drejer det, og hvor store eller små problemer, du måtte have - så skinner solen igen i morgen."

Steen Dyrvig Kærskov, Skonager

Fra Varde til Wall Street

Af Mogens Vad, Charlottenlund

"Mogens, do you really believe in this story?" Jeg nikkede, og så havde jeg solgt næsten 5 % af Nordens dengang største forsikringskoncern, svenske Skandia, til verdens dengang mægtigste investor, George Soros. Det var i New York 1993. Året før var jeg af svenske Carnegie, et af nordens største børsmæglerselskaber, blevet sendt derover for at etablere vores amerikanske børsmæglerselskab, Carnegie, Inc, med det formål at markedsføre og handle nordiske aktier med amerikanske professionelle investorer. Det, der skulle have været et par års ophold, blev til næsten 10 år, hvor jeg ud over Carnegie, Inc. var chef for flere børsmæglerselskaber på Wall Street med fokus på nordiske aktier. Fantastiske 10 år med en storby, der gik fra at være plaget af kriminalitet til at blive en af verdens tryggeste byer under lederskab af borgmester Giuliani. Samtidig bragede den amerikansk økonomi derudad godt hjulpet af nye teknologier som internettet, mobiltelefoni og ikke mindst en fabelagtig præsident Clinton. Efter at have takket for handlen forlod jeg Soros' kontor på 7th Avenue nær Central Park, og mens jeg ventede på elevatoren på 33. etage, så jeg over på en byggekran, hvor en mand kravlede rundt. Jeg kunne ikke lade være med at smile, da jeg kom til at tænke på den dag, da jeg som seksårig knægt var kravlet op i en byggekran på Varde Sygehus og i tredje sals højde så lige ind i øjnene på overlæge Weile og en sygeplejerske, der stod med hænderne for munden af skræk. Politiet blev tilkaldt for at hjælpe mig ned, og via politirapporten endte historien i Vestkysten. "Det er vel ikke en af mine sønner?" skrev min far nervøst hjem til min mor efter at have læst Vestkysten, der blev sendt til Cypern, hvor han i 1964 i et

Min bror Henrik og jeg i vores nye Chevrolet Corvair, Elmeallé 1964.

15 år og ny knallert, der beundres af mine søskende Anne og Henrik, Egon Lamp og brødrene Bent og Per Svendlund. Elmeallé 1973.

halvt år var udsendt som stabslæge af FN. Sjovt nok er FN der stadig i et håbløst forsøg på at få tyrkerne og grækerne til at enes.

Mine forældre var kommet til Varde fem år før, da far overtog overlæge Feldt-Rasmussen praksis i Storegade. Samtidig købte de Møllevej 4 på hjørnet af Elmeallé. Huset blev renoveret og udbygget, så fars lægepraksis senere kunne flyttes hjem. Her var et mylder af patienter, der de første år blev modtaget og visiteret af min mor, der som sygeplejerske ledede slagets gang. Fordi hjem og lægepraksis var et og samme sted, var det selvfølgelig også dér, vi legede og larmede. Specielt sjovt var det at kravle på det flade tag over konsultationen og venteværelset. Jeg mener, at det var fru kørelærer Bruno Hansen, der senere fortalte mig, at hun havde oplevet doktor Vad løbe ud midt under konsultationerne enten for at jage min bror Henrik og mig ned fra taget eller rede en af os, der hang og dinglede fra et åbent kvistvindue. Doktor Vad blev han kaldt, og sådan var det i Varde. Fornavnet blev byttet ud med titlen. Der var dyrlæge Schnack Olsen, falckredder Schantz, oberst Enevoldsen, provst Kvist, tandlæge Bang, bankdirektør Kristensen, købmand Ulsøe, og sådan kunne jeg blive ved. Man kendte hinanden, og der var ingen tvivl om, hvem man var, og hvad man lavede. Det var vi heller ikke under Oliekrisen i starten af 70'erne, da den lokale Shell-distributør Børge Riis Andersen fik tilnavnet "Ali Ben Børge" og dermed var han Vardes lokale oliesheik. Alt virkede nemmere i Varde i 60'erne. Tit var jeg med min mor i Trikotagemagasinet i Storegade, hvor hun som regel lånte tøjet med hjem til prøvning. Bagefter gik turen så forbi Materialisten på Skansen. Her havde mor en sommerdag parkeret vores åbne amerikanske sportsvogn ulovligt, med motoren kørende, hvilket blev observeret af den lokale betjent, der startede med at udskrive en bøde. Da mor så det, løb hun ud af butikken og skældte ud så højt, at alle på Skansen kunne høre det, hvorefter betjenten forskrækket pakkede sammen og forsvandt. Ja, tingene var nemmere dengang. Et par år efter ankomsten til Varde blev far tilknyttet Varde Kaserne, hvor han i over 20 år som overlæge var chef for infirmeriet, godt hjulpet af uundværlige fru Kristensen, der var sygeplejerske på kasernen i en menneskealder. Op gennem 70'erne voksede fars praksis, og han valgte at optage lægerne Margot og Gerhard Bøving som kompagnoner. Sammen flyttede de ind i lægehuset i Slotsgade.

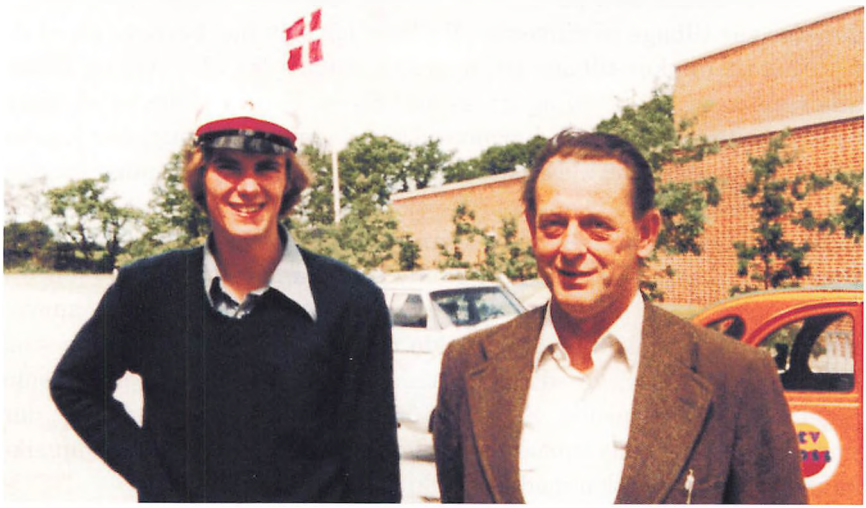
Som militær by var der i Varde op gennem 60'erne og 70'erne meget fokus på Den kolde krig, og som dreng syntes jeg, militæret var over alt. Når vi var i sommerhuset i Blåvand bragede kanonerne på øvelsesterrænet ved Oksbøl, og Draken fly kom hvinende lavt hen over os, når vi lå på stranden. På landevejene kørte lange kolonner af militær køretøjer til og fra Varde Kaserne. Kasernen havde også sin egen julegudstjeneste i Jacobi Kirke, og her stod et af de helt store militærslag i starten af halvfjerdserne. Organist Ingeborg Krog nægtede at spille Kongernes Konge, som det var tradition, at militærfolk sang under julegudstjenesten, og oberst Enevoldsen så det som sabotage og landsforræderi. Men da heller ikke provst Kvist formåede at overtale hende, blev det sådan. Ungdomsoprøret og den manglende respekt for autoriteterne var også kommet til Varde. Også på fredelige Møllevej fik vi Den kolde Krig tæt på, da far etablerede en atomsikret kælder under den nye garage for det tilfælde, at russerne skulle komme. Det var dog ikke kælderen, der imponerede os, men derimod den nye amerikanske elektriske garageport, der i 1965 nok var en af de første i Vestjylland. Vi børn kunne ikke lade være med at trykke på startknappen, hvad der ofte fik den til at gå i selvsving, så den ustoppelig gik op og ned til fars vrede og de forbipasserendes store forbløffelse. Al den fokus på krig var sikkert også grunden til, at jeg skulle prøve, hvordan man lavede røgbomber. Det lykkedes mig også at indhylle den gamle Arnbjerghal i røg, så fru bibliotekar Bornemann forfærdet kom løbende ud i den tro, at hallen var ved at brænde ned. Jeg er ikke helt sikker, men jeg tror også, at min barndomsven Søren Erichsen så på. Søren og jeg har kendt hinanden, siden vi lå i vugge sammen, og han er i dag min hovedforbindelse til Varde. Vi fulgtes ad fra børnehaven i Arnbjerg hallen til vi tog realeksamen på Jacobi Skole, vi røg Sørens fars cigaretter i smug på loftet over Den Kampmanske Gård og vi var de første stamgæster på Kirstens Cafeteria i Smedegade, der introducerede Varde for friturestegt fiskefilet med remoulade og pommes frites.

Varde gav mig en fantastisk barndom ikke mindst på grund af den frihed, vi havde som børn. Møllevej, Elmeallé og sygehuset var vores legeplads og her var der ingen der kunne gøre os fortræd. Vi, det var min bror Henrik og min søster Anne, det var Bent og Per Svendlund, Kurt og Egon Lamp, Mette Sonnichsen og mange flere. Ud over syge-

huset var den gamle henfaldne mølle på Møllevej et fantastisk sted at lege. Jeg tør slet ikke tænke på, hvad der kunne være sket af ulykker, når vi enten stod på taget af møllen fire etager oppe eller hang i det, der var tilbage af vingerne. Nu hvor jeg selv har børn, er en af de ting, jeg tit tænker tilbage på, hvordan vi børn fra Møllevej og Elmeallé sammen cyklede til og fra Jacobi Skole. Først i skole og så hjem og lege - alt var ligesom i harmoni. Derfor glæder det mig, når jeg ser vores yngste datter cykle af sted i skole sammen med veninden fra den anden side af gaden.

En stor forandring i mit liv kom, da jeg i 1975 startede på Varde Gymnasium sammen med min gamle skolekammerat Ole Larsen fra Slotsvangen. Lige pludselig skulle jeg være voksen, selv tage ansvaret for at få lavet lektier og forholde mig til politik. Det, der dog stod højest på min liste, var de fantastiske gymnasiefester, hvor det som regel var Gnags, Gasolin, Shubidua, Røde Mor og lignende bands, der underholdt. Varde Gymnasium var helt i front, ikke bare med musikken, men også med den moderne arkitektur og kunst.

Mens jeg gik i 1. G., flyttede vi fra Møllevej ud på Jennevold, en landbrugsejendom i Toftnæs, som mine forældre havde købt midt i tresserne, inden den gik på tvangsauktion. Heldigvis skulle vi ikke leve af de næsten 80 tønder mager sandjord, og det krævede da også en masse kunstgødning bare at få et nogenlunde udbytte. Men smukt lå gården ned til Varde Å, og fra det nybyggede hus var der en fantastisk udsigt ind over Varde. Min bror Henrik og jeg stod for det praktiske, vi pløjede, harvede og såede til, mens far regnede ud, hvad der krævedes af såsæd og gødning. De anerkendende blikke fra de andre landmænd tydede på, at far ikke sparede på gødningen. Det var populært at have egen swimmingpool omkring 1970, og vi fik da også anlagt sådan en på Jennevold, men da Oliekrisen kom, fjernede far vandvarmeren, og vi måtte så bade i iskoldt vand. Som nævnt før er der en smuk udsigt fra Jennevold ind over Varde, og før vi flyttede derud, kørte min far tit forbi efter sit arbejde på infirmeriet. En lørdag var jeg som 14-årig sejlet af sted fra Varde Havn til Klubøen i vores lille jolle med påhængsmotor. I båden havde jeg en af mine gamle drengevenner og to piger fra klassen - vi skulle på telttur og havde intet fortalt til vores forældre. Da vi kom tæt på Jennevold, så jeg min far stå og nyde udsigten, og jeg fik travlt med at gemme de to piger af vejen. Det lykkedes ikke

En glad og lettet far. Varde Gymnasium 1978.

Lastvognen med 50 tons slagger er kørt fast på gårdspladsen. Som altid giver Falck en hjælpende hånd. Jennevold 1979.

helt, og vores forehavende blev spoleret, da min mor rasende hentede os på vores mark over for Klubøen.

Efter at far døde i 1985 flyttede mor nogle år senere til Risskov og solgte Jennevold til Landinspektør Niels Kr. Nielsen og hans kone Anna, som var min gamle matematiklærerinde i folkeskolen og som holder stedet smukt.

I gymnasiet blev jeg bidt af at fotografere og selv fremkalde billederne. Jeg havde lige fået kørekort og skulle en sen aften hente min far fra en festlig aften i 41-klubben. Da Danmarks daværende hotelkonge H.C. (Pedersen) ved kortbordet hørte om min nye interesse, bestilte han straks en masse fotostater til sit nyrenoverede Hotel Spangsberg i Esbjerg. Fotostaterne skulle være forstørrelser af fotos fra det gamle Esbjerg, og så var min virksomhed MV-Fotolab etableret, med produktion i vores kælder, hvor de store stykker fotopapir blev fremkaldt i lange plantekasser. Senere producerede jeg fotostater til Centralhotellet, forskellige plejehjem i Varde Kommune, den kommunale tandpleje og meget mere. En god støtte i starten var Jens Peen, der år tidligere i gymnasiet havde startet sit eget firma, JP Bureau. Gennem sin far Harald Peen havde Jens en god indgang til landbruget og vi, hans venner, blev tit kaldt ud når han skulle arrangere en del af Varde Dyrskue eller når vi på Herning Messen skulle hjælpe med at sætte standen op for Dan Sperm og dele brochurer ud. Så vidt jeg husker, var Varde Tyrestation en af de første danske eksportører af tyresæd og det blev solgt så langt som til Brasilien. Jens har stadigvæk travlt i JP Bureau, bor i Vedbæk og vi har stadigvæk god kontakt.

Da studentereksamen nærmede sig midt i travlheden med landbrug, fotovirksomhed og festlige nætter på Det Lille Apotek var min mor af den mening, at det ikke var de beskæftigelser, jeg skulle satse på. En aften bad hun mig om at skrive en ansøgning til ØK, Det Østasiatiske Kompagni, om at blive optaget som elev. Til vores store glæde og forbavselse blev jeg optaget sommeren 1978 som en af de få blandt over 800 ansøger. Det eneste, jeg vidste om Kompagniet var, at de ejede Varde Stålværk. Tit skete det, at en ØK-mand lagde vejen forbi fars praksis for at blive vaccineret inden afrejsen til fjerntliggende ØK-selskaber, og deres beretninger blev altid levende genfortalt derhjemme over middagsbordet. Da han var ung, havde far selv sejlet på Sydamerika som skibslæge.

Min elevtid begyndte i ØK's Eksportafdeling, og samtidig havde jeg i smug mit eget projekt kørende ved siden af. Fra Teknologisk Institut i Tåstrup havde jeg modtaget 50.000 kr. til oprensning af kvartssand, der kom fra familiens gamle brunkulslejer ved Fasterholt i Midtjylland. Sandet kunne på grund af sin hårdhed bl.a. bruges til sandblæsning, men jeg fandt ud af, at slagger var et endnu bedre grundmateriale. Med mulighed for at afsætte formalede slagger til Norge købte jeg slagger fra Enstedværket i Åbenrå til levering på Jennevold. Min idé var, at eksempelvis Vardeborgere på overførselsindkomst kunne få sig et job med at kværne og pakke slaggerne. Projektet faldt til jorden, da jeg en dag midt i kontortiden hos ØK blev ringet op af min mor, der chokeret og panikslagen råbte, at en kæmpe lastvogn med 50 tons slagger sad uhjælpeligt fast på gårdspladsen. Hvad havde jeg tænkt mig at gøre ved det? Det havde jeg ikke lige overvejet, men heldigvis kom falckredder Viggo Schantz mig til undsætning med sine kran biler. Udover hvad vestenvinden bragte videre over naboens marker, endte resten af slaggerne som underlag til en tennisbane.

Efter årerne i ØK kom jeg ved et tilfælde ind i den finansielle branche og startede bl.a. et af Danmarks første ventureselskaber, Ventureinstituttet A/S, med økonomisk støtte fra Aktivbanken. Derefter rykkede jeg en kort periode til fondsbørsvekselererfirmaet I.S. Hahns Enke på Strøget og i 1985 var jeg med til at starte det, der i dag hedder Carnegie Bank. Efter hjemkomsten fra New York i 2001 tog jeg orlov fra den finansielle branche og stillede i 2004 op til Europaparlamentsvalget for Venstre. Gennem et år drog jeg landet rundt med mit foredrag "Fra Varde til Wall Street" og fik ved valget over 16.000 personlige stemmer som desværre ikke var nok til en plads i Europaparlamentet. Derimod fik jeg året senere stemmer nok til en plads i Gentofte Kommunalbestyrelse, hvor jeg sidder på sjette år. I min tid hos ØK passerede jeg ofte den store globus ved hovedindgangen, hvor ØK's stifter Etatsråd H.N. Andersen havde indskrevet, at "Jorden er ikke større, end at den kan omspændes af tankerne." Det ordsprog tænker jeg tit på, men uden den ballast min hjemby derude vestpå har givet mig ville jeg sikkert aldrig være kommet "Fra Varde til Wall Street".

Mogens Vad, Charlottenlund

Frimurergården i Varde

Af Orla Duedahl, Varde

En omtale af den smukt renoverede bygning på hjørnet af Otto Frello Plads, Grydergade og Skolevej.

Hist, hvor vejen slår en bugt, ligger der et hus så smukt....
Sådan indleder H. C. Andersens sin sang om huset, der dukker frem lige der, hvor vejen slår en bugt. Der er nok mest tale om beliggenheden, for ifølge teksten har huset lidt skæve vægge og ruderne er ganske små, ligesom døren synker halvt i knæ.

Denne indledning passer bestemt ikke med denne artikel om Frimurergården. Bygningen her ligger ganske vist smukt og præcist lige et sted, hvor vejen slår en bugt, men huset fremstår så flot i sine rød hvide farver, at man nærmest må knibe øjnene sammen i beundring over, at noget gammelt kan blive så flot. Det er dog ikke hele den oprindelige bygning, vi ser, idet der tidligere også var et sidehus til stald og lade. Som så mange andre steder i Varde by, var der også her plads til dyr. I Mini-byen kan den hele oprindelige bygning ses.

I daglig tale kender vi bygningen som Frimurergården, selvom der ikke skiltes med navnet. I det efterfølgende vil jeg viderefortælle historien om navnets tilblivelse.

Bygningens første navn

Husets historie tager sin begyndelse i 1848, da den første del blev opført af skolelærer Jacob Jacobsen. På dette tidspunkt kendtes navnet Frimurergården ikke, men stedet benævntes Havretoften, hvilket kan udledes af Varde bys bygningskommission, der året i forvejen

Frimurergården ligger smukt på et særdeles historisk sted i Varde. En forårsdag med sol og skyfri himmel samt udsprungne træer understreger dette.

Indgangen til turistbureauet er placeret hensigtsmæssigt og meget synligt. Man ser her tydeligt, hvordan husets kamtakkede og svungne gavl er ført tilbage til sin oprindelige udgave ved den seneste renovering.

besigtigede stedet med henblik på udarbejdelse af en byggetilladelse. I kommissionens protokol står at læse: "Året 1847 d. 3. juli indfandt Varde bys bygningskommission sig på Grydergade ved den såkaldte Havretoft, tilhørende skolelærer Jacobsen, for at bestemme, hvorledes bygningen bør "situeret", som Jacobsen agter at opføre på bemeldte Toft. "Man enedes om en afstand til Grydergade på 20 alen.

Skolelærer Jacobsens døde i 1856 og efterfølgende overdrog enken Havretoften med jordtilliggende til apoteker A. F. Helms med undtagelse af et areal, der var solgt til kirken til begravelsesplads og beliggende ned mod Slotsgade. Jordstykket var på 9306 kvadrat alen, som i 1863 blev lagt ind til den i 1810 anlagte kirkegård, som var ved at være for lille. Det tilbageværende areal var efter kommunens beregning 40051 kvardratalen. Det var apotekeren, der om- og udbyggede stedet med kamtakkede og svungne gavle.

Bygningens andet navn

Næste navn på bygningen blev Borgmestergården, hvilket beror på, at Varde i oktober 1880 fik en ny borgmester ved navn Christian Ludvig Lendrop. Han var også by- og herredsfoged og boede her som lejer i ca. 4 år og derefter som ejer i et år. Lendrop flyttede, fordi han havde fået embede i Horsens som var 5 gange større end Varde.

Han blev efterfulgt af J. F. Hilarius Kalko, der fik beskikkelse 15. maj 1885. Kalko lejede for 5 år sin forgængers lokaler, og det betød altså, at der fortsat boede en borgmester i bygningen, hvilket Vestjyllands Dagblad omtalte 16. maj 1885 således: "By- og herredskontoret vil, som vi erfarer, forblive på samme sted som hidtil, idet by- og herredsfoged Kalko i torsdags af de nuværende ejere, for 5 år, har lejet en del af den borgmester Lendrop tidligere tilhørende ejendom i Grydergade."

Navnet Frimurergården

Men nu kommer vi frem til navnet Frimurergården, som vi kender i dag. Man skulle tro, at dette navn relaterer til frimurerbevægelsen, hvilket da også er tilfældet og for at finde ud af det, starter vi en historisk søgning i bogen Vestjysk Frimureri, hvor det oplyses, at der i 1871 i Aarhus stiftedes en loge under navnet Sct. Clemens, og at der som medlemmer var brødre med bopæl i det vestjyske. Om det var afstanden til Aarhus fra det vestjyske ved jeg ikke, men en ivrig fri-

murer med bopæl på Søviggård, forsøgte sig med at stable en lokalafdeling på benene og indbød alle brødre i Ribe, Esbjerg og Ringkøbing til et møde i Varde mandag 7. januar 1878 kl. 3, og her på dette møde besluttedes, at oprette Vestjysk Broder Samfund. Sct. Clemens i Aarhus var tilsynsførende loge, men det ser ikke ud som om, at man der har fundet skrifter om arbejdet i Vestjylland, og der er tilsyneladende heller ikke notater om, at man en halv snes år senere nægter tilladelse til oprettelse af en instruktionsloge i Varde.

Varde var ellers udpeget som mødested for Vestjysk Broder Samfund, men det blev snart til, at de fleste møder holdtes i Esbjerg. Om det var for at fastholde Varde som mødested, ved jeg ikke, men fra mødeprotokollen 16. november 1885 citeres:" Meddelelse fra Vardebrødrene om, at disse i Varde havde købt en ejendom, hvor påtænkes en instruktionsloge bygning opført, når den fornødne tilslutning måtte blive et sådant foretagende til del, som således ønskes taget til overvejelse af brødrene i Esbjerg". Her møder vi altså ideen om, at frimurere var på vej til at anskaffe sig en særlig bygning til sammenslutningens formål. Men det kom ikke til at gå sådan, selvom en af de mest ivrige fortalere for købet - H. C. Jensen, gæstgiver og ejendomshandler samt også postkører og vognmand, sikkert har haft store planer med erhvervelsen af huset i 1890, og det må have været en stor

En medarbejder i turistbureauet hjælper turister med at finde frem til alle de aktiviteter og muligheder, der er at finde ikke bare i Varde kommune, men også andre steder i vort område.

skuffelse for både ham og det konsortium (andre frimurere), som han stod i spidsen for, at der ikke blev givet tilladelse til opførelse af en instruktionsloge bygning i Varde som ønsket.

Man kan altså ud af historien se, at der har været frimurere inde omkring bygningen, men hvornår blev navnet Frimurergården almindeligt benyttet i folkemunde? Svaret må være, at det må have været på det tidspunkt i 1891, da folk fandt ud af, at gården ejedes af frimurere. Dertil kom meddelelsen i 1896 om, at kommunen havde lejet overlærer Olsen og flere ind i den såkaldte Frimurergård. Det vil altså sige, at kommunen også officielt var begyndt at benævne stedet som Frimurergården. Siden har bygningen været almindeligt kendt under navnet Frimurergården. Adressen er dog nu ændret fra Grydergade til Otto Frello Plads.

Det ser dog ud til, at der aldrig har boet frimurere i Frimurergården. Nogen vil måske spørge hvad med Frimurerhaven, men det er en historie helt for sig selv, der ved en senere lejlighed kan fortælles.

Tidligere ejere af Frimurergården

I nyere tid har Frimurergården været ejet af pastor Emeritus Edvard Eller, tømrermester Rudolf Sveigaard, revisor Svend Ankerstjerne og af Sten Dyrvig Kjærskov. Den anvendes i dag som domicil for Varde Erhvervs- og Turistråd, hvor turistbureauet også befinder sig.

Varde - en smuk by

Varde er en smuk og ren by med både liv og sjæl, og betyder det noget? Ja absolut gør det, det både for os der bor her, men bestemt også for de, der besøger byen. Både Ole Nørskov og jeg starter normalt vore byrundvisninger ved Frimurergården, og jeg kan fortælle, at mange er virkelig benovet over ikke alene denne bygning, men også over byens andre fremtrædende bygninger, gader og pladser. Men det er vigtigt, at specielt den indre by hele tiden vedligeholdes på en sådan måde, at dens historie forbliver levende. For blot at nævne en enkelt ting vil jeg pege på de nye gadenavneskilte. De er særdeles flotte og passer fuldstændigt ind i billedet af en gammel og velholdt Vestjydsk købstad. Det første indtryk, man får af byen kan være af allerstørste betydning for, om det er her man vil slå sig ned.

Kilde: Varde Erhvers- og Turistråd, Historisk Samfund for Ribe Amt.

Jugendhuset på Lundvej.

Sandra Greve og jeg lige efter overtagelsen af Jugendhuset.

Drømmen der blev til virkelighed...

Af Charlotte Bøving, Varde

Siden jeg var en lille pige var drømmen altid at blive læge – præcis som begge mine forældre. Jeg tror faktisk, at de fleste" lægebørn" enten har drømmen at blive læge – eller noget absolut helt andet. Kort sagt er man enten fascineret af sygehistorier, sygdommenes kompleksitet, det at hjælpe folk og gøre en forskel hver dag – eller også er man det slet ikke. Og jeg hører absolut til første kategori.

Som barn elskede jeg sygehistorierne, som begge mine forældre gengav omkring middagsbordet. Ligesom jeg elskede at gå tur på kirkegården flankeret af min mor, som altid kunne så mange spændende historier om dem der lå begravet der. Og jeg forbandt aldrig deres død med min mors evner indenfor lægegerningen.

Som barn var jeg ellers godt "udrustet". Fra 3 års alderen havde jeg min egen lægetaske, stetoskop, otoskop (til at kigge i ørerne med) forbind stoffer og sprøjter. Indimellem luskede jeg mig sågar også til nogle kanyler, når mine forældre ikke så det. Jeg var vel ikke mere end 3-4 år, da jeg begyndte at doktorere på mine dukker, forbinde dem og give alle mine bamser indsprøjtninger med "postevand"...

Jeg var ofte med mine forældre på Varde Sygehus, hvor de arbejdede, fordi det ikke altid var let at finde en barnepige dengang. Så jeg blev passet af en masse søde og rare sygeplejersker, sygehjælpere og portører. Specielt elskede jeg, når jeg kunne komme med ned i kældrene, fordi portørerne havde deres "vogne" de kunne køre med, og var jeg rigtig heldig, fik jeg lov at styre disse portørvogne. Jeg blev også ofte plantet hos sygeplejerskerne på røntgenafdelingen, hvor jeg altid sad og tegnede på deres "gule papir"...

Da jeg ofte skulle passes, når mine forældre havde vagter på Varde Sygehus, på et tidspunkt, hvor der ikke var pasningsgaranti i børnehaven gjorde, at mine forældre måtte tage andre midler i brug. Min mor søgte nemlig en ung pige i huset. Jeg var utrolig heldig. Den udvalgte blev nemlig Karen – datter af Betty og Christian Rasmussen. Christian ("bedstefar") var tidligere stålværksarbejder – og Betty – som jeg senere altid har kaldt "mormor på Stausvej" – gjorde rent i Varde Bank, som banken hed dengang.

Karen og hendes forældre tog mig til sig, som var jeg en af deres egne. Jeg blev begavet med kærlighed, når jeg var i deres nærhed. "Mormor" havde altid lidt godter i en krukke, og alle der kender mig godt ved, at jeg allerede dengang havde en meget sød tand.

Jeg elskede, når "mormor" bagte franskbrød, og når jeg fik lov til at få puddersukker på. Så blev det ikke bedre. Selv langt op i voksenalderen fik jeg puddersukker madder, når jeg besøgte "mormor".

Der var altid hjerterum, selvom kårene ikke var prangende. Jeg husker, at jeg dengang ikke forstod, hvordan "mormor" og "bedstefar" kunne undvære et bad. Det havde de simpelthen ikke. Så når man skulle vaskes, foregik det som etagevask ved køkkenbordet. Jeg husker, at jeg spurgte min mor, om ikke godt "mormor" måtte komme med hjem og få et rigtigt bad. Og selvfølgelig måtte hun det. Blot var hun for stolt til at tage imod det tilbud.

I alle årene tror jeg aldrig, at jeg har spillet så meget kort med nogen, som jeg har gjort med "mormor". Vi spillede altid "500". Og vi spillede altid om først 2 ører – så om 5 ører – og i voksenalderen blev det 25 ører. Jeg tror aldrig, at "mormor" nænnede at slå mig i spil. I hvert fald vandt jeg altid – og så kunne der altid blive til en is eller en slikpose for min gevinst. Og selv da jeg rejste fra Varde for at studere, var jeg altid forbi "mormor" og "bedstefar", når jeg var i Varde. Jeg elskede i øvrigt også at spise med hos "mormor" og "bedstefar". For "mormor" lavede altid min livret – nemlig brun sovs og kartofler. Kødet var jeg ligeglad med dengang. Bare jeg fik brun sovs og kartofler. Så man kan godt vokse sig stor og stærk på brun sovs, kartofler og puddersukker madder...

Da "mormor" blev enke, og ikke længere kunne klare sig i egen bolig, havnede hun på plejehjemmet Lyngparken. Også derude spredte hun humør og glæde – og jeg forstår godt, at hun i sin tid blev

begavet med "Humørlegatet" og fik en fin jydepotte som bevis på titlen. Hun var altid glad. Og lige meget, hvad livet end bød hende af modgang, så kom hun altid ovenpå igen, og sang videre. Blandt andet begravede hun to af sine tre børn – nemlig Inge Marie og Ejvind.

Hver gang jeg senere i livet som læge skulle på sygebesøg på Lyngparken, var jeg altid et smut forbi "mormor". Hun sagde altid, at hun aldrig ville undvære mig for noget i verden – og min svarreplik var altid : "Det skal du heller aldrig".

Det var en stor sorg for mig den dag hun døde. Jeg husker endnu opringningen fra hendes datter Karen. Jeg var på Capri, en lille Italiensk ø ud for Napoli med min bror, Christian – og jeg græd som pisket. Jeg vil altid savne hende. Ikke noget andet menneske har vist og givet mig så megen uforbeholden kærlighed som mormor. En følelse, som jeg altid vil have med mig på min vej. Selv i dag elsker jeg gåturene på kirkegården (nu sammen med Sandra og vores 2 dejlige hunde Tinke og Carlo) – og jeg er ALTID et smut forbi hendes og bedstefars gravsted lige foran Arnbjerg Kapellet.

Tilsvarende er der også 2 andre personligheder som passede godt på mig i børneårene. Nemlig Frøken Friis og Frøken Salomonsen. 2 meget store madammer. Frk. Salomonsen var tilknyttet børnehaven i Sønder Varde, og Frk. Friis var hendes gode veninde. Ja, jeg var sågar med dem på sommerferie i Frk. Friis` sommerhus i Vejers. Huset står der i øvrigt stadig i dag (det flotte røde hus overfor Vejers Strandhotel med de hvide løver).

Jeg tror aldrig mine forældre glemmer min sommerferie derude. Jeg var vel 5 år. Min mor og far skulle køre mig derud. Og hele vejen derud beklagede min far sig over, at skulle spilde sin tid på de to "gamle kællinger". Og han sagde, at nu skulle de bare aflevere mig, og så komme hjem igen i en fart. Da vi endelig kom derud, havde Frk. Friis og Frk. Salomonsen lavet stor frokost til os alle sammen – og mine forældre blev budt på frokost. Faktisk blev mine forældre der hele dagen - vi var på stranden. Mine forældre blev sågar budt på aftensmad. Som argument for, at mine forældre skulle blive – sagde Frk. Friis til min far : Jeg har sågar købt "oksetunge" til dig. Så mine forældre måtte høfligt takke ja. Men jeg tænkte jo meget over, hvad der var blevet sagt i bilen på vej derud – og pludselig kom det skæbnesvangre sætning fra mig: "Jamen far – du sagde da ellers at du ikke

gad blive ude ved de to gamle kællinger". Der blev helt stille ved middagsbordet – indtil Frk. Friis slog en latter op og udbrød: "Af børn og fulde folk skal man høre sandheden". Så blev stemningen atter løssluppen... Og jeg havde en skøn ferie med de to.

Da jeg var 6 år blev jeg begavet med en lillebror, Christian. Først var jeg rigtig irriteret over, at jeg skulle have en lillebror. Jeg kunne ikke rigtig se det positive i det. Husker sågar hvordan jeg stillede mig overskrævs hjemme i stuen og spurgte min mor: "Skal han så arve halvdelen"? Ja, jeg var åbenbart allerede dengang meget økonomisk bevidst. Men da jeg kort efter hans fødsel så hans små fingre og negle – ja så var jeg helt solgt... Han blev så min "patient"... Han har været forbundet fra top til tå et utal af gange. Men postevandsindsprøjtninger fik han dog aldrig. Der kendte jeg dog mine grænser...

Jeg havde altid min bror med "på slæb". Jeg tror, han var godt et år gammel, da han første gang blev overladt i min suveræne "varetægt". Da var jeg godt 7 år. Jeg skulle passe ham, og tog ham med på en køretur med klapvogn. Men det var jo død kedeligt, og uden fart over feltet. Dem der kender mig, ville nok heller ikke tro på, at jeg kunne gå en stille og rolig tur med min lillebror. Så hurtigt fandt jeg på noget.

Kælkebakken ved gymnasiet, selvfølgelig... Hvad var mere nærliggende end at tage tilløb hen imod bakken, springe bag på klapvognen, mens Christian sad i den, og så bare køre med fuld fart ned ad kælkebakken. Det gik forrygende de første 10-15 meter, men så kom klapvognen i slinger. Ud af klapvognen fløj Christian – og jeg røg 5-6 meter den modsatte vej. Jeg kan huske at jeg slog mig fælt, men det kunne ikke nytte noget at slikke sår for længe, for Christian skreg i vilden sky... Da jeg kom hen til ham, kunne jeg se, at han havde fået en flænge i panden. Så var gode råd dyre. Jeg turde simpelthen ikke fortælle mine forældre, hvad der var sket. Jeg var bange for at få en røvfuld. I stedet tørrede jeg blodet af hans pande – og satte hans lille kasket lidt på skrå. Så var den "hovedreparation" klaret. Det var først om aftenen, da Christian skulle i bad, at kasketten skulle af ham. Og så faldt der brænde ned. Men jeg slap faktisk for den før omtalte røvfuld, for Christian kunne heldigvis ikke berette om flyveturen på kælkebakken. Og jeg var tavs om den mulige årsag. Så havde jeg jo ikke sagt for meget...

Men Christian skulle stå mål for mangt og meget. Da han var godt 5 år fik han sit første luftgevær. Han var vel søn af en jæger ;-) Og blot et år senere – dvs. jeg var 12 år - begyndte vi at beskyde hinanden med luftgeværer på vores sommerhusgrund i Blåvand. Uden nogen tanker om, at et hagl kunne gøre stor skade, beskød vi simpelthen hinanden, så haglene fløj om ørerne. Jeg kan kun tilskrive min umodenhed og barnlighed, at dette overhovedet kunne foregå. Og hvor vores forældre var henne i disse "skydekrige" det må man spørge sig selv om?!? Gætter på at vores mor tog solbad, og vores far var ude at træne enten på cykel på landevejene eller med en af hans mange andre "hobbys". Men en dag gik det galt. Jeg ramte Christian i benet – nærmere betegnet skinnebenet. Og så var gode råd dyre. Han skreg i vilden sky. Jeg måtte storblødende hive ham ud imod heden, så vores forældre ikke kunne høre ham... Jeg hev hans bukser af, og inspicerede skaden. Der var et lille hul. Jeg kunne ikke umiddelbart se noget hagl – og formodede at det nok var røget ud igen. Jeg listede tilbage til sommerhuset, fandt noget plaster. Han blev fint forbundet. Strømpebukserne lod vi ligge på heden, fordi de var tilsølet i blod. Og vi var begge tavse som graven om, hvor hans bukser var blevet af på mors forespørgsel. Vores værste skræk var nemlig at indrømme hvad der var sket, og i straf få frataget vores elskede luftgeværer.

Efter "skyderiet" kunne Christian mærke "bulen" på hans skinneben. Jeg inspicerede skaden mange gange, og forsikrede Christian om, at der helt sikkert ikke sad et hagl i benet på ham. Den "købte" han i første omgang – men som 12 årig lod han vores far kigge på benet. Christian spurgte vores far, hvad det mon kunne være. Og stor kirurg har vores far jo altid villet være, så med lidt bedøvelse i skinnebenet jog han kniven i Christian... Det viste sig hurtigt, at det var et hagl, som sad helt indkilet i skinnebenet. Og det måtte skæres ud – og efterfølgende sys sammen. Så helt "faglært" læge var jeg jo så ikke endnu.

Gymnasietiden nærmede sig, men jeg var utrolig umoden og valgte vist ret fornuftigt at få 10 klasse med. Men det forhindrede mig ikke i fortsat at lege en-to-tre-krone, spille tennis, stå på rulleskøjter og spille gadehockey turneringer på gaden med alle de andre børn. Det var dengang børn stadig legede på gaden til gadelygterne slukkedes. Jeg elskede disse "legestunder" med gadevennerne Dennis og Brian – og mine planer om lægegerning var parkeret for en stund.

Så kom gymnasietiden. 3 dejlige år i en fantastisk, men meget stræbsom klasse. Det blev også i gymnasietiden, at min "sportskarriere" tog fart. Selvom jeg blev bortvist fra alle gymnastiktimerne i 2 år. Min veninde Vibeke Kirk (i øvrigt også læge i dag) og jeg, havde gemt os i et "rekvisit skab" i gymnastiksalen, og sagde bøh til den næste der åbnede skabet. Det var uheldigvis vores gymnastiklærer Ulla. Først troede vi hun grinede, men det viste sig, at hun græd af skræk. Mindre end 10 minutter efter stod vi begge skoleret på rektor Mullers kontor. Og han gav mig den værste straf han kunne give mig. Ingen gymnastiktimer i 2 år. Sporten var dengang mit et og alt, så jeg tror, at alle kan forestille sig, at den straf dengang føltes urimelig stor.

Heldigvis forbarmede rektor Mullers dejlige kone "Kisser" sig over mig. Hun trænede mig i atletik, og tog mig med til gymnasie-danmarksmesterskaberne, hvor jeg skulle stille op i længde- og højdespring. Det blev til et Danmarksmesterskab i højdespring. Tilmed var jeg med på et afbud, idet hende der skulle have repræsenteret Varde Gymnasium blev syg. Så jeg følte i den grad, at jeg fik oprejsning fra den "hårde straf".

Jeg ved egentlig ikke helt, om Ulla har tilgivet mig i dag. Det håber jeg – for det var absolut ikke i ond mening. Blot bevis på min store umodenhed dengang.

Da vi nærmede os afslutningen på gymnasiet måtte jeg jo erkende, at der skulle noget af en slutspurt til, hvis mine barneplaner om medicinstudier skulle blive til noget. Indtil da var favoritlæsningen Tintin, Asterix og Lucky Luke – og til stor fortrydelse for min mor, læser jeg stadig tegneserier, når jeg kan komme i nærheden af tegneseriehæfter. Desuden så måtte jeg flytte fokus fra sportsarenaerne til bøgerne. Takket være Margrethe Vestager fik jeg "forstået" tilstrækkeligt matematik og fysik til at klare mig godt til studentereksamen. Til gengæld fik jeg vist lært hende lidt franske gloser som byttehandel. Siden har jeg pralet med, at jeg ikke er noget matematisk geni – men til gengæld forstår jeg "at regne den ud".

Det var min matematiklærer Henning Hjortbak – senere Jakobsen – der allerede tidligt i gymnasiet udtalte: "Charlotte er bestemt ikke noget matematisk geni". Det må jeg medgive ham. Men at score et 10 tal til skriftlig studentereksamen vidner så bare om, at man kan hvad man vil. Hvis man vil det nok. Min gamle farmors motto... Det har

siden været min yndlingssætning. Og jeg nød også at fortælle Henning Jacobsen – at jeg havde gjort hans ord til skamme.

Måske skulle undervisere lære, ikke at sætte prædikater på elever. Omvendt vil han sikkert i dag hævde, at han netop motiverede mig med sin udtalelse. Nok om det.

Student blev jeg – og snittet rakte til medicinstudiet – og jeg besluttede at læse medicin i Odense. En by hvor jeg ikke kendte et eneste menneske, da jeg flyttede derover. Men en by som tiltrak mig, fordi Stjernen Odense – håndboldklubben – var regerende danske mestre og skulle spille Europa Cup.

I de næste mange år stod den på "fuldtids håndboldspiller" og "bijob" som medicinstuderende. Jeg lærte så meget teknisk kunnen på håndboldbanen, fordi Stjernen husede hele 3 landsholdsspillere på det tidspunkt. De mest berømte af dem Anette Rytter og Ingelise Mortensen. Jeg følte, jeg kunne erobre hele verden – lige indtil den frygtelige dag, hvor jeg rev alle ledbånd over i min ankel. Dommen var gips til knæet i næsten 2 måneder. Med benet i gips begyndte jeg at cykeltræne 2-3 timer hver dag, fordi jeg ikke ville sættes tilbage pga. en skade. Så da jeg smed gipsen, var mit ben jo brølstærkt trods lang tids gipsbandage.

Et par uger efter jeg fik fjernet gipsen, skulle jeg med mine forældre til Club La Santa på Lanzarote. Det er i øvrigt det sted, hvor jeg har tilbragt de fleste af mine ferier gennem mere end 25 år. Et sted jeg ikke kan rose nok. Det er simpelthen mit andet hjem. Mens jeg var dernede, skulle der afholdes en triathlon konkurrence – Volcano Triathlon. Jeg blev overtalt til at deltage af sportschefen på det tidspunkt, Kenneth Gasque. I dag er selvsamme Kenneth Gasque "eventdirektør" på Club La Santa.

Det blev en succes og efterfølgende kom landstræneren fra triathlonlandsholdet, Kent Magelund og spurgte, om jeg var interesseret i en landsholdskarriere i triathlon. Mit svar kan nok undre mange – for jeg svarede – "Nej – for jeg er håndboldspiller". Og mit eneste mål på det tidspunkt var, at vende tilbage til de bonede gulve i Stadionhallen i Odense, og så spille håndbold igen.

Håndbold blev det hurtigt til igen, og efter hjemkomsten fra Lanzarote skulle jeg med Stjernen og "ungdomslandsholdet" til Berlin og Ungarn på træningstur. Det var dengang Anja Andersen spillede på

Patrik Salonen (Sverige) og jeg foran den forbudte by i Beijing i 1990.

Prisuddeling efter Beijing international triathlon i 1990.

Ungdomslandsholdet. Anja og jeg havde en ting til fælles. Vi var begge træningsnarkomaner – og jeg husker, hvordan vi løbetrænede sammen hele ugen trods et ellers hårdt kamp-program. Vi havde i øvrigt en ting mere til fælles. Temperament på banen. Heldigvis nåede jeg hende ikke til sokkeholderne i den "disciplin" – eller mangel på samme.

Senere på sommeren havde triathlonlandsholdstrænerens opfordring alligevel lagret sig i min underbevidsthed. Jeg deltog i min første triathlon konkurrence på dansk grund i Viborg. Det endte med en landsholdsudtagelse. Jeg blev kun slået af Pernille Svarre, som på det tidspunkt var regerende dansk mester og moderne femkæmper på verdensplan. Det gav blod på tanden. Jeg trænede fra morgen til aften. Og senere i samme sæson – 1988 – kunne jeg krone værket som ny Nordisk mester på ½ Ironman-distancen i Stokholm i Sverige. 1,9 km svømning, 90 km cykling og 21 km løb.

Netop Nordisk Mesterskabstitlen gjorde, at jeg senere på sæsonen blev inviteret til Beijing, hvor jeg skulle deltage i Beijing International Triathlon. Alle de største verdensstjerner skulle deltage. Jeg var noget ydmyg i det felt. Det blev dog til en 4. Plads i 40 graders varme og en luftfugtighed på 92. Jeg glemmer aldrig den varme. Vi skulle svømme i Beijings drikkevandsreservoir (lidt væmmelig tanke, når man ved, at alle triathleter har lidt tynd mave forud for en konkurrence og ofte har drukket rigeligt væske inden konkurrencestart – og deraf formentlig en del "vandladninger" i deres drikkevand). Cyklingen foregik tæt på den kinesiske mur. En helt fantastisk og storslået natur, hvor man kunne se den kinesiske mur som en lang sytråd, så langt øjet rakte og så selve løberuten inde i Beijings centrum. Mål området var på den Himmelske Fredsplads, lige overfor hovedindgangen til den "Forbudte by". Det var en fantastisk oplevelse, og min første tur så langt hjemmefra.

Det blev til nogle fantastiske år på triathlonlandsholdet med senere Danmarksmester titler på Ironmandistancen i henholdsvis 1991 og 1992. De to medaljer kom i hus dels pga. voldsom flid i træningen, og fordi jeg i store perioder boede langt væk fra medicinstudierne under varmere himmelstrøg på Lanzarote – Club La Santa, hvor jeg kunne træne hårdt hele året rundt. Samme Club La Santa blev også min hovedsponsor gennem flere år. Jeg boede og trænede der, og Club La Santa betalte mine flyrejser, når jeg skulle hjem til konkurrencer

eller til eksamen på medicinstudiet – som dengang kun var i vejen! Men det hele lykkedes alligevel, og i 1995 blev jeg færdiguddannet læge ved Odense Universitet. På det tidspunkt var jeg vendt tilbage til Danmark. For uden stor læseflid det sidste år var det aldrig gået... Men jeg fik min gode eksamen, og derfra var det lægekarrieren der banede vejen.

Det blev til turnus på Fyn. På det tidspunkt fravalgte jeg klart Vestjylland og Varde. Jeg spillede fortsat top håndbold i DHG, Odense, og ønskede at skabe min egen lægekarriere langt fra mine forældres "klinik" i Varde. Jeg havde på det tidspunkt aldrig forestillet mig, at jeg skulle vende hjem til Varde.

Varde kom dog alligevel nærmere, fordi jeg gerne ville være speciallæge i almen medicin, så jeg kunne blive praktiserende læge med egen klinik. På det tidspunkt (1997) var der nemlig mange læger til kun få speciallægeuddannelsesstillinger. Og derfor 2 års ventetid på disse stillinger på Fyn – og samtidig ingen ventetid i Ribe Amt. Derfor søgte jeg stillingen på henholdsvis Varde Sygehus og Esbjerg Central Sygehus som det hed den gang .

Det blev igen nogle fantastiske år. Jeg nød at være på de to Sygehuse. Dog blev mine første vagter på Varde Sygehus helt anderledes end jeg havde ventet. Jeg mødte noget helt nyt for mig. Nemlig modstand fordi jeg hed Charlotte Bøving. Jeg skulle nemlig ikke tro, at jeg var noget, bare fordi mine forældre var læger i byen og hed Bøving. Det har jeg nu heller aldrig gjort – og jeg har heller aldrig forventet at livet skulle være let eller en dans på roser, selvom jeg faktisk også har dyrket sportsdans på højt plan. Jeg har nemlig altid kæmpet for alt, hvad jeg ejer og har. Selv kærligheden. For den troede jeg også man skulle kæmpe for på det tidspunkt.

Glemmer ALDRIG min første vagt med sygeplejersken Friis på afdeling A på Varde Sygehus (akut afdelingen). Jeg fik en patient ind, som blev meldt med stærke rygsmerter. Vistnok en prolaps, sagde den indlæggende læge. Jeg havde imidlertid aldrig set en prolapspatient have det så dårligt! Han var kredsløbspåvirket, og da jeg undersøgte ham, var hans blodtryk meget lavt. Jeg kunne ikke finde puls i det ene ben. Jeg mistænkte et dissekerende aorta aneurysme. Dvs. en udposning på hovedpulsåren, som kunne lække når som helst, og som kunne få døden til følge. Jeg forsøgte at ringe til min bagvagt, som

imidlertid sad i sin bil mellem Varde og Esbjerg. Dengang måtte bagvagten køre hjem, og der var ingen mobiltelefon.

Så gjorde jeg en stor fejl... Jeg tillod mig at spørge selvsamme "Friis" om, hvad de plejede at gøre. Hendes svar var hårdt og kontant: "Er det ikke dig der er læge???" Der var altså absolut ingen hjælp at hente fra den front, så i stedet ringede jeg til vagthavende narkoselæge på intensiv afdelingen i Esbjerg. De hentede patienten med fuld udrykning – kørte ham til Viborg, hvor man dengang havde eksperticen til at operere sådanne ting akut. Patientens blodkar lækkede på operationslejet – det vil sige der gik hul på udposningen, men de reddede hans liv, og jeg fik stor ros af overlæge Dorff ved den efterfølgende morgenkonference. Og Friis generede mig aldrig igen. Tværtimod... Sidenhen var hun noget så fidel.

Min tid på Esbjerg Central Sygehus elskede jeg også. Specielt mine ophold på henholdsvis børneafdelingen, gynækologisk afdeling og skadestuen. Nok i virkeligheden skadestuen allermest – fordi der til tider var drønende travlt, action omkring liv og død. Og i de stille stunder masser af plads til hygge med kolleger og sygeplejersker. Glemmer aldrig "lille Bodil" – en af sygeplejerskerne. Hver gang hun skulle assistere mig til en sår skade, kunne hun midt under syningen af patienten finde på at tage sine egne briller af, og give mig dem på til stor undren og nervøsitet for patienterne. Jeg måtte så efterfølgende beroligende forklare patienten på lejet, at vi havde samme synsstyrke, og dermed kunne bruge de samme briller. Samme Bodil gav mig i øvrigt et par lammeskindsbrystvortevarmere i julegave, hvorefter jeg prompte investerede i min første BH. Det var som at besøge gode venner, at have vagterne der – og vi var et fantastisk team – hvor alle hjalp alle – og ingen var for fine til vaskeopgaver, portøropgaver eller lignende. Kort sagt team spirit som man kun kan misunde i dag.

På gynækologisk afdeling var jeg vist også et noget frisk pust... Glemmer aldrig overlægen Hans Ole Daugaard. I forbindelse med noget obligatorisk undervisning vi selv skulle planlægge og forelægge for de andre lægekolleger undrede det mig, at ingen overlæger var til stede til denne velforberedte undervisning. Jeg delte min undren til morgenkonferencen, hvorefter han svarede, at han mente, at det var for latterligt, hvis overlægerne skulle deltage i de yngre lægers undervisning. Underforstået at vi ikke kunne lære ham noget. Jeg svarede

Tom Christensen og jeg foran "Ishotellet" i Kangerlussuaq lige før løbsstart i Arctic Challenge.

Her er jeg flankeret af Brian Holm, Henrik Djernis, Tom Kristensen og vejrguruen Henrik Voldborg.

ham prompte, at jeg altid mente, at man kunne lære noget nyt – ligesom jeg mente, at netop overlægernes sparring kunne dygtiggøre os yngre læger. Jeg mindede ham så efterfølgende på, om han kendte forskellen mellem gud og en gynækolog som ham! "Gud vidste godt, at han ikke var gynækolog". Så var der ro for en stund.

Efter et par uger kom overlæge Daugaard så igen. Denne gang kunne han ikke forstå, hvordan en ung læge som mig kunne køre i en smart BMW Z3 (Cabriolet). Mit svar var denne gang meget kækt. "Jeg tjener mindst det samme som dig – men til gengæld har jeg ikke en dyr kone som dig". Og siden har vi haft en god respektfuld tone imellem os.

Min speciallægeuddannelse gjorde jeg færdig hos ESA-lægerne i Havnegade i Esbjerg. Et dejligt uddannelsessted, hvor jeg fik lov at rive i masser af spændende opgaver. Jeg nød at være ene "høne" blandt 3 "haner". Jeg var meget lokket af deres bud om kompagniskab med ESA-lægerne i Esbjerg, men da min far i mellemtiden var blevet hjertesyg, havde jeg lovet at hjælpe mine forældre i deres praksis i Varde i et halvt års tid. Jeg havde på den ene side altid haft drømmen om at komme hjem, og overtage deres praksis. Samtidig var jeg bange for, om vores kemi passede sammen. Vi var jo alle udstyret med noget af et temperament – så jeg var spændt på, om det ville gå med 3 x Bøving under samme tag.

Mine værste anelser blev til virkelighed. Det var en meget dårlig coctail. Specielt min far og jeg kunne slet ikke enes i klinikken. Men blot få måneder efter min ansættelse blev han skulderopereret. Det, i kombination med pænt mange skader, som han havde pådraget sig gennem mange års "leg med livet" i diverse udfordrende idrætsgrene, gjorde, at han besluttede sig for at stoppe i praksis.

Ellers var min lægekarriere i Varde blevet meget kort.

I 2003 fik jeg et fantastisk godt tilbud. Nemlig fik jeg muligheden for at blive læge i Team Arctic Challenge - verdens første mountain bike konkurrence nord for polarcirklen. Nærmere betegnet i området omkring Kangerlussuaq – Sønder Strømfjord i Grønland. Det var den tidligere formand for Dansk Triathlonforbund, Svend Brettschneider, som inviterede mig med som cheflæge. Svend havde i øvrigt været min store mentor, mens jeg dyrkede triathlon på topplan. Det blev en helt fantastisk tur, og deltagerskaren var lutter top idrætsstjerner. Bl.a. Tom Kristensen, kendt som 8 x Le Mans-vinder, cykelrytterne

Brian Holm og Henrik Djernis. Meteorologen Henrik Voldborg var også med på turen, og gav en daglig vejrmelding inden løbsstart. Ham og hans hustru havde i øvrigt guldbryllup, mens vi var deroppe, og fejrede det med en god langrendskitur. Svend og jeg kortlagde selve ruten måneder inden konkurrencen – på en ekspeditions tur til Kangerlussuaq, så vi var meget velforberedte. Troede vi. Imidlertid var vejrforholdene helt ekstreme i marts/april 2003, hvor konkurrencen skulle løbe af staben. Vi havde minus 35 grader, og der var faldet ca. 1 meter sne, hvilket vanskeliggjorde den planlagte rute væsentligt. Så dels pga. den bidende kulde – dels pga. snefaldet var vi nød til at reducere etapernes distance. Det var nemlig oprindelig tiltænkt 4 etaper af ca. 100 km. pr. etape. Det blev til 4 etaper á ca. 40-50 km. Ekstreme vejrforhold i et i forvejen svært fremkommeligt terræn. Kulden blev vores værste modstander. Heldigvis havde vi medbragt neopren ansigts masker til rytternes ansigter, idet den meget kolde luft umuliggjorde normal vejrtrækning. Og så tilmed med en kæmpe chill-faktor pga. ekstreme stærke vinde. Desuden måtte vi kreere indlæg til både sko og handsker, da rytterne ellers havde fået forfrysninger disse steder. Vi klippede simpelthen de termotæpper fra Falck kasserne. Det ligner sølvpapir. Vi lagde det inden i handsker og sko på rytterne. Så dermed ingen forfrysninger. Og når vi kom til en ny Camp – telt camp mellem hver etape – så var eneste måde at få det våde cykeltøj tørt på – at "frysetørre" tøjet. Dvs. man hængte det svedige tøj op på en snor i den bidende kulde, lod kulden fryse de svedige dråber til is, og derefter banke tøjet rent for is, inden det skulle på igen... En meget effektiv måde at tørre tøjet på – men en kold fornøjelse at både smide det – og tage det på igen.

Så snart rytterne var iklædt de medbragte sælskindspelse og Sorel støvler på Campen – ja så var det lavet varm aftensmad i teltene, og rensdyrskindene lå parat som liggeunderlag – og en velfortjent nattesøvn ventede forude inden en ny etape.

Det var nogle helt unikke naturoplevelser vi havde i Kangerlussuaq. Dels en etape langt ud af selve Søndre Strømfjorden i sporene lavet af snescootere. Resten af etaperne lå i området omkring Indlandsisen – og omkring Søndre Strømfjord. Den absolut koldeste overnatning var den vi havde 1 km fra Indlandsisen. Det var som at sove i en stor kummefryser.

På selve turen var min bror Christian med som lægeassistent, og min daværende kæreste Bettina var med som sygeplejerske – selvom hun egentlig var uddannet jordemoder. Vi havde alle tre en helt fantastisk tur med de største naturoplevelser jeg endnu har haft. Bl.a. en hundeslædetur langt ud af Sønder Strømfjorden. På selve fjorden gjorde vi holdt da vi var længst ude. Her borede vi 3 store huller i isen med et medbragt isbor, og pilkede torsk. Det blev til 3 kæmpe fjordtorsk på ganske få minutter – og aftensmaden var reddet. Desuden skød Christian et par ryper sammen med Frank – vores hundeslædefører. Samme Frank havde desuden tilladelse til at skyde moskus tyre. Dagen efter var Christian med ham på jagt og fik lov at skyde en stor moskus tyr. En kæmpe oplevelse for Christian, som fik et meget flot trofæ med hjem til Danmark.

Derudover var Christian og jeg også med "Kim Brandmand" ude på klatretur på indlandsisen. Det blev en utrolig sej og farefuld tur, op og ned at gletcher sprækker – iklædt steig eisen på støvlerne, hjelm, ishammer, is-skruer og reb. Vi var ca. 20 m. nede i en gletcher sprække – og jeg husker endnu de smukke turkise farver og en let knagen fra isen. En meget meget stor oplevelse, som jeg ikke ville have været foruden.

Hundeslædeføreren Frank har taget Bettina og jeg med på hundeslædetur ud af Sdr. Strømfjord.

Men den vildeste oplevelse var alligevel, da vi i 4-hjulstrækkere kørte op på toppen af Targa'en – det højeste punkt ved Søndre Strømfjord. Vi havde bilen fyldt med kælke. En af os blev udnævnt til chauffør – kælkene blev læsset af på toppen af Targa'en – og så kørte chaufføren ned i bunden og afspærrede vejen for biler. Så ellers bare dernedad på kælk. Jeg kan huske, hvordan det slog gnister, når vi kørte over småsten. Så meget fart havde vi på. Vi lå på maven på kælkene og styrede dem med hænder og fødder. Og der var noget mere fart på end på kælkebakken i Varde... Hold da kæft hvor var det vildt. Og jeg er helt sikker på, at jeg ikke turde gøre det igen i dag. Tror vi kørte med 50-60 km i timen. Og det er stærkt på en meget smal vej med kun enkelte olietønder til at markere afgrunden langs vejen. Men det gik godt, og uden skader. Vi brugte hele eftermiddagen på Targa'en.

Sønder Strømfjord bød på helt unikke naturoplevelser. De kæmpe store vidder, hvor man kan se bjergene 100 km. væk. De kæmpe store flokke af moskus okser og rensdyr – ja flere hundrede i rensdyrflokkene. Og så det helt utrolige, at man faktisk kunne nærme sig dyrene til kun 50-100 m. afstand – det var simpelthen fantastisk. Og en ting er helt sikkert - jeg skal tilbage til Grønland på et tidspunkt.

Men hjemkomsten fra Grønland blev sørgelig. Jeg kom hjem til beskeden om, at min elskede farmor var død. Hun havde altid drømt om en tur til Grønland, men nåede det aldrig. Men det brev jeg havde sendt hende fra Kangerlussuaq, læste jeg op til hendes begravelse – så hun fik det med på hendes vej herfra...

Efter Grønlandsoplevelserne kom jeg tilbage til lægepraksis i Slotsgade med en kæmpe bagage af ekstreme oplevelser.

10 år blev kompagniskabet med min mor, Margot. Vi var faktisk rigtig gode sammen. Jeg tror, at vi var en god cocktail, fordi vi som personer byder på noget forskelligt, og respekterede hinanden. Vi var ikke altid enige om praksisudvikling. Men hendes faglige kompetencer kan jeg kun tage hatten af for. En mening har hun om alting, og hendes faglige dygtighed hersker der ingen tvivl om. Stor respekt for det.

Vi fik 10 år sammen i Slotsgade. Det har været fantastisk altid at kunne læne sig op af faglig dygtighed og god lægeetik. Godt nok har min mor altid sagt "Stor læge, lille taske". Det må have været i erkendelsen af, at Slotsgade 3 ikke længere var "tidssvarende" som lægeklinik. Pladsen blev mere og mere trang, både i venteværelset og i form

af manglende læge- og sygeplejerskekonsultationer i samme plan. Og min drøm om at skabe egne unikke rammer voksede. Flere gange har jeg undervejs forsøgt at komme i nærheden af Slotssalen – Frank Arenstofts smukke villa i Slotsgade, som jeg fandt perfekt til lægepraksis. Men desværre ønskede han aldrig at sælge.

Min mor var også meget imod, at skulle forlade Slotsgade 3. Det var her hun startede sin karriere i praksis – og deraf stor kærlighed til huset. Netop af den årsag kæmpede vi mange kampe gennem aviserne for at beholde vores domicil til klinikken.

Men min mor blev jo ikke yngre, så selvom man aldrig har kunnet sætte en finger på hendes flid i klinikken og kampen for patienterne, begyndte jeg at tænke fremtidssikring af klinikken. Så jeg begyndte at overveje, hvordan min drømmeklinik kunne se ud.

Da jeg så pludselig kunne læse i avisen, at Gylling Haahr – vores borgmester – udtalte, at kommunen ville ekspropriere vores lægehus i Slotsgade 3, blev det pludselig mere alvorligt, og vores domicil var truet.

Samme dag gik jeg ned til Henrik Sylvestersen, EDC-mæglerne, som havde Jugendhuset til salg. Jeg spurgte ham, om Jugendhuset kunne være egnet til lægepraksis. Hans svar var kort: "Det ved jeg ikke". Da jeg spurgte om jeg måtte se huset svarede han: "Jeg har hverken nøgle eller tid i denne uge".

Jeg gik igen, og vidste jo heller ikke, om det lige var det jeg ledte efter. For jeg må jo indrømme, at Sandra og jeg tit har smilet stort, når vi gik forbi det store hvide palæ på Lundvej 39 (Jugendhuset), og kaldt det et "Pippi Langstrømpe" hus. Så det var i første omgang kun en tanke. Og travlt havde jeg heller ikke, for Jugendhuset havde jo stået tomt og til salg i 2 år på det tidspunkt. Ligesom det så noget forfaldent ud på facaden.

Et par dage efter havde vi gæster. Bl.a. Søren og Ulla Starup, min gode danselærerveninde Elisabeth Dalsgaard og min bankmand Jesper Koch. Sent på aftenen, da humøret var højt, luftede jeg for sjov tanken om, at lave lægehus i Jugendhuset. Faktisk spurgte jeg Ulla, om hun ville male lidt billeder til væggene, hvis jeg købte Jugendhuset og lavede det til lægeklinik. Hun er jo både en dygtig og anerkendt kunstner. Og hun svarede prompte – "ja da – kæmpe god ide". Og Elisabeth tilføjede, at hun kunne lave lidt danseundervisning – så folk kunne blive raske af at røre sig dernede – alt sammen langt fra handling. Og dog.

Dagen efter, da vi vågnede, sagde Sandra pludselig, at hun ville se sig om efter et kontor i Varde. Hun trængte til at få kontorlokaler til sin virksomhed Sensemaker. Det skal lige nævnes, at Sandra på det tidspunkt lige var flyttet fra Odense til Varde, og havde taget sin virksomhed med. Men fortsat med mange kunder på Fyn og Sjælland. Og nu, hvor hun var i Varde – verdens navle, som hun siger – ønskede hun at etablere sin virksomhed her. Med kundeunderlag her. Mit svar var: "God ide – hvor meget vil du ofre på et kontor?" Hun svarede 5-6000 kr. om måneden. Og så gik det stærkt i mine hjernevindinger. Jeg spurgte hende "Skal vi så ikke købe Jugendhuset". Tror vi begge må have lignet et stort spørgsmålstegn – og svar. For i kor sagde vi, hvorfor har vi dog ikke fundet på det noget før.

Vi sprang i tøjet, løb ned til Jugendhuset, som jo kun ligger 150 meter fra vores hus. Vi kiggede ind ad alle døre og vinduer. Og planer om, hvordan alting kunne udnyttes, blev lavet. Vi ringede straks til ejendomsmægler Laurids Bjerregaard. Det var søndag. Og jeg siger endnu engang undskyld til dig, Laurids, for at have forstyrret din søndag. Men vi måtte bare se huset indefra. Men Laurids havde samme problem som Henrik Sylvestersen. Han havde ingen nøgle til Jugendhuset. Dog mente han, at han kunne skaffe en nøgle til mandag eftermiddag kl. 17. Som sagt så gjort.

Vi kom ind i Jugendhuset, og mærkede straks atmosfæren i dette helt fantastiske hus. På det tidspunkt havde vi endnu ikke set 1. Salen i Jugendhuset. Så da vi kom derop, og så de 140 fantastiske m^2 deroppe, åbnet op til kip, var vi helt solgte... Det er i øvrigt de lokaler, vi i dag bruger til Jugendhusets Sundhedsskole. Og efter få minutter sagde vi i kor: "Hvor kan vi skrive under". Laurids hev en købskontrakt frem – men uden sælgers underskrift. Varde Museums bestyrelse havde nemlig besluttet, at de ikke ville sælge Jugendhuset til hvem som helst. Det havde de lovet Varde byråd. Det skulle være til de rigtige mennesker, som ville passe godt på huset, og til det rigtige formål. Og de kunne tidligst samle bestyrelsen mandagen efter. Puhhhhhhh det blev en meget lang uge, med stor frygt for, at nogen kunne se den samme fantastiske mulighed, som vi havde set med Jugendhuset.

Ugen var meget meget lang for en utålmodig sjæl som mig. Jeg havde i ugens løb en meget lang snak med museumsdirektøren Claus. Jeg

havde brug for, at forklare ham, om vores planer med Jugendhuset. At det var planen, at det skulle huse Sandras konsulentvirksomhed – Sensemaker på 1. salen – og Lægerne Bøving / Lægerne Jugendhuset i stueetagen. At vi selvfølgelig ville restaurere huset gennemgribende, men med respekt for huset, og for de krav, som Kulturarvstyrelsen måtte sætte for renoveringen og restaureringen.

Vi var jublende lykkelige, da Claus – museumsdirektøren - ringede os op, og sagde, at det var en enig bestyrelse for Varde Museum, som havde besluttet, at vi var de rette købere. Og vores drøm – Sandras og min drøm var ved at gå i opfyldelse. Tænk at kunne samle vores to virksomheder – under samme tag – og i en af Vardes mest unikke og markante ejendomme. Hvis ikke den mest markante. I hvert fald den ejendom, der har huset flest gæster med tiden. Tænker her på Frellos fantastiske permanente udstillinger i Jugendhuset. Familien Erichsen vil sikkert hævde, at den Kampmannske Gård er den mest markante ejendom. Den tvivl må komme os begge til gode. Og begge ejendomme har jo fået den samme smukke pris – nemlig bevaringsprisen.

Meget apropos blev Bevaringsprisen 2010 netop kronen på vores værk. Efter 7 måneders kamp med Kulturarvstyrelsen fik vi, med museets hjælp, tilladelse til at forvandle Jugendhuset fra Museum til moderne lægepraksis og konsulentvirksomhed. Og d. 26. august 2010 kunne vi slå dørene op for Lægerne Jugendhuset og Sensemaker på Lundvej 39. Vi var meget stolte. Og vores patienter tog overordentlig godt imod flytningen fra Slotsgade 3 til Jugendhuset. Men det var også 9 måneders hårdt slid fra morgen til aften. Dels fordi vi begge (Sandra og jeg) havde vores fuldtidsarbejde, dels fordi vi meget aktivt deltog i alt, hvad vi selv kunne gøre under ombygningen/restaureringen af Jugendhuset. Det gjaldt møder med arkitekter og håndværkere, malerarbejde, slibearbejde, oprydningsarbejde efter håndværkere mm. Mest af alt fordi vi var meget interesserede i selve processen – og dels fordi vi havde en stor drøm om, at være så tro mod huset som muligt. Og for at vide så meget om Jugendhuset som muligt. Både Sandra og jeg selv malede blandt andet en stor del af det udendørs træværk og lidt af blomsterbemalingerne på facaden – meget godt hjulpet af Bent fra Varde Museum, som med stor præcision dekorerede blomsterbemalingerne på smukkeste vis. Ham og resten af Varde Museum skylder vi en stor tak.

Og den dag i dag nyder jeg, når tilfældige gæster fra hele Europa kommer til Jugendhuset, i den tro at det stadig er Museum og stadig huser Frellos fantastiske malerier. De bliver kort skuffet, når vi må fortælle dem, at billederne ikke længere hænger her, men skuffelsen bliver altid vendt til glæde, når vi trods travlhed i klinikken altid giver os tid til en rundvisning i Jugendhuset. For nylig sagde en gæst til mig: "Hvor er det dog en stor glæde, når en som dig har sådan et hus. Man kan næsten mærke din kærlighed til huset." Så bliver man varm om hjertet, og føler, at man har kæmpet for noget rigtigt.

I samme periode – sommeren og efteråret 2010 - deltog jeg også i optagelserne til "BS og Basserne". 6 TV programmer på TV 2 om 12 overvægtige/fede unge mænds kamp mod overvægten og deres vej til en drøm om en militær karriere. Det var hårdt arbejde både på de 6 Camps af 3 dages varighed, men absolut også mellem de 6 Camps. En periode på i alt 5 måneder, hvor jeg skulle undervise og uddanne de 12 drenge i kost og sund livsstil, så de ikke kun fik succes i programmerne, men også klædt på til deres valg af livsstil efter programmerne. Desuden forestod jeg de fysiske lægetjek under optagelserne. Samarbejdet med de to tidligere jægersoldater BS Christiansen og Lars Møller var utrolig spændende. BS forestod al overordnet planlægning, og hvad der skulle ske på de forskellige Camps. Ligesom han forestod den mentale opbygning af "drengene". Lars Møller forestod hele den fysiske træning. Det var en meget lærerig periode for mig, der var "novice" på TV.

Da programmerne startede i maj var de alle svært overvægtige/fede – med BMI på 31-35. Og mellem 20-35 kg. overvægtige. Tilmed i uendelig dårlig fysisk form. Ligesom deres indstilling til et aktivt liv var helt i bund.

Så det var med meget stor glæde at 11 af de 12 klarede skærene til BS`s prøve efter 5 måneder, og bestod de fysiske tests, BS havde stillet dem som krav. Og dermed gav dem chancen for at nå deres største drøm. Nemlig en militær karriere. Den sidste – Patrick - klarede alle fysiske tests til UG – bortset fra armstræk. Han skulle kunne tage 15 - men klarede kun 8. Jeg tror at vi alle holdt vejret, da han fejlede. Og ærgrelsen stod malet i ansigtet på både BS, Lars og jeg. Ikke mindst på Patrick selv. Efterfølgende tog BS fat i ham – og lovede ham en ny chance, hvis han ville gå hjem og træne de forfejlede armstræk. Da

Patrick et par måneder senere, stolt ringede mig op, og sagde, at jeg skulle åbne den mail, han lige havde sendt mig, blev jeg glad. Rigtig glad. Men allermest fordi denne unge knægt havde lært noget. At vil man noget nok, kan det lykkes med flid og træning. Og på den vedhæftede videosekvens lå han og tog de 15 armstræk. Jeg må indrømme, at jeg kneb en tåre - af glæde – på Patricks vegne. Og for første gang i hans liv havde han succes med noget! I dag er han kommet i militæret ved Skive Kasserne.

BS og Basserne blev også startskuddet til et samarbejde mellem Sandra og mig. Ikke kun med restaureringen af Jugendhuset. Men et samarbejde på tværs af vores faggrænser. Vi fik ideen til "Jugendhusets Sundhedsskole". Det mest positive og givende arbejde jeg har haft, lige bortset fra min lægegerning, som jeg holder utrolig meget af.

På Sundhedsskolen forener vi vores kunnen fra to verdener. Vi lærer vores kursister om Sund livsstil, hvorfor det er så vigtigt – og lærer dem om hele den mentale del, der er så vigtig. Alt glemt om min barndoms spisen puddersukker madder, sovs og kartofler...

Det har foreløbig været en kæmpesucces – og vores kursister har været glade og tilfredse, og har frem for alt flyttet sig selv enormt. Og det er vi selvfølgelig stolte af. Det har også været helt fantastisk at finde ud af, at vi ikke blot er et godt "team" privat – men også kan fungere sammen forretningsmæssigt. Og på den måde udnytte vores fantastiske rammer i Jugendhuset sammen.

Jeg kan ikke sige denne ene ting nok. Mødet med Sandra blev for mig drømmen der blev til virkelighed, og det, vi har skabt sammen, er en stor fantastisk drøm hver dag. På alle planer. Og at have fundet den "sikre havn" som hun er for mig er fantastisk. Hver dag føler jeg mig heldig.

En af mine bedste veninder - danselæreren Elisabeth Dalsgaard - sagde en dag til mig :"Luck comes to those who are prepared – thats why you`ll always be lucky, Charlotte".

Og jeg tror hun har ret. Jeg er altid nysgerrig, og parat til at forfølge udfordringer og mine drømme – og derfor går nogle i opfyldelse...

Bibi og Søster.

Gustav, Anna-Marie, Tom - 1955.

Beretninger om oplevelser og begivenheder i Varde

Af Gustav Petersen, Varde

Barndommen

Jeg betragter mig selv som indfødt Vardenser, til trods for at jeg faktisk er født Sønderjyde. I 1950, hvor jeg blev født på Tønder sygehus, boede jeg på Vesterkroen i Møgeltønder. Kroen var ejet af min morfar og mormor. Min mor, Helga Pedersen (Søster) arbejdede på kroen. Her mødte hun min far, Peter Alfred Petersen (Bibi), der lige efter krigens slutning var korporal ved grænsemilitæret. De blev gift og efter endt militærtjeneste, fik min far, der oprindelig var uddannet kommis, også arbejde på Vesterkroen.

I 1953 blev den nybyggede Varde kaserne taget i brug. Sønderjyske Artilleriregiment (4. FAR) fik hjemsted på den nye kaserne, og de søgte en forplejningsassistent. Min far fik jobbet og vi skulle derfor flytte til Varde. På Ringkøbingvej byggede boligforeningen Kongsgård 2 nye blokke, hvoraf ca. halvdelen af alle lejligheder var forbeholdt personale ansat ved militæret. (Jeg vender senere tilbage til en beretning om min far og mor, som i Varde blev kendt under navnet "Søster & Bibi,").

Boligen var ikke færdig opført, da familien bestående af min storebror Tom (1949), lillesøster Anna-Marie (1953) og jeg, sammen med vores forældre tog til Varde. Vi var derfor nødt til at finde et midlertidigt sted. Det blev i et baghus hos frisørmester Graversen i Østergade, farfar til nuværende frisørmester Chris Graversen i Torvegade. Her boede vi vel nok et halvt år, og fandt ud af at integration også den gang kunne give udfordringer. Der var ikke nogen, der forstod hvad vi

sagde, da vi børn alle talte ægte Sønderjysk. Vi lærte dog ret hurtigt at tilpasse os ved de utallige lege, vi havde på den dejlige legeplads i Arnbjerg. Her var der opsynsmand ansat til at holde styr på os alle.

Efter kort tid i Østergade flyttede vi til Ringkøbingvej nr. 4 og her blev jeg af hele mit hjerte "Vardenser".

Efter nogle dejlige år på Ringkøbingevej flyttede vi i 1958 til "Columbus" på Ribevej, som er en rækkehusbebyggelse bygget med fortrinsret for militært personale. Vi var i mellemtiden blevet 4 børn, idet min lillebror Peter blev født i 1957 på Ringkøbingvej. Samme år blev min lillesøster Anna Marie ramt af en svulst på hjernen og hun døde kun 6 år gammel i 1960. Det var en meget stor sorg for mine forældre og os, og jeg tror ikke, at mine forældre nogen sinde kom rigtigt over det. Min far arbejde i kostforplejningen på kassernen og min mor blev ansat hos resturantør og slagtermester Andreas Markussen på Markedskroen, der lå på hjørnet af Nørregade og Nørrevold. Vi tilbragte mange jule- og nytårsaftner samt weekender på Varde Kaserne, idet min far måtte arbejde hver anden weekend, også helligdage. Der var mange værnepligtige, der måtte blive der, og skulle have mad. Jeg startede med at gå i skole på Sct. Jacobi skole 1. april 1957 og min klasselærer var fru Nordentoft. Efterfølgende, da vi flyttede til Sdr. Varde, begyndte jeg på den helt nybyggede skole "Sønder Skole". I dag: Lykkesgårdskolen. Fritiden gik med leg og gadekampe mellem Ribevej og Bakkevej. Det foregik altid ude i naturen i Sdr. plantage, bakkerne og "lille Skov" beliggende ved Bakkevej. Det var her at kampene mellem gaderne stod. I praksis drejede det sig om at finde hinandens huler og ødelægge dem og at tage fanger. Det gav frisk luft og nogle gange skrammer. En meget dejlig tid sammen med alle kammeraterne. "Sillerik", hvis borgerlige navn var Poul Erik Hansen, boede på Ribevej 12, var vi meget sammen med. Hans og Per Wrang boede naboer til os i Columbus. Per var bidt af kemi og fremstillede bl.a. krudt og fyldte det i tomme hylstre fra kanon ammunition. Når det skulle sprænges, forgik som regel ude på landmand Andersens marker, der stødte op til Columbus. Vi børn blev udstyret med hjelme fra anden verdenskrig. Jeg husker særligt en meget stor sprængning. Den blæste en hel roekule væk og vist også mange vinduer i det nærliggende vandværk på Bakkevej. Vi børn fik et helt klart forbud om, at vi ikke måtte lege med Per mere. Det var for farligt og det kan jeg jo nok se i dag. Vi hav-

de mange andre gode legekammerater bl.a. Søren & Viggo Veje, Laila, Nora & Kurt Vogelbein, Tove & Lisbeth Fischer, Inger & Leif Madsen samt Marianne Lange fra Columbus, samt alle kammeraterne fra de omkringliggende gader, uforglemmelige oplevelser.

Ungdommen

Efter 5. klasse, skulle jeg tilbage til Sct. Jacobi skole for at fortsætte i boglig (tidligere mellemskole) samt realklasse, idet der ikke på daværende tidspunkt var overbygning på Søndre skole. Udover at gå i skole var jeg også bydreng og kørte med Longjohn. En transportcykel hvor ladet ligger lavt, placeret i midten mellem forhjul og fører. Cyklen er opfundet i 1929 af mekanikeren Morten Rasmussen Mortensen (Wikipedia). Føreren blev kaldt "Svajer". Det kræver stor balancekunst at manøvrere en sådan cykel. Jeg startede i Lakseboden i Storegade. En fiskeforretning der blev bestyret af Birgit Eriksen. Vi flåede fisk i lange baner og jeg bragte dem ud til kunderne. En dag væltede jeg i Storegade på Longjohn cyklen med 10 trækasser fyldt med rødspætter. Trafikken i gaden blev spærret i længere tid og det fik jeg ikke ros for. Birgit og jeg hyggede os i ledige stunder med kaffe ude i baggården, der var fælles med Langgaard sko. Jeg blev headhuntet af Gerald Langgaard, og startede en meget spændende periode der, som bydreng. Udover at være skotøjsforhandler virkede Langgaard også som lokalreporter til Danmarks Radio. Jeg arbejde sammen med mange søde unge piger, der var ansat i butikken. Efterfølgende var jeg bydreng hos herremagasinet Toft i Storegade (Kontant Toft), Fenger herreekvipering på Torvet samt hos Isenkræmmer Pontoppidan. Hos Fenger skulle jeg udover at være bydreng, også sørge for, at der var rent og pænt på udenomsarealerne i privaten samt gå ærinder for fru Fenger. Hos Pontoppidan var der altid travlt samt "fest og farver". Ud over Musse & Spend Pontoppidan, var på daværende tidspunkt også lærlingen Nicolaj Friis og Anne Lise Thomsen (gift med redaktøren af Vestjydske fortællere) ansat. Musse suste rundt i butikken og ekspederede kunderne med højlydt tiltale, og det hændte mange gange at kunderne kunne blive helt forskrækkede. En god og dejlig bydrengeplads. I 1963 blev mine forældre ansat ved Centralhotellets ejer: H.C. Petersen. De havde renoveret de gamle stalde, og de opstod nu under navnet restaurant Hestestalden. Min mor blev ansat på den

engelske pub, White Horse. Jeg blev ansat som hotellets første piccolo. Fik en flot blå uniform og skulle byde gæsterne velkommen ved hovedtrappen mod Torvet. Jeg bragte kufferterne op på værelserne og lærte at stå med højre hånd åben bagved ryggen, så jeg kunne være klar til at modtage drikkepenge.

Jeg mødte mange kendte mennesker. I 1963 blev Varde under blomsterfesten gæstet af Kiev balletten. Her var Sovjetunionens ministerpræsident Nikita Krustjovs datter med. Jeg fik overbragt emblemer med billeder af Sputnik og andre symboler på deres raketprogrammer. Det var meget spændende og uforglemmelig. I 1962 & 1963 begyndte regimentet på Varde Kaserne at få øvelsesbesøg af engelske tropper udstationeret i Vesttyskland. Royal Welsh Fusielers m.fl. Her fik vores familie gode venskaber med soldaterne, herunder BOB som tabte sit hjerte til Varde og ikke mindst til fodbolden. Mine brødre Tom, Peter og jeg var også med dem på kasernen i Celle i Tyskland. Her boede vi på officershjemmet og fik af tjenere bragt vores Morning Tee samt æg og bacon på sengen, hvilket var uvant og en stor oplevelse. Vi besøgte også koncentrationslejren Bergen Belsen og fik indblik i nazisternes grusomheder. Jeg fik som gave af soldaterne 10 komplette uniformer med bælter, sorte baretter m.v. og det blev meget populært hos kammeraterne hjemme i Varde. Vi fik en lille hær ud af det, og legede mange timer i skovene omkring Varde, særligt på Isbjerg. Først i 60'erne begyndte jeg at få interesse for at organisere. Startede en OTA solgryn klub kaldet Ota Piraterne. Vi var mange drenge i klubben og havde blå T- shirts med påtryk. Vi byggede et klubhus på Varde kommunes nye børnelandsby, der var placeret i skoven ved banen på Lundvej. Her kunne alle børn under opsyn bygge huse og det var på daværende tidspunkt en nyskabelse i det Vestjyske. Her havde vi mange goder timer. Jeg blev på et tidspunkt formand for alle OTA klubberne i Ribe amt, og der blev holdt møder i Esbjerg. Hvert år var der forældredag på kasernen. Jeg ansøgte Politimesteren i Varde om at få tilladelse til at sælge lykkeposer ved en forældredag på Varde Kaserne. Overskuddet skulle gå til et klubhus. Vi fik udsolgt, men som jeg erindrer det, spiste vi wienerbrød og drak sodavand for overskuddet.

Svømmebad i Varde

Jeg vil nu berette om en hedebølge i 1964, nærmere bestemt d. 27.

maj. Det var blevet for meget for os børn med det varme vejr. Vi måtte ikke svømme i Varde Å for vores forældre, selvom jeg lærte at svømme i åen ved at smugtræne, når Stadsskoleinspektør Agerschou Andersen havde svømmeundervisning for større elever fra Sct. Jacobi skole. Undervisningen foregik mellem den bro, der i dag er bygget over til det tidligere Engpark og Jernbanebroen. Før Engparken, lå der Vardes losseplads samt det første rensningsanlæg, og der kom uhumskheder ud i åen. Selvom vi børn ikke tog det så tungt, var det nok ikke sundt at svømme rundt i. Der var i svinget ved åen stærk strøm, og jeg forstår også i dag, hvorfor mine forældre forbød det. Jeg vil dog fortælle, at når man badede i åen, skete det nøgen. En dag, da jeg var 13 år, fik vi besøg af min flotte kusine på 16 år fra Århus og hendes lillebror. Min bror Tom og jeg tog dem med ned for at bade i åen. Det gav ballade da min fætter sladrede hjemme, fordi min kusine jo fik et chok, da hun så alle de unge mænd uden tøj på. Det var i hvert fald, hvad hun fortalte efterfølgende. Jeg syntes, at jeg den dag i dag har eftervirkninger, når jeg sætter mig ned, efter mødet med min fars raske håndelag. Nuvel, tilbage til organiseringen og d. 27. maj 1964. Jeg fandt ud af ved research, at der 25 år forinden var samlet et stort beløb ind til et friluftsbad i Varde. I stedet for at bygge et friluftsbad, brugte Varde kommune beløbet mange år senere til at bygge Varde hallen. Det var selvfølgelig godt for mange, men ikke for dem som kunne lide at svømme. Jeg havde via nogle kammerater hørt, at 2 drenge, børn af én af byens kendte læger der boede på hjørnet at Lundvej og Bastrupsvej (nævner ikke navne), havde bygget en pirat radiosender. Da jeg agtede at samle Varde bys børn til en kæmpe demonstration på Torvet, havde jeg brug for hjælp til at sprede budskabet ud. Det gav senere hen problemer, som de kære læsere kan erfare i nedenstående beretning fra begivenhederne. I dagene inden blev der fremstillet papskilte slået på pinde, hvor budskabet var helt klart til Vardes politikere.

At bryde ind på Danmarks Radios sendenet var åbenbart en alvorlig sag, og der blev skabt maksimal opmærksomhed på demonstrationen. TV aktuelt bragte et indslag om aftenen d. 27. maj, og samtlige store avisers reportere var til stede. Jyllands Postens forside d. 28. maj skriver *"Ulovlig radiosender i aktion for svømmehal"*, Politiken skriver *"Børnebelejring af borgmester"*, Vestkysten skriver *"Varde børn*

27. maj 1964. Den store demonstration på Torvet i Varde blev forsidestof på alle landets aviser. På billedet nederst til højre, taler jeg med viceborgmester Valdemar Strandvig (det er mig i midten).

demonstrerer for at få svømmebadet, Aktuelt skriver i overskriften *"Nu vil Vardes børn have et friluftsbad"*. Alle børnene samledes foran det gamle rådhus på Torvet, omkring 150. Politikerne var klar over, at der var gang i en ulovlig demonstration, idet politiet ikke havde givet tilladelse, men den kun var anmeldt via piratradiosenderen samt mund til mund metoden. Borgmester Rud. Rasmussen var syg, derfor var det viceborgmester Valdemar Strandvig, der gennemførte forhandlingerne. Uddrag fra avisernes reportager:

Hvad er det i demonstrerer for dreng, spørger Vald. Strandvig? Jeg svarer, at vi vil have et friluftsbad eller transporteres til nærmeste bad gratis. Derefter var der en dialog omkring indsamlingen for 25 år siden (i 30'erne), hvor Strandvig fortalte, at det var rigtigt, at Varde Kommune havde anvendt midlerne til Varde Hallen. Efter en lang dialog fik vi besked på at gå ud til demonstranterne og fortælle, at vi nok skulle få et svømmebad - også til at bade i om vinteren. Der ville nok gå 1-2 år og en tænkelig placering vil være ved Sct. Jacobi skolen i Frimurerhaven. Vi gik ud og fremlagde resultatet og det vakte hujen og tilråb, men man var ikke tilfredse. Fakta er dog, at svømmehallen blev bygget inden for de år der var lovet, og placeret i Frimurerhaven.

Jagten på piratsenderen gik for alvor ind. Pejlevognene kørte rundt i Varde. Der blev udlovet en dusør til den eller de personer der kunne fremkomme med oplysninger til sagens opklaring. Jeg erindrer, at min far en aften kom ind på mit værelse og talte med mig for at få oplysninger. Min hukommelse var "kort", og jeg kunne desværre ikke huske, hvem jeg havde talt med. Efter mange dages efterforskning, blev senderen fundet nedgravet ude i Sdr. Plantage og sagen var igen i pressen og TV Aktuelt. Jeg husker ikke om de 2 unge radioværter blev fundet, jeg røbede ikke noget.

60'erne var jo også Beatles tiden, pigtrådsmusik og for os der har oplevet det, er det en uforglemmelig oplevelse. Jeg kan erindre på en ferie hos min tante og onkel i Århus, at jeg var til en biograf premiere på Beatles filmen "A Hard Days Night". Pigerne besvimede i biografen, og det var for en Varde dreng som mig ubegribeligt, hvad der skete. I 1964 begyndte poppen rigtigt at røre på sig i Varde. Der var hver torsdag koncerter med Merchants på Ungdomsgården på Pramstedvej. For at kunne komme ind, skulle man være medlem af klubben. Det gik politiet meget op i. Min storebror Tom spillede og

sang i bandet. Der blev spillet fra ca. kl. 20 om aftenen og til kl. 23.00. Jeg husker, at det sidste kvarter var kinddans, og det forgik i mørke. Jeg hjalp meget til i klubben og sad bl.a. ved kassen. Der blev holdt meget øje med, at der ikke blev smuglet alkohol med ind, samt at man opførte sig ordentligt. Dette sørgede hr. og fru Møller for. De bestyrede Ungdomsgården, der også blev benyttet som vandrehjem. De blev senere pedelpar på det nybyggede Varde Gymnasium.

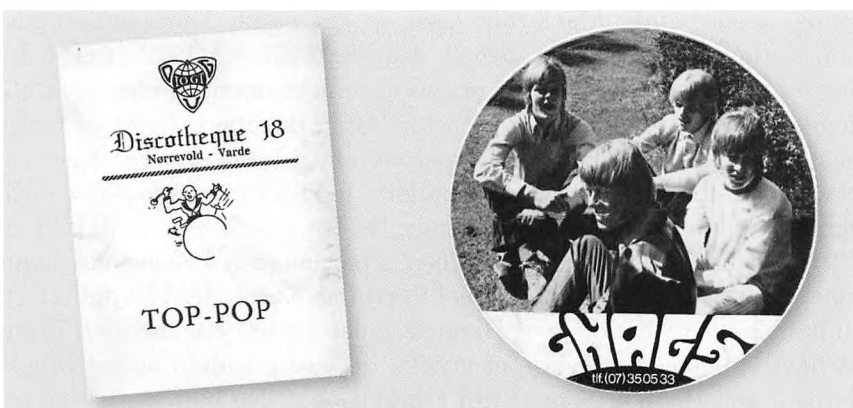
Samtidigt med, at Merchants drev Varde Pop Klub, blev Varde Beat center også startet. Her var store koncerter på hotel Arnbjerg samt i Håndværkerforeningen i Storegade. De fleste koncerter var søndag eftermiddag. Her var jeg også involveret. Lærte mange af de store danske navne at kende, bl.a. Rudolf Hansen og hans bror fra Defenders. De var en del gange i Varde og en dag kørte de mig i skole i en stor amerikansk åben sportsvogn (flyder). Det vakte opsigt. Jeg har også truffet store udenlandske navne, der optrådte i Varde: Herunder Peter Noon fra Hermans Hermit (No milk today). Jeg fik mange autografer og hilsner fra disse stjerner, men de er desværre bortkommet i dag, hvilket er en stor ærgelse.

Vi unge kom først i 60'erne også meget på Willys bar i Storegade. Her lyttede vi til "Efter skoletid" med Jørgen Mylius. Vi tog også på mælkepubben, der var indrettet på hotel Varde. Det er der, hvor Ugeavisen i dag holder til. Senere blev det til diskotek foroven og restaurant Tønden i kælderen. Selvom der var travlhed i fritiden, forlangte mine forældre at skolen skulle passes. På Sct. Jacobi skole gik der rigtigt mange elever. Jeg mener, at vi på et tidspunkt var omkring 1.800. Der var ikke nok plads og begrebet vandreklasser blev indført. Vi blev indlogeret rundt om i byen, herunder Teknisk skole, den nybyggede Varde hal samt på den også nybyggede Handelsskole i Slotsgade. Her gik jeg i 2. og 3. real. Vores klasselærer Kjær Larsen var udover at være konstitueret Statsskole-inspektør, også viceforstander på Handelsskolen.

Voksenlivet

I 1967 blev jeg færdig med realeksamen og aftjente herefter min værnepligt i flyvevåbnet i Jonstrup ved Værløse samt i Skrydstrup. I 1967 åbnede mine forældre Bibis Snackbar/Diskotek 18 i den tidligere afholdsloge mellem Nørrevold og Nørregade, nærmere betegnet

Nørrevold 18. Der var en lille gade ud for den købmandsbutik, som Momme havde lige ved siden af politistationen. Efter der havde været afholdsloge i mange år, havde bogbinder Lauridsen indrettet bogbinderi. Det blev senere flyttet ned til nogle bygninger, hvor der i dag er P-plads ved Sydbank i Smedegade. Bygningen var nu tom og mine forældre søgte myndighederne om, at få lov til, at indrette det til et spise- og opholdssted med musik forbeholdt unge. Her kunne man købe is og bøfsandwich samt ikke mindst sodavand. I et af rummene var der indrettet en "hule", hvor der kunne råhygges i dæmpet belysning. Der blev lave møbler, der var specialfremstillet og betrukket af H.C. Petersens dygtige sadelmager Rechnitzer. Ansøgning skabte uro hos naboerne og der var mange indlæg fra naboerne i dagspressen. Der havde nu været ro i mange år, og nu var freden truet af "hippier", hvad kunne der ikke ske. Nuvel, bevillingen kom i hus. På åbningsdagen var der planlagt en koncert med The Merchants. Den skulle foregå på 1. sal, hvor der var et stort lokale med buer og en scene. Koncerten blev aflyst et kvarter før den skulle starte af brandmyndighederne, idet der ikke var en nødudgang. Denne blev senere etableret, og der blev afholdt mange koncerter og diskoteksaftner, hvor min kammerat Bjarne Jensen og jeg sørgede for Soul musik på pladespilleren. Stamorkestret var et nystartet band fra Skjern. Det kaldte sig Gnags. Nærmere behøver jeg vel ikke, at beskrive hvordan det gik sidenhen. De har for øvrigt skrevet og udgivet en sang på en LP omkring Bibis Snack bar.

Medlemskort - Gnags 1967 (kort der blev givet til fans).

I flyvevåbnet, hvor jeg i Skrydstrup var i Stations eskadrillen og på kontoret i kostforplejningen, havde jeg ansvaret for den daglige ressourceplanlægning sammen med kost forplejnings forvalteren. Jeg havde mange gode oplevelser i flyvevåbnet og var tilbage i Varde i august 1968. I september måned kom jeg i lære, som rørsmed hos VVS firmaet H. Hansen & Co på Ortenvej. En dejlig og god læreplads, hvor vi 7 lærlinge på daværende tidspunkt, fik en rigtig god uddannelse inden for VVS rørfaget. Den gamle mester Hans Hansen, sønnen Søren og svigersønnen Kurt Ravn, sørgede for at vi som lærlinge, prøvede alt inden for faget. Vi lærte at være akkurate, både med vort arbejde, men også med at overholde tider. Der var noget, at holde styr på. Byggeriet i 60'erne tog fart. Firmaet stod for de fleste installationer i det store nye byggeri i Isbjergparken samt Lerpøtparken, hvor der skulle installeres mange radiatorer. Der var også mange privatkunder og især ude på landet, der ikke før havde haft andet en et centralkomfur til opvarmning. De skulle nu have centralvarme og oliefyr. Her var det vores opgave som lærlinge at sørge for hele rørføringen, også under gulvene, hvor vi tit og ofte måtte grave os frem, og ligge der i mange timer medens mester drejede gevind på rør.

Man kan regne ud, at med så mange lærlinge og svende, var der noget at holde styr på. Hver morgen var der på værkstedet inspektion af vore værktøjskasser af mestrene. De skulle se at alt værktøjet var i god stand. Hvis lærlingene kunne drille hinanden inden inspektionen, blev det gjort. Især at fylde lim i hængelåsene på værktøjskasserne, således at de ikke kunne låses op, gav panik. Lærepladsen gav mig rigtig mod på VVS branchen. Jeg blev udlært i 1972 efter 4 år. Jeg fik nedslag i læretiden på grund af realeksamen, og blev efterfølgende ansat ved blikkenslagermester Børge Buchberg, hvor jeg hjalp med vandinstallationerne på Lerpøtparken og kørte service. Servicen blev i den første tid kørt på en knallert. Jeg fik firma Velo Solex med zinkkar monteret på bagagebæreren. Da jeg mødte min kone Lillian i 1973, hentede jeg hende på veloen, i børnehaven i Slotsgade, hvor hun arbejdede. Det var en gammel flygtningebarak, der blev indrettet til børnehave og lå der, hvor Handelsskolen senere har udvidet. Efter at have arbejdet hos Børge et stykke tid, søgte Lillian og jeg arbejde på Jacob Holm & Sønner (nu Fibervisions). Jeg blev reparatør, og Lillian blev ansat i spinnerafdelingen. Medens vi var ansat der, kom

oliekrisen. Når jeg havde vagt og der skete noget på fabrikken, blev jeg afhentet i Taxa. Bilkørsel var ikke tilladt i weekenderne. Vi boede på Nørrevold 8, oven på brødudsalget hos Anna Jessen. En taglejlighed uden isolering og som ikke måtte fyres op, da olien var rationeret. Godt vi var unge mennesker!

Da vi havde været på Jacob Holm et stykke tid, blev jeg i 1974 ansat som servicemedarbejder hos Kaj Lundkvist & Søn på Østervold. Her kørte jeg rundt hos alle privatkunder i byen og sørgede for, at deres VVS installationer virkede. Jeg rensede lokummer konstant i de ejendomme, som Varde kommune ejede i Nørregade. Her var lokummer i gården, og de frøs konstant til. Både vandet og afløbet, der blot var et hul i jorden ned til kloakkerne. Det stank, men her lærte jeg, hvordan man får succes i faget uden at få snavsede fingre, ved at udvikle specialværktøjer. Blev gift en stormfuld efterårsdag i november 1974, hvor toppen blæste af kransekagen, da jeg hentede den hos bager Brårup, og da jeg kom hjem, måtte jeg tapetsere, da vores nyerhvervede hundehvalp havde spist tapetet i gangen. Jeg nåede at blive færdig til tidspunktet for vielsen og tapetseringen må have været veludført, idet Lillian efter alle de år, stadigvæk kan betro mig vedligeholdelses opgaver. I 1976 kom vores førstefødte, Jesper, til verden i lejligheden på Nørrevold. Det blev for trangt og vi var heldige at leje et hus i gården Vesterport nr. 9. Hos Kaj Lundkvist & Søn kørte jeg service indtil 1980. Jeg læste i årene inden til gas- & vandmester. Startede i maj måned 1980 op som selvstændig VVS installatør. Udgangspunktet var en lille garage, som jeg havde lejet på Gæstgivergården. Et hotel der var placeret på hjørnet af Nørrevold og Vesterport. Nu nedrevet og erstattet af boliger. Jeg havde besluttet fra starten kun at ville være ene om forretningen. Når man starter en forretning, er det vigtigt at få markedsføringen i orden. I et lokale på den gamle Søndre Kro, hvor "Peter Barber" tidligere havde haft forretning, var der startet et nyt trykkeri. Det var den unge Pouel Erik Eriksen, der stiftede PE Offset, og senere forlaget Edithor, som udgiver denne bog. Han havde en trykmaskine, der lige kunne klare at trykke, hvad jeg havde brug for. Pouel Erik forslog, at jeg som logo fik en "lille" mand samt at gul blev firmafarven. Det var ikke et dårligt forslag. Pouel Erik og Lars Palle, som kom og

hjalp i trykkeriet efter skoletid samt jeg, havde mange gode stunder sammen og der blev udviklet mange forretningsideer sammen.

Det viste sig hurtigt at det ikke kunne lade sig gøre at være ene i forretningen, idet der var stor kundetilstrømning, hvilket var rigtig dejligt. I vinteren 1980 fik vi vores datter Vibeke, men jeg var heldig, at Lillian kunne hjælpe med kontorarbejdet efter 3. måneders barsel. Der blev skrevet regninger og bogført hver dag. Den første svend jeg ansatte var Torben Berthelsen, som i dag er ansat i Varde kommune, hvor han er ungdomskonsulent og i sin VW døgnet rundt sørger for at de unge mennesker har et holdepunkt. Efterfølgende kom både Ole Eskesen, Tommy Simonsen og Torben Skovgaard til. Vi blev ved med at have travlt og jeg måtte aftale med Poul Erik Lundkvist fra Kaj Lundkvist & Søn, at de skulle hjælpe til. Samarbejdet udviklede sig og vi blev i 1982 enige om at starte Lundkvist & Petersen A/S, med udgangspunkt fra Håndværkervej. Vi tog mange chancer og var i de kommende år medvirkende til, at der blev lagt fjernvarme og naturgas ind i tusindvis af hjem i bl.a. Varde, Alslev, Janderup, Agerbæk, Billum, Horne og Nordenskov. Her indledte vi samarbejde med de lokale VVS firmaer og havde et koncept for, hvad kunderne kunne købe af udstyr. Da vi var flest ansatte var vi 62 personer. Vi prøvede også på, at skabe flere arbejdspladser, idet vi sammen med det store entreprenørfirma S. Sørensen og Søn blev aktionærer i 2 firmaer, der leverede og producerede solfangere, der kunne producere is og damp til Autoklavere. Firmaerne Sun Ice, som var ingeniørdelen samt Solar Autoklave, som producerede, eksporterede til hele verden. Solfangerne, der kunne producere is, blev anvendt på østater i Stillehavet, bl.a. Tuvallo, der er en lille østat der ligger nordøst for Australien. Her brugte man isen til at køle fisken ned. Dette skete også i mange Afrikanske lande. Danida stod for mange af projekterne, og ét af projekterne var i Indien i staten Bilaspur nord for New Dehli. Her skulle der bygges et mejeri, hvor mælken skulle køles med solfangere. Det viste sig skæbnesvangert på 2 måder. Først led alle solfangere stor skade, idet de blev leveret til et forkert sted i Indien. Navnet var det samme, men langt fra mejeriet. Her læssede man solfangerne, der var placeret i containere af, uden brug af kran. De blev ødelagt. Ligeledes fandt man ud af, at det kneb med mælk i området, hvor man havde placeret mejeriet. Dette medførte, at selskaberne kom i økonomisk

knibe, og der måtte gribes ind. Jeg blev af ejerne indsat som adm. direktør og måtte tage til Indien for at rede trådene ud sammen med forsikringsselskabet, over for den Indiske Nationalbank, Energiministerium samt toldvæsen. Der forestod en lang periode, som strakte sig over 1½ år. I den tid lykkedes det sammen med en styregruppe, hvor bl.a. direktør Ole Nielsen fra daværende Andelsbanken i Varde var medlem, at få ordnet alle de økonomiske udfordringer og få begrænset tabene. Selskaberne blev solgt til et stort dansk kølefirma, der skulle færdiggøre projektet. Man siger, at solfangerne stadigvæk står på containerpladsen i New Delhi efter endt reparation i Danmark. En spændende periode hvor jeg også skulle passe familielivet og firmaet i Varde.

Stormflod i Varde

Således gik 80'erne med stor travlhed og mange spændende projekter. Den 25. og 26. januar 1990 blev Varde ramt af en katastrofal stormflod. Huse blev oversvømmet og mange vardensiske hjem blev ødelagt. Familierne kunne ikke få erstatning fra deres forsikringsselskaber og stod i en uoverskuelig situation. Det blev for meget for mig, at vi skulle have mennesker, der ikke kunne få hjælp. Jeg talte med min kompagnon Poul Erik Lundkvist og spurgte, om vi ikke skulle prøve at hjælpe. Det var han enig i. Jeg kontaktede derefter tømrerfirmaet Brdr. Iversen, murerfirmaet Max. Mathiesen, malerfirmaet Svendlund & Arp samt Alexandersen møbler m.fl., om de ikke ville hjælpe. Det ville de. Vi blev enige om at hjælpe de hårdest ramte, et ældre ægtepar på Vestervænget, Hans Jacob og Christine Nielsen. De boede i det yderste hus på Vestervænget, der blev helt ødelagt og de mistede alt, da flodbølgen, som der vitterligt var tale om, ramte byen. De blev genhuset i en villa, der blev stillet til rådighed af autoforhandler Gert Friis og møbleret af Alexandersen, mens vi andre gik i gang med at istandsætte huset. Udover det besluttede jeg mig for at besøge Christiansborg. Dette for at få Folketinget til at tage vare om situationen, og dels at der blev en lovgivning på området, således at fremtidige stormfloder kunne dækkes. Det havde jeg en idé om, hvordan loven skulle udformes. Jeg kontaktede daværende trafikordfører i folketinget, Kaj Ikast. Han sørgede for, at jeg fik foretræde for statsminister Poul Schlütter og folketingsgruppen, der var samlet til møde. De

Ugeavisen 27.2.1990

Østergaard fik klar besked fra Varde

Gustav Petersen fik på Christiansborg forklaret trafikministeren alt om stormfloden i Varde.

Se side 2

Fuld erstatning til alle

Partierne i Folketinget pludseligt enige

Af Helle Ravn Larsen

Alle partier i Folketingets er enige. Ofrene for stormfloden den 25. og 26. januar får godtgørelse - formentlig efter 81-modellen. Det vil sige 50 procent fra staten og 25 procent fra hanholdsvis amt og kommune.

Trafikminister Knud Østergaard (K) fremsender hurtigst muligt et aktstykke om 15 mil. kr. til Folketingets finansudvalg, men her stopper man ikke. Bliver der brug for flere penge, vil de blive bevilget gennem flere aktstykker. Samtidig tages kontakt til amter og kommuner om deres medvirken økonomisk såvel som ved en skadesopgørelse.

Det blev konklusionen på et møde i formiddags i trafikministeriet mellem de trafikpolitiske ordførere og trafikministeren.

Varde sikres

Efter mødet hæftede Knud Østergaard sig særligt ved problemerne i Varde-området.

- Det må ikke gentage sig. Nu må der findes en sikring af Varde Å sted, siger ministeren, der vil tage sagen op med kommunen. Samtidig understreger han, at den nye bebyggelse i Varde efter hans mening aldrig burde have været bygget. Den er for udsat.

Det bliver forsikringsselskaberne, der skal opgøre skaderne.

Vestkysten 23.2.1990

Lov om stormflod

■ Forslag til lov om erstatning for skader forårsaget af stormflod er til behandling i Folketinget.

Det oplyser Gustav Petersen, Varde, som er kommet i besiddelse af forslaget. Her foreslåes det, at erstatning kan nedsættes eller helt bortfalde såfremt bygningen er opført på et sted, hvor der er en særlig stor risiko for skader forårsaget af stormflod, og skadelidte efter forholdene eller oplysninger ved opførelsen eller erhvervelsen vidste eller burde vide dette.

Hvornår er der stormflod

Forslaget indeholder også regler om, hvad man forstår ved en stormflod og hvem der afgør om, der har været stormflod i et område på et givet tidspunkt. Gustav Petersen råder folk til at læse forslaget og at protestere, hvis man er uenig heri. Det skal dog ske omgående, idet lovforslaget i øjeblikket er til behandling. Uge-Avisen er i besiddelse af forslaget og interesserede kan hente en kopi her uden vederlag.

Gustav Petersen

Varde Ugeavis 29.1.1991.

Lov om stormflod trak avisoverskrifter.

udsatte gruppemødet, således at jeg kunne møde trafikminister Knud Østergaard. Jeg havde inden møderne, skrevet et udkast til et lovforslag, byggende på det princip at man via sine husforsikringer skulle bidrage med et årligt beløb på kr. 15,00 til en fond. Dette resulterede i to ting. Folketingets partier vedtog d. 23. februar samme år, efter lang dialog, at støtte med et foreløbigt beløb på 15 millioner kr. her og nu til ofrene, men med en garanti for, at der ville blive fuld erstatning. I januar 1991 blev der, med næste enslydende tekst fra mit forslag, vedtaget den nye lov om erstatning efter stormflod.

Organisationsarbejde

Sideløbende med at passe forretningerne, blev jeg involveret i organisatorisk arbejde. Dansk Arbejdsgiver forening, Dansk VVS/Tekniq, Varde Gas- & vandmesterforening samt Varde Håndværker & Industriforening. I Varde Gas & Vandmesterforening var alle VVS virksomheder i Varde kommune medlem og der var et utroligt godt fagligt og kollegialt sammenhold. Vi deltog i mange studieture og det gav virkeligt inspiration til det daglige arbejde. Jeg er stadigvæk meget involveret i organisatorisk arbejde. På landsplan er jeg i hovedbestyrelsen for Tekniq (organisation for El & VVS branchen), og har i mange år været dybt involveret i uddannelse af lærlinge samt efteruddannelse af svende. På arbejdsgiversiden repræsenterer jeg VVS branchen, når nye uddannelser skal fastlægges. Det har medført mange spændende oplevelser, især når danske VVS lærlinge repræsenterer Danmark i de store internationale konkurrencer. Sidste gang disse konkurrencer, der hedder Worlds Skills, blev afholdt var i Calgary i Canada, forrige gang i Tokyo og i 2011 er det London der kalder. Det er ikke kun VVS lærlinge, men alle lærlingefag i verden der konkurrerer. Der er op mod tusind deltagere hver gang. Jeg sidder som kasserer og næstformand i Varde Håndværker & Industriforening. Ligeledes er jeg legatbestyrer og medlem af bestyrelsen for Junie Auguste Stiftelsen i Nørregade. Der giver mig en stor berøringsflade til byens virksomheder. Ligeledes er jeg formand for de vestjyske VVS installatører i Tekniq.

Familie- og arbejdsliv

Poul Erik Lundkvist & jeg fik i 1991 et tilbud fra det landsdækkende

installationsfirma Semco. De ønskede at styrke deres aktiviteter i det Vestjyske. Da ingen af vores børn ønskede at blive involveret i forretningen, valgte vi at sælge. Efterfølgende blev jeg involveret i de landsdækkende serviceaktiviteter i Semco og blev salgsdirektør for service. I 2002 blev Semco solgt til Bravida, hvor jeg fortsatte indtil 2004, som salgsdirektør. Firmaet blev flyttet til Esbjerg og navnet Lundkvist & Petersen forsvandt. I 2004 blev jeg ansat i virksomheden Glenco, der i dag er en del af Kemp & Lauritzen koncernen med ca. 2.000 ansatte, og er i dag kundechef og ansvarlig for de landsdækkende totale tekniske serviceløsninger. Det giver mange daglige køreture rundt i landet for at besøge kunder og afdelinger, og det er ikke unormalt med at besøge København et par gange om ugen. Familiært bor Lillian og jeg på Diget og vi har nu 4 børnebørn samt én ny på vej i skrivende stund. Vores søn og svigerdatter Anette bor i Ølgod og har 2 drenge Christian og Jacob på 6 og 4 år og en ny dreng er på vej. Vores datter Vibeke og svigersøn Dennis bor i Varde. De har Mie på 3 år og Julie på 7 måneder, så vi er tæt på dem alle og det nyder vi. Lillian arbejder hos Varde Guld & Sølv. Hun har i over 25 år været på Daghjemmet i Carolineparken, som social & sundhedsassistent, men valgte for nogle år siden, at ville prøve nye udfordringer. Min bror Peter har karriere i Århus som Geofysiker i et større ingeniørfirma. Min bror Tom er gået på pension i forsvaret efter mange år. Er dog vicegeneralsekretær i Dansk Militær Idrætsforbund og optræder og spiller stadigvæk 60'er musik. Det er svært at få alle de gode oplevelser som Vardenser med i en historie som denne. Der er mange personer og begivenheder man gerne ville nævne samt kammerater, kunder, kollegaer. De er i tankerne – det må tælle, og jeg kan måske senere bidrage til Vestjydske fortællere.

Gustav Petersen

Med Vølund i Moskva

Af Erik Steen Kristensen, Varde

Som så mange andre unge vestjyder rejste jeg efter bestået studentereksamen (fra Grindsted Gymnasium 1968) fra min barndomsby, i mit tilfælde Varde, for at læse videre. Jeg glædede mig og fik også en dejlig og intens studietid.

Kort før julen 1974 bestod jeg så eksamen som civilingeniør fra DTH (som det hed dengang) i Lyngby, og det var tid til alvorligt at søge et job. Blandt de virksomheder, jeg rigtig gerne ville ansættes i, var det daværende Vølund, som jeg mente netop kunne bruge alt det, jeg havde lært om beregninger af stålkonstruktioner og projektering af kedelanlæg.

Efter et par ansættelsessamtaler tilbød man mig et job som assistent for projektlederen for et affaldsfyret dampkedelanlæg til Moskvas Fjernvarmeforsyning med det i jobbet, at jeg skulle være indforstået med at skulle til Moskva af og til. Jeg var 26 år og hverken gift eller forlovet eller på anden måde straffet, så det var jeg helt indforstået med. Jeg blev således ansat i Glostrup med første arbejdsdag 8 dage senere, 14. februar 1975, og jeg var i virksomheden i godt 10 år.

Jeg kom hurtigt til Moskva: Årsdagen for min ansættelse (altså 14. februar 1976) tilbragte jeg i Moskva på mit første ophold i byen. Vi var 5 mand af sted, og vi blev rigtig godt modtaget. Om dagen havde vi projekteringsmøder med teknikere fra Moskva Kommune og fra det sovjetiske udenrigsministerium, og om aftenen blev vi inviteret i cirkus og opera m.m. Der blev taget hånd om os. Det var i øvrigt under dette ophold, jeg første gang smagte ægte russisk kaviar. I restauranten på hotellet, hvor vi boede, havde de en lille anretning, der bestod

De maskinelle dele til kedelanlægget i Moskva blev fremstillet på Vølunds fabrikker i Esbjerg og Varde og sejlet fra Esbjerg til Moskva. Her besigtiger fra venstre Vladimir Johansen, H. C. Mikkelsen og Erik Steen Kristensen, at roterovnene er nået godt frem til montagepladsen i Moskva.

Vølunds delegation i Moskva februar 1976. Fra venstre Svend Erik Gram, den russiske elektroingeniør Nina Borisima, Erik Steen Kristensen, H. C. Mikkelsen, Mogens Rasmussen og Vladimir Johansen.

af 100g kaviar i en lille skål, 100g vodka i en lille karaffel og så lidt brød til. Det var fine sager.

Med allerede på den første tur til Moskva var min kollega, ingeniør Vladimir Johansen. Han var med sin baggrund, sin viden og sin beskedne natur en personlighed. Vladimirs far, Peter, der var fra Esbjerg, var sammen med sin bror rejst til Rusland i begyndelsen af 1900-tallet. Den ene bror var møller, den anden var tømrer. De slog sig ned på Omsk-egnen, hvor de byggede møllerier og derpå drev dem, og hvor Peter også blev russisk gift. I tiden efter revolutionen i 1917 blev møllerierne nationaliseret, men brødrene Johansen fortsatte som ledere deraf i nogle år.

Vladimir blev født i 1913, og han fortalte mig engang om sin barndom og ungdom i Rusland under og efter revolutionen. Det bliver mellem Vladimir og mig. Som 18 årig kom Vladimir til Danmark, kom i lære og blev senere ingeniør. Med sin russiske og sovjetiske baggrund og dermed sin viden om både sprog og kultur og med sin danske ingeniøruddannelse var han den perfekte person til at tolke ved vore møder og til at oversætte de tekniske betingelser og beskrivelser. I 1975 mødtes Vladimir og jeg så på Vølund og blev over årene fortrolige til trods for de 36 års aldersforskel.

Der var i sovjetårene ikke umiddelbart noget særligt natteliv i Moskva, men det fandtes. Under et af mine ophold i byen traf jeg i hotellets restaurant en køn ung russisk pige, som syntes, det var en god ide, at jeg inviterede hende ud. Nå, ja, hvorfor ikke (naiv som jeg var), og hun førte mig til en natklub, som ingen jeg kendte, havde været på eller nogensinde havde hørt om. Floorshow, amerikansk swingmusik og meget professionelle damer. Det var alt sammen meget uventet. Da jeg ikke havde helt de samme høje forventninger til aftenen, som min nye veninde åbenbart havde, forlod hun mig før midnat. Jeg så showet til ende og valgte så ved midnatstid at spadsere gennem Moskvas mørke, sovjettomme gader tilbage til hotellet; tanken strejfede mig, om det i det hele taget kunne lade sig gøre, men jeg fandt uden problemer tilbage og var klar til næste dags møderække.

Den sidste gang, jeg var i Sovjetunionen, inden landet ophørte som land, var i 1985. Min kollega på Vølund, H.C. Mikkelsen, inviterede min hustru og mig til sit bryllup i Moskva. Vi var stadig i den kolde

Når en sovjetisk teknikkerdelegation var til projekteringsmøder i Glostrup, blev det også til lidt sightseeing. Her foran Kronborg.

krigs tid. Bruden, moskvapigen Marina, var ansat på det sovjetiske luftfartsselskab Aeroflot. Da det kom frem, at hun skulle giftes med en dansker, blev hun sagt op. Hendes far var major i Den Røde Hær, og han kunne derfor ikke være til stede ved datterens bryllup med en Nato-lænding. Men hendes mor var med. På vej fra bryllupsceremonien til bryllupsfesten var vi omkring Marinas hyggelige lejlighed til et glas, og her havde jeg den oplevelse at tale med Marinas mor. Med de få russiske ord jeg kunne, og de få tyske, hun kunne, fik vi en fin samtale, da interessen for samtale var stor fra begges side.

På væggen i Marinas stue hang bl.a. en udstoppet alligator og et gevir fra en kronhjort. I løbet af samtalen beundrede jeg geviret, og brudens mor fortalte mig så, at hun havde egenhændigt skudt det store dyr. Jeg spurgte hvor, og hun fortalte mig, at det havde hun skudt i Deutschland, dengang hendes mand var militærrådgiver dér. Der gik et par sekunder, før jeg opfattede, at hun med Deutschland naturligvis mente DDR. Jeg var ret imponeret og spurgte benovet, om hun så også egenhændigt havde skudt alligatoren? Nej, den havde hun fået overrakt som en personlig gave af Raoul Castro, dengang hendes mand var militærrådgiver på Cuba! Jo, det var en dame, og jeg begyndte at forstå, at Marina med sit bryllup med Mikkelsen havde sat sin fars karriere på en hård prøve.

Kort efter ovennævnte bryllup forlod jeg Vølund for at tage aktiv del i familiefirmaet hjemmehørende i Varde, og der skulle gå 24 år, før jeg kom til Moskva igen. For 2 år siden var min hustru og jeg igen i Moskva for første gang siden 1985, denne gang som 100% turister og altså for første gang siden Sovjet-Unionens ophør. Det var igen en kæmpeoplevelse, og denne gang i en åben by med store, velassorterede butikker, helt anderledes end i den lukkede, vareknappe sovjettid og så alligevel med den samme oplevelse af mystik og en venlig befolkning som sidst.

I mine godt 10 år på Vølund, de sidste par år som exportchef med ansvar for Syd- og Mellemeuropa, blev det til mange spændende opgaver og oplevelser samt mange gode kollegaer, både herhjemme og i udlandet, og til flere udlandsophold også af længere varighed. I særdeleshed fylder perioden i Frankrig først i 80érne meget, da jeg under denne periode mødte Lisbeth fra Toftnæs, med hvem jeg nu har været gift i 26 år, men det er en helt anden historie.

M/S Glushkov.

Kaptajnens og besætningens velkomst på soldækket.

Flodsejlads på de Russiske floder Don og Volga

Af Niels Gravesen, Varde

Rejsen foregik med "Albatros travl". Min rejsefælle Jens og jeg kørte med toget fra Varde til Kastrup ved midnatstid, da vi skulle flyve med SAS fra Kastrup kl. 10:20 næste formiddag, og skulle derfor være i lufthavnen senest 2 timer før flyafgang. Vi fløj til Moskva med SAS.

I det område af Rusland, hvor vi ville komme til at opholde os, var klokken 2 timer foran dansk tid. Efter landingen var vi på en oplevelsesrig busrundtur i Moskva, hvor vi bl.a. så nogle store monumenter, mest fra 2. verdenskrig. Det er en imponerende storby, med store flotte udsmykkede bygninger. Vi var også inde for at få noget frokost. Senere blev vi kørt til Moskvas indenrigs lufthavn, for at fortsætte med et lokalt fly til byen Rostov, der ligger ved Dons udløb i det Azovske hav, som står i forbindelse med Sortehavet.

Efter landingen i Rostov blev vi kørt ned til Don for at gå ombord i "M/S Glushkov". Her skulle vi så bo i kahyt de næste 2 uger under sejladsen ad floderne Don, som har udløb i det Azovske hav, videre gennem en gravet kanal til Volga, som udmunder i det Kaspiske hav.

På skibet blev vi modtaget med musik i receptionen, og fik anvist vores kahytter, hvorefter der var aftensmad i restaurant "Volga". Nu var klokken også blevet omkring 23 lokal tid. Der var også en restaurant "Neva", men den var ikke i brug på denne tur, da der var plads til alle i "Volga". Ud over vores danske selskab var der et fransk selskab bestående af ca. samme antal personer som os, i alt var skibet beregnet til at kunne medtage ca. 250 passagerer, og der var nok omkring det halve på denne tur.

2. dag. Hver morgen blev vi vækket med musik i kahyttens højtta-

Vi sejler ind i en af de første slusekamre.

På vej op mod den store minde-statue "Matrodina".

ler, hvorefter dagen kunne startes med morgengymnastik på soldækket samt morgenmad i restauranten. Efter en behagelig nat på skibet, og morgenmaden var fortæret, var alle passagerer på busrundtur (fra kl. ca. 9) i Rostov. Vi så nogle mindeparker fra 2. verdenskrig, gik tur i gaderne, var inde i nogle af de store flot udsmykkede kirker. Under Stalins regime blev nogle kirker benyttet som kornmagasiner, men var nu blevet restaureret. Nogle af os var inde for at se Gorkij parken, hvor vi bl.a. talte med nogle unge gymnasieelever, som havde et par fritimer. Kommunikationen foregik på engelsk. Lidt før kl. 12 lagde skibet ud på den første del af turen på Don floden. Der var mødt en del mennesker op for at vinke farvel på kajen. De fleste af skibsbesætningen var formodentlig fra Rostov, og skulle nu sejle med turister på "M/S Glushkov" indtil en gang i oktober. Under starten af sejlturen blev vi præsenteret for skibslægen i Sky Bar, hvorefter Kaptajnen med en del af besætningen bød velkommen på soldækket med en velkomstdrink.

Først på eftermiddagen lagde vi til i byen Starrocherkassk, hvor vi også var på byrundtur. Her overværede vi en flot opvisning med dans og musikunderholdning af Don Kosakker i farvestrålende klædedragter, og var på tur rundt i byen.

På turens 3. dag kunne vi slappe af på skibet og nyde landskabet som Don førte os igennem. Her var der ikke megen bebyggelse, nogle steder var der en samling huse, de såkaldte datcha'er som russerne benytter som deres andet hjem i ferier og weekender, nogle af beboerne stod ved bredden og benyttede Don som fiskevand. Enkelte steder passerede vi forbi byer og skibsværftlignende virksomheder. Da vi sejlede hele dagen, var det ideelt, at gå rundt på skibet for, at finde ud af de forskellige lokaliteter ombord. Om aftenen var der underholdning med sang og musik af skibspersonale. Så det var et slappe af, spise og blive underholdt døgn, og selvfølgelig få optaget foto og video fra skibet og det forbipasserende landskab. Dertil var soldækket ideelt med fint udsigt over Dons omgivelser.

Fra Don floden sejlede vi igennem en gravet kanal på 101 km. længde, for at komme videre ad floden Volga. Kanalen som delvis forløber gennem et sumpet område med en del søer, er udgravet med håndkraft under anden verdenskrig og blev indviet i 1955. På Volga Don kanalen overvinder man en højdeforskel på 88 meter, idet man sej-

ler igennem 17 sluser. Den første af sluserne passerede vi ved midnatstid, så der var ikke så meget at se på grund af mørket. I skibets bibliotek var en stor fladskærm forbundet med et kamera på skibet, så man kunne følge passagen af slusen indendørs, hvis det blev for kølig udendørs på skibet. Det var mere spændende at sejle gennem de første sluser, da det blev dag og man bedre kunne se noget. Skibets bredde var nogle steder kun nogle få cm. mindre end slusekamrene.

Langs Don sejlede vi skiftevis gennem store åbne sletter, og skovbevoksede områder uden nogen form for bebyggelse. Senere på turen op ad Volga kom man igennem i alt 32 sluser, så til sidst var det næsten rutine, selv om alle var forskellige. På et tidspunkt hvor jeg stod udendørs på skibet og optog billeder ved gennemsejling af en sluse, var der en af de andre passagerer, der prikkede mig på skulderen og sagde, at jeg ikke måtte fotografere. På toppen af tårnet ved slusen stod et par vagter og en af dem rystede på hovedet og pegede på mit kamera, det havde jeg ikke oplevet før, men jeg turde ikke andet end at stoppe fotograferingen foreløbig. Mange af slusetårnene var på toppen dekoreret med store skulpturer eller statuer, enkelte steder var der stadig afbildninger af hammer og segl.

De mange floder i Rusland har spillet en stor rolle for skibstrafikken, og mange steder er der anlagt store reservoirer for at kunne udnytte vandkraften. Dette har medført at hundreder af landsbyer er blevet begravet af vandmasserne, og millioner af mennesker er flyttet til nye byer langs floderne. Det store Tjimljansk reservoir strækker sig over 302 km. ved hjælp af en kæmpe dæmning der er bygget i årene 1949 til 1955 ved byen Volgodonsk. Reservoiret er op til 38 km. på det bredeste sted, og dækker et areal på 2700 kv. km.

På 4. dagen sejlede vi ind på Volga floden som er Europas længste flod. Stalingrad eller Volgograd som den nu hedder, strækker sig 70 km. langs flodens ene bred. Om formiddagen fortalte, og demonstrerede personale fra souvenir butikken, om russisk kunsthåndværk i "Sky Bar", og de fik også solgt en del af de fine ting i butikken ved denne lejlighed. Før skibet lagde til kaj i Volgograd, kunne vi se statuen "Matrodina" (Moderlandet). Statuen der står på toppen af en bakke er den højeste i Europa med sine 85 meter. Den store kvindestatue er tilegnet ofrene for slaget om Stalingrad i vinteren 1942-43, hvor 100.000 tyske soldater omkom. På den russiske side var antal døde og

sårede omkring 200.000. Navnet Stalingrad fik byen i 1926 til minde om Stalins indsats for at forsvare byen mod de kontrarevolutionære styrker under den russiske revolution. Før den tid hed byen Tsaritsyn. Da Stalins popularitet var aftaget fik byen i 1961 navn efter floden, hvor Krustjov ændrede navnet til Volgograd. Kort efter frokosten lagde vi til i Volgograd og gik straks i land for, at stige på de 5 busser som holdt parat nær havnepladsen. I de fleste byer vi besøgte undervejs, var der 5 busser parat til, at køre os på byrundtur. Vi kørte og gik rundt i Volgograd og så en mængde mindesmærker og statuer fra anden verdenskrig, hvor Volgograd som nævnt blev hårdt medtaget. Vi gik op ad højen, hvorpå Matrodina stod. Undervejs derop kom vi forbi nogle af de ældre krigsveteraner, som havde alle deres medaljer hængende på brystet. Ligeledes var der en del militærparader ved mindesmærkerne. Volgograd var en temmelig stor by at gå og køre rundt i, men med mange interessante synsindtryk.

Den 5. dag efter morgenmaden, var der redningsøvelse, hvor vi skulle i redningsvest, dog blev vi ikke smidt i floden. Efter redningsøvelsen fortalte rejselederen Morten om Ruslands nyere historie i "Sky Bar". Så var der frokost, hvorefter skibet lagde til i byen Saratov. Her var igen 5 busser klar til at køre os på en næsten 4 timers byrundtur. Verdens første menneske i rummet Jurij Gagarin boede en overgang i Saratov og studerede på byens universitet, som blev opkaldt efter den berømte kosmonaut. Byen har også et museum viet til Gagarins historie. På byturen var vi bl.a. i det store Radishev - kunstmuseum også kendt som "Volgaeremitagen" som indeholder over 20.000 kunstværker, her kunne man nyde både malerier, skulpturer, samt flotte prydure. I Sky Bar var der om aftenen russisk folkemusik, og som sædvanlig blev der senere spillet op til dans.

6. dag. I Sky Bar blev der om formiddagen demonstreret og fortalt, af en af de unge damer i Souvenir butikken om lakæsker med flotte miniature motiver, hun er russer, men talte på pænt engelsk (tror jeg nok), og vores guide Svend oversatte til dansk. Hun fortalte ret levende om produktionen af æskerne, de var beregnet til smykkeskrin og den slags ting. Æskerne var flotte med deres meget minutiøse mini malerier, alt i skinnende blank lak. Æskerne blev solgt i skibets Souvenir butik. Så blev frokosten som sædvanlig serveret i Restaurant Volga. Efter maden kunne vi så få lidt åndelig føde, da der igen blev

Solnedgang over Volga.

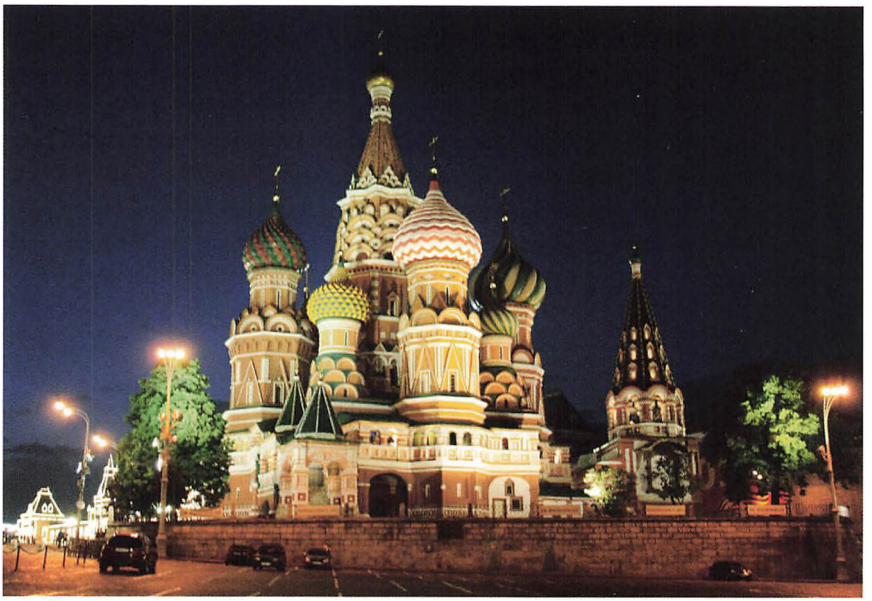

Vandkraft-reservoir med en delvis oversvømmet kirke.

linet op til russisk undervisning ligeledes i Sky Bar. Sidst på eftermiddagen ankom "M/S Glushkov" til Samara, hvorefter der straks var afgang til byrundtur i bus. Samara er opkaldt efter en flod med samme navn, og her flyder den sammen med Volga. I dag er Samara en af de største byer ved Volga, og under 2. verdenskrig foregik mange af regeringens aktiviteter herfra. En interessant seværdighed er Stalins bunker, som blev bygget 9 etager ned under jorden, bunkeren blev bygget under krigen, og det siges, uden at befolkningen vidste det. Vi var nede igennem alle etagerne, der er stadigvæk inventar som borde, store landkort og telefoner i rummene. Allernederst var Stalins kontor med skrivebord og telefoner. Stalin selv har dog ikke benyttet bunkeren, men den blev bygget som en sikkerhed, såfremt Moskva skulle blive erobret af nazisterne. I forbindelse med byrundturen var der også tid til, at man selv kunne gå rundt og studere folkelivet, gaderne og bygningerne.

7. dag. Efter morgenmaden var de 2 hold, som vi passagerer var delt op i, på udflugt til skibets kommandobro. Da vi var der, var det en kvindelig næstkommanderende som havde vagten, og præsenterede styrepultene som var ret imponerende, og tilsyneladende med ret ny teknologi til navigering af skibet. Fra kommandobroen var vi i maskinrummet nederst i skibet, som også var interessant at se, maskineriet så meget velholdt ud. Derefter fortalte rejselederen Svend om sociale forhold i det moderne Rusland øverst oppe i Sky Bar. Midt på eftermiddagen kunne vi igen være med til russisk undervisning. En times tid senere ankom vi til byen Kazan, hvor der så var byrundtur i bus, og igen var vi inde i en del store og flotte kirker. Ligeledes var der også her mulighed for selv at gå rundt i byen og kunne nyde synet af mange flot udsmykkede bygninger. Efter at være kommet hjem til "M/S Glushkov" var der aftensmad ved 20 tiden, og 21:30 blev der spillet op til dans i Sky Bar. Klokken 21:45 skulle alle være ombord igen. Kl. 22:00 sejlede vi videre mod Tjeboksary.

8. dag. Lidt efter morgenmaden ankom skibet til Tjeboksary med musikere i folkedragter på havnepladsen, hvor vi lagde til. Straks efter fortsatte vi på busrundtur i byen, vi var bl.a. inde i et museum, hvor man kunne opleve, hvordan folks levevis var tidligere. Tjeboksary har en hel del bytrafik bestående af elektriske troljebusser. Efter tilbagekomst til skibet var der frokost, og vi stævnede ud, på

Kirke på den Røde Plads.

Stort indkøbscenter på den Røde Plads.

vej mod Nizjnij Novgorod. Sidst på eftermiddagen blev der vist en dokumentarfilm "Heltebyen Leningrad" i Panoramabaren filmen var på engelsk. Efter aftensmaden i Restaurant Volga, var der klassisk musik i Sky Bar, hvorefter der blev spillet op til dans.

9. dag. Efter morgenmaden ankom vi til Nizjnij Novgorod eller Gorkij som den også kaldes, og straks efter skulle vi på busrundtur i byen. Når man går rundt i byerne, ser man mange både større og mindre skulpturer, som virker meget levende og naturlige i bybilledet. Sammenlignet med danske forhold, virker både de flot udsmykkede bygninger og store statuer ret overvældende. Vi var tilbage på "M/S Glushkov" igen sidst på formiddagen, og kort efter blev der sat kurs mod Kostroma. Efter frokosten vistes dokumentarfilmen om Ivan den Grusomme.

Sidst på eftermiddagen var der Vodkasmagning mod betaling, i alt 5 forskellige slags i Sky Bar. Efter aftensmaden var der god lejlighed til en tur rundt på skibet. Sidst på aftenen sluttedes der af med levende musik i Sky Bar.

10. dag. Kort efter morgenmaden ankom vi til Kostroma med efterfølgende busrundtur i byen. Her overværede vi bl.a. et 4 mandskor som gav koncert i en af de store kirker vi besøgte. Vi besøgte også det store kloster Ipatjevskij som stammer fra 1330'erne. Hen på eftermiddagen da vi var tilbage på skibet igen, kom der en mindre tankbåd op på siden af os, og vores skib "M/S Glushkov" modtog ny forsyning af dieselolie, medens vi lå ude på Volga. Før aftensmaden blev der vist filmen "Peter den Store – tsar og reformator".

Om aftenen var der underholdning af en del af skibets besætning i flotte farvestrålende silkedragter. Også en del af passagererne var med i underholdningen. Byen Kostroma er gennemskåret af Volga floden. Byen er en del af "Den Gyldne Ring", en cirkel af fæstningsbyer fra middelalderen som blev opført omkring Moskva, for at beskytte hovedstaden mod angreb. Fra grundlæggelsen i det 12. århundrede op gennem middelalderen er Kostroma gentagne gange blevet udsat for ødelæggelser og plyndringer fra tatarernes side.

11. dag. Lige efter morgenmaden ankom vi til Uglitj. Byen blev grundlagt af fyrstinde Olga i år 937, det er en mindre provinsby med kun 60.000 indbyggere. Her var der for en gangs skyld rundvisning til fods. Også her blev vi modtaget af et mandskor på 5 personer som sang, da vi besøgte en af kirkerne. I Uglitj's havn lå der flere af vores

egen Glushkov's søsterskibe. Ved byen er der bygget en dæmning med sluse, som har skabt et reservoir, der leverer vand til et kraftværk. Efter tilbagekomst til vort skib, stævnede det ud mod Moskva, og lidt efter var frokosten klar.

Om eftermiddagen sejlede vi forbi et stort kirketårn midt i reservoiret i forbindelse med Volga. I Sky Bar blev der orienteret om vores program i Moskva. Endvidere blev der gjort forberedelser til talentshow i læsesalonen. Til aften blev der serveret Kaptajnens Middag, hvor de øverste af besætningen også var mødt op. Hen på aftenen var der underholdning med talentshow, som afsluttede med levende musik i Sky Bar.

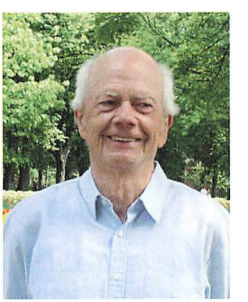
12. dag. Midt på formiddagen blev der vist en film "Rasputin – den sindssyge munk". En times tid efter at frokosten var overstået ankom vi til Moskva, og skulle nu på busrundtur i den store by på næsten 10 millioner indbyggere. Nu var vi lidt uheldige med at dette skulle blive den eneste dag med ret kraftig regnvejr meget af tiden. Da vi kom til "Den Røde Plads" blev vi næsten tvunget ind i det kæmpe indkøbscenter for at søge ly for regnen, men det var en meget flot bygning, og udsmykningen i bygningen var bl.a. med store blomstrende træer inden døre. Efterhånden stilnede regnen lidt af, så vi kunne komme ud og se pladsen, samt gå en tur i Kreml bag den røde mur. Det føltes også lidt mærkeligt, at gå her på pladsen, hvor piloten Rust under den kolde krig, var landet med sit lille fly midt i Moskva. Efter at have gået rundt kørte vi videre i bussen, for at se mere af byen. Senere blev vi kørt til det russiske statscirkus, for at overvære forestillingen, som var noget af en oplevelse, desværre var det ikke tilladt at fotografere under forestillingen. Vi kørte hjem til skibet gennem den mørke, men oplyste og regnvåde nat. Det var også smukt at se den oplyste by fra bussen. Velankommet til Glushkov kl. ca. 22:30 var der aftensmad i restaurant Volga. Det var nogle rigtig gode oplevelser at falde i søvn på.

13. dag. Lige efter morgenmaden skulle vi på udflugt til Kreml og busrundtur i Moskva. Os der tog med på denne tur, fik madpakke med, da vi ikke ville komme tilbage til skibet til frokost. Ud over busturen var det også interessant at gå rundt i byen, for at nyde nogle af de imponerende parker, som stod i det flotteste nyudsprungne forårsskrud. Selvfølgelig var vi også her inde for at se nogle af de flot udsmykkede kirker som i de øvrige byer vi havde besøgt.

Blot at gå rundt i byen og betragte folkelivet og bygningerne som i mange tilfælde var flot udsmykket. Og så så man ikke én hunde høm – høm, som man plages af alle steder herhjemme. Vi var også en tur inde bag de røde mure i Kreml. Metroen under Moskvas overflade var ligeledes en oplevelse, både køreturen, og at se de prægtigt udsmykkede stationer. Metrostationerne var udsmykket med meget livagtige kunstværker, mange af malerierne viste situationer af kendte personer og tildragelser. Kunstværkerne bestod af alle former for malerier, mosaik og skulpturer. Da mørket sænkede sig var vi på "Den Røde Plads". Det var en ret speciel oplevelse, både af historiske grunde og på grund af mørket i forbindelse med den kunstige belysning. Den store plads med de flot oplyste kirkespir og kupler i begge ender, samt den røde mur i den ene side af pladsen, og det illuminerede storcenter med mange mindre og større forretninger på den anden side. Det blev igen tid at stige ombord i bussen for, at køre hjem til det gode skib "M/S Glushkov". Det var efterhånden blevet hen imod midnat, før vi fik serveret aftensmaden på skibet.

14. dag. Efter morgenmaden var det tid at sige farvel til "M/S Glushkov", da vi skulle køre i busser til lufthavnen kl. 12:30. Vi havde en pragtfuld flyvetur med SAS fra Moskva til Kastrup. Turen hen over det sydlige Sverige, ud over Øresund, hvor vi havde fin udsigt til vindmølle parken og broen til Sverige. Og så gik turen videre med toget hjem til Varde.

Henvisning til adresser på internettet: http://ngvhjemmeside.skysite.dk - Min egen hjemmeside, med bl.a. fotos fra Glushkov turen.
http://russianempirecruises.com/ship06.html - "M/S Glushkov" s hjemmeside. (Engelsk tekst). Eller gå ind på www.google.dk og søg på M/S Glushkov, så er der mulighed for oversættelse til dansk.

Niels Gravesen

2 forsyningsbarakker opført af tyskerne bag ved Alslev skole med legende skolebørn.

Bredgade i Alslev 1943. Tysk officer med dansk "veninde" i samtale med Søgård fra forsamlingshuset.

Dreng under besættelsen

Af Johannes Kryger, Alslev

Det var en spændende tid for os drenge i Alslev

Vi - d.v.s. min far tømrermester Marinus Hansen, mor Rasmine kaldet Minna, storesøster Ruth og jeg – boede midt i Alslev, lige ved landevejen mellem Varde og Hjerting, hvor fars værksted lå bag ved vort hus. Alt hvad der skete i landsbyen og på landevejen, kunne jeg overvåge fra hjemmet, og alt blev fulgt og vurderet med den nysgerrighed, åbenhed og fordomsfrihed, som følger af at være dreng.

Der skete nu ikke meget de første år, men der kom tyske lastbiler gennem byen, og der var tit flyvere i luften over Alslev, og engang styrtede der også et tysk fly ned mellem Alslev og Forum – lige øst for jernbanen – men vi måtte vist ikke komme derud.

Jeg husker tydeligt, at der en dag kom en stor gruppe tyske soldater cyklende og gjorde holdt lige over for, hvor vi boede. Der kom også enkelte løsrevne engelske spærreballoner drivende ind fra Nordsøen med en lang forankringswire hængende efter sig. Vi så dem godt nok ikke så tit, men når der kom strømafbrydelse, var det ofte, fordi disse wirer rev el-ledningerne ned på deres drift hen over Vestjylland. Den ballon, som kom nærmest os, drev ind mellem Vibæk og Alslev og forsvandt videre mod øst.

I slutningen af 1943 kom der i en periode en mindre fast garnison til Alslev. De blev placeret omkring skolen, hvad førstelærer Rasmussen overhovedet ikke brød sig om, og så i forsamlingshuset, hvor Søgård Kristensens var bestyrerpar.

En gang kom der en stor kortege af tyske personbiler gennem Alslev, og der blev talt om, at det var general Rommel, der var på

inspektionstur til Jylland. En af de tyske officerer kaldte vi "Günter med glasøjet" – for sådan en havde han, og navnet var også korrekt, og vi drenge syntes vist, at han hundsede for meget med de menige tyske soldater, og derfor skulle han bombarderes med jordklumper.

Vi – bl.a. maler Nielsens søn Erhardt og førstelærer Rasmussens søn Anton – gemte os i grøften ved landevejen, hvor Hasselvej nu munder ud i Bredgade, og da soldaterne var passeret, var jeg den eneste der overholdt vor aftale. Jeg kastede og ramte, men ak og ve. "Günther med glasøjet" opdagede, at det var mig der havde kastet, og så jagtede han mig ind over markerne og fangede mig. Kontant afregning et par lussinger blev uddelt, og den begivenhed blev vist den eneste direkte "kamphandling" mellem tyskerne og danskerne i Alslev under besættelsen.

En anden gang havde vi drenge fået fat i en tromlepistol (uden tromle) og noget ammunition - vist nok inde fra de 2 lagerbarakker, som tyskerne byggede bag skolen – og nu skulle våbenet afprøves. Godt nok passede patronen ikke rigtig ind i kammeret, men slagstiften kunne alligevel nå fænghætten, men i stedet for at sende projektilet ud gennem løbet eksploderede patronen, og Anton Rasmussen fik en flækket finger. Det var vist også en begivenhed, hvor der var afregning til synderne i form af korporlig afstraffelse, som jo var gængs dengang da "drenge var drenge".

Min far havde tidligere mest arbejdet for bønderne rundt omkring, men arbejdet blev efterhånden småt, og da så mulighederne bød sig for at tjene gode penge "ude vester på" ved bunkersbyggeriet, tog han derud og arbejdede. Det var der i øvrigt mange andre håndværkere og løsarbejdere fra Alslev, der gjorde, men efter krigen snakkede man ikke gerne om dette forhold – ligesom det faktum, at bøndernes leverancer til mejeriet ikke længere indbragte engelsk valuta, men tjente til bespisning af den tyske værnemagt. Sådan var nu engang vilkårene de fleste steder rundt omkring på landet i Danmark.

Efter den 4. maj var der meget tysk militærudstyr rundt omkring i husene, men en kort tid efter blev det meddelt, at frihedskæmpere fra Varde ville komme og indsamle, hvad tyskerne havde efterladt.

Min far Marinus Hansen sørgede for, at de spader, bajonetter, gasmasker og andre for drenge interessante genstande, som jeg havde indsamlet, kom ud af huset og blev afleveret.

Alt blev nu ikke afleveret, for en del denatorer og sprængstof blev i området.

Jeg var nu ikke med til de løjer, da Thøgersen brødrene afprøvede delene ned i Alslev Å. Det gav nogle gevaldige vandsøjler og en masse døde fisk. De blev skovlet op med en kartoffelgreb og vist brugt som svinefoder, og også det gik godt.

Ikke helt så heldig forløb den prøvesprængning, som Poulsen sønnerne fra Tulsmark gennemførte, men de overlevede – vist nok kun på grund af heldige omstændigheder.

Besættelsestiden var en mærkelig tid, men også spændende for os drenge i Alslev.

Johannes Kryger

Logebygningen.

Logesalen.

Odd Fellow logerne i Varde

Af Henning Petersen, Alslev

Broderloge nr. 98 Skansen
Søsterloge nr. 72 Vesterled
Under Den uafhængige Storloge for Kongeriget Danmark I.O.O.F.

Mange udenforstående anser Odd Fellow Ordenen for at være mystisk, hemmelig og tillukket, hvilket absolut ikke er tilfældet – tværtimod, og der er mange fordomme og myter om Odd Fellow Ordenen og dens medlemmer. Medlemmerne er gennem tiden blevet beskyldt for at agere i smug, for at hænge sammen som ærtehalm og for at være selvhøjtidelige. Men der foregår bestemt ikke noget mystisk i bygningen ved Nordre Boulevard 99 i Varde. Odd Fellow Ordenen er en åben og dynamisk organisation. Arbejdet bygger på det værdigrundlag og de principper og leveregler, der har været bærende lige fra begyndelsen, men i en moderne og tidssvarende form, hvor etik, livsglæde og kammeratskab er i højsædet, og vi fortæller gerne om vort virke – som nu i denne artikel.

Ordenens formål

Gennem sin lære tilstræber Ordenen at hjælpe sine medlemmer gennem livet og give dem en livsholdning, som de kan tage med sig ud i dagligdagen. Ordenen har to hovedmål: Et etisk og et humanitært. Det etiske har til sigte at højne og forædle medlemmernes karakter og livssyn. Dette er formuleret i Ordenens valgsprog, der udtrykker kravet om at vise venskab, kærlighed og sandhed i alle livets forhold. Det humanitære mål kommer til udtryk gennem Ordenens donationer

til blandt andet velgørende formål. Denne målsætning findes udtrykt i Ordenens formål: »At udbrede venskabets, kærlighedens og sandhedens grundprincipper mellem menneskene, at styrke dem i kærlighed til Gud og deres næste og lære dem, at ord ikke er nok, men at disse lærdomme må omsættes i handling, for at hver enkelt efter sin evne derved kan bidrage til menneskenes forbedring og fuldkommengørelse«. Ordenens stiftere anså den etiske livsholdning for en væsentlig del af ordenslæren. En livsholdning, der sætter dens medlemmer i stand til ikke kun at stile efter en materiel tilværelse, men også at stræbe efter en etisk livsholdning. Det er derfor ikke tilstrækkeligt for et ordensmedlem at betragte Ordenens etik som noget teoretisk. Det er vigtigt, at man – ved at efterleve Ordenens etik – også tilegner sig en livsholdning, der præger ens daglige færden. En Odd Fellow bør kendes på væremåde og gerninger. Odd Fellow Ordenen bygger sit virke på medmenneskelighed og næstekærlighed ud fra dens lære om venskab, kærlighed og sandhed. Verden har forandret sig. Og vi må sande, at ovennævnte principper stadig står som grundlaget for det samfund, vi må være med til at bygge op. Vi længes alle efter, at næstekærlighedens lov må ske fyldest. Det har været – og er stadig – Odd Fellow Ordenens inderste mål at opfylde denne lov. »Den tjener sig selv bedst, som tjener andre!« For at sikre formålsbeskrivelsen ikke blot bliver en programerklæring, der friskes op ved festlige lejligheder, må den knyttes sammen med et »handlingsprogram«, fordi netop ord ikke er nok men må omsættes i handling.

»Handlingsprogrammet«, som udmønter vort formål i praksis, er dette:

- at besøge de syge
- at hjælpe de trængende
- at begrave de døde og
- at opdrage de forældreløse.

Disse påbud havde deres betydning under de sociale utrygge vilkår, der rådede ved Ordenens begyndelse i 1819. De sociale forhold har forandret sig betydeligt siden, og en væsentlig del af de opgaver, som Ordenen tidligere påtog sig, løses i dag af samfundet – men så alligevel. Tænk på hvor ofte der i en dødsannonce står: »Eventuelle pårø-

rende kan henvende sig til ...«. Læs de fire punkter en gang til og læg mærke til, at de egentlig ikke drejer sig om materiel hjælp alene. At være syg er ikke kun et spørgsmål om at have så og så mange penge til rådighed til sygehus og lægelig sagkundskab. Det drejer sig også om, at man har nogen, som ved medleven tager del og hjælper med de problemer, man har, og ikke, som man kan forvente og måske heller ikke ønsker, at det offentlige tager sig af. Nu vil de fleste læsere måske nok sige, at den fjerde befaling – opdrage de forældreløse – er passé. Sandt er det da også, at i Danmark vil samfundet gribe ind og tage vare på de forældreløse, men Odd Fellow Ordenens medlemmer har stadigvæk en stor mission her med en forpligtelse til at påse, at de forældreløse har det godt. Det gælder i vor nære kreds, men også i de store problemer, der er i den tredje verden. Her kan vi hjælpe virkelig mange forældreløse børn. Som eksempel kan nævnes »Odd Fellow Projekt 2007-2009«, hvor danske Odd Fellows samlede 4,2 millioner kroner ind blandt egne medlemmer til SOS-børnebyerne for etablering af en ny børneby »Kayonza« i Rwanda. Byen er nu en realitet. Den 6. maj 2011 åbnede H.K.H. Prinsesse Benedikte den nye dansk finansierede SOS-børneby, og hundredvis af sårbare og forældreløse børn får nu hjælp til at skabe sig en bedre fremtid.

Det udadvendte arbejde

Odd Fellow Ordenens humanitære arbejde sker først og fremmest ved donationer. Det sker på to »fronter«: Odd Fellow Ordenen på landsplan og lokalt af logerne ud over landet. Odd Fellow Ordenen på landsplan uddeler hvert år i forbindelse med Ordenens stiftelsesdag: En forskerpris på kr. 250.000 til forskning inden for sygdomsbekæmpelse, en litteraturpris på kr. 50.000, mindre priser a kr. 25.000 til fem lovende, unge danske musiktalenter. Fra Odd Fellow Ordenens Rebekkafond blev der i 2011 uddelt kr. 75.000, og fra Børnefonden, som yder støtte til arbejdet for nødlidende børn i Danmark, blev der i 2011 uddelt kr. 340.000 – i alt kr. 840.000. Hertil kommer Hospicefonden, som yder støtte til uddannelse samt indkøb af udstyr til landets hospicer. Fra landets loger uddeles der hvert år ganske store beløb – i størrelsesordenen 8-10 millioner. Det kan være til anskaffelse af inventar og andet til plejehjem og hospitaler, som kan gøre opholdet lidt behageligere for beboere og patienter; det kan være støtte til spej-

der- og andre ungdomsorganisationer; det kan være støtte til uddannelse; det kan være støtte til mindre bemidlede familier. I det hele taget emner og projekter, som logerne ud fra erfaring og kendskab til lokale behov kan sige om: Det her opfylder vort formål. Det er værd at bemærke, at de penge, vi anvender, først og fremmest kommer fra logernes medlemmer i form af kontingenter og ved indsamlinger på forskellig måde blandt medlemmerne.

Sådan begyndte det

Gamle overleveringer fortæller, at navnet »Odd Fellow« stammer helt tilbage fra romertiden. I den tidlige middelalder rejstes i Europa imponerende kirker, klostre og slotte. Opførelsen blev for en stor del udført af ufaglærte arbejdere, der rejste fra byggeri til byggeri. Tiderne var dengang usikre og underkastet skiftende politiske og religiøse magthaveres vilkår. Som et værn herimod sluttede arbejderne sig sammen i hemmelige samfund, der påtog sig den opgave at hjælpe, hvor nøden trængte sig på. For at sikre sig mod fremmed indtrængen, gav man sig tilkende overfor hinanden ved anvendelse af særligt vedtagne pasord og tegn. Da disse samfund i 1600-tallet overførtes til England, blev de kaldt »lodges« og kom efterhånden til at forme de principper, som senere blev grundlaget for Odd Fellow-tankens opståen.

Den gren af Odd Fellow Ordenen, som vi tilhører, blev stiftet den 26. april 1819 i byen Baltimore i staten Maryland i USA. Initiativtageren var en smed ved navn Thomas Wildey, som var emigreret fra England. Han og fire andre brødre grundlagde den første loge »Nr. 1 Washington«. Thomas Wildey blev den første overmester i USA, og senere også den første Storsire. Han var en god organisator med klare visioner og med en stor arbejdskapacitet. Under mottoet venskab, kærlighed og sandhed udviklede han etiske regler, ritualer og ceremonier, der er forankret i medmenneskelige værdier og principper. Thomas Wildey vil for altid stå som vor Ordens stifter, og hans befaling om »at besøge de syge, hjælpe de trængende, begrave de døde og opdrage de forældreløse« er som tidligere nævnt fortsat retningsgivende for vort ordensarbejde. Ved Thomas Wildeys død den 19. oktober 1861, 79 år gammel, var der ca. 200.000 medlemmer i Amerika. En fremsynet broder, Schuyler Colfax, senere vicepræsident i USA, tog i 1851 initiativet til oprettelsen af Rebekkainstitutionen – den kvindelige del

af Odd Fellow Ordenen. Betegnelsen »Odd Fellow« kan umiddelbart oversættes ved »mærkelig fyr«, men sproghistorien giver denne forklaring: »Odd« betyder noget enestående eller særligt, men kan også stå for »oath«, der oversættes ved »edsvoren«. »Fellow« svarer til det gamle danske ord »fælle« eller »ven«. »Odd Fellow« er derfor synonymt med »en edsvoren, særlig ven«.

Odd Fellow Ordenen i Danmark

Den mand, hvis ære og fortjeneste det er at fostre tanken om at indføre Odd Fellow Ordenen i Danmark, og som ikke hvilede, før han efter et brydsomt arbejde så sine tanker virkeliggjort, er galanterihandler Julius Meyer. Han havde opholdt sig i Amerika i 11 år, og derovre havde han været et virksomt ordensmedlem, dels som overmester i Admiral Loge nr. 377, og dels som medstifter af flere nye loger. Da han vendte tilbage til Danmark i 1876 arbejdede han utrætteligt for indførelse af Odd Fellow Ordenen i Danmark, og han blev således medstifter af »Loge nr. 1 Danmark«, der blev institueret den 30. juni 1878 i København. Ordenen fandt hurtigt fodfæste og bredte sig snart til det øvrige land. Inden der var gået 10 år, havde den fået så stor tilgang, at der var skabt basis for oprettelse af 23 loger, hvoraf de 10 var hjemmehørende i København, medens resten fordeltes jævnt over hele landet. Til forskel fra de fleste andre Ordener optager Odd Fellow Ordenen både kvinder og mænd som medlemmer. Der er ikke tale om fælles loger, idet medlemmerne er organiseret i henholdsvis søster- og broderloger. Men grundlaget for deres virke er det samme. Den første søsterloge »Nr. 1 Caroline Amalie« blev institueret den 3. juli 1881 i København. Der er i dag (2011) ca. 15.000 medlemmer, hvoraf de ca. 6.500 er søstre. Disse medlemmer er fordelt i 93 søsterloger og 110 broderloger rundt i landets 13 distrikter. Hertil kommer en søster- og broderloge i Spanien, en broderloge på Færøerne og tre broderloger i Tjekkiet.

Hvordan begyndte det i Varde

Der er vel næppe nogen, der rigtig ved, hvor længe der har været Odd Fellows i Varde, men en kendsgerning er det, at der den 23. maj 1885 om aftenen kl. 20.00 i købmand F. Neidhardt havestue i Varde samledes seks brødre, der alle var medlem i broderloge nr. 17 Steen Blicher

i Ringkøbing. De seks brødre var købmand F. Neidhardt, togfører C.M. Dahl, overpolitibetjent J. Hansen, handelsagent M. Timmermann, politibetjent C. Hansen og S. Sivertsen. Brødrene dannede med C.M. Dahl som formand en Odd Fellow forening med henblik på at etablere en broderloge i Varde, og allerede den 15. juni 1886 blev broderloge nr. 20 Holger Danske instiueret. Nr. 20 refererer blot til, at logen er den tyvende af danske broderloger. Navnet Holger Danske skulle pege på, at der i logen skjulte sig slumrende kræfter, der kunne vækkes til live i nødens stund.

Logen afholdt sine ugentlige møder i nogle beskedne lokaler tilhørende Varde Bank. Men allerede i august samme år blev der klaget over lokalerne, hvor der var varmt og dårlig luft.

Da der måtte gøres noget, enedes man om på et møde den 14. juni 1888 at opsige lokalerne, den 9. oktober samme år vedtog man at flytte logen til Esbjerg, hvor de fleste af brødrene boede, og den 22. oktober – stadig samme år – begyndte logen sin virksomhed i Esbjerg, hvor den stadig lever i bedste velgående. Den har netop her i juni 2011 fejret sin 125-års stiftelsesdag.

Sammenslutningen »Varde I.O.O.F.«

Det er ikke meget, der erindres om tiden frem til 1929. Men den 29. januar 1929 bliver sammenslutningen »Varde I.O.O.F.« stiftet på Hotel Dania. Sammenslutningens formål er ved afholdelse af møder og deslige at søge brødrene samlet til styrkelse og vedligeholdelse af interessen for Ordenen og dens formål. Det svinger noget med deltagelsen, og der er i lange perioder ingen møder. Sidste protokoltilførsel dateres den 18. december 1952, hvor der i øvrigt foretages uddeling af julehjælp med i alt kr. 250. Sammenslutningen er stille hensovet uden nogen egentlig ophævelse i henhold til dens love.

Odd Fellow foreningen »Skansen«

I 1962 kommer der atter gang i Odd Fellow livet i Varde. Da er der også gået 77 år, siden Ordenen første gang kom til Varde. Det begynder med et møde på Hotel Varde den 5. november 1962, og den 11. februar 1963 blev Odd Fellowforeningen stiftet. Foreningen får navnet »Skansen«, et gammelt Vardestednavn, der hermed skal symbo-

lisere tilhørsforholdet. Til den første styrelse vælges som formand broder C.O. Nielsen, som sekretær broder J.P. Kirk og som kasserer broder Kaj Vogensen – alle bosiddende i Varde. Livet i en Odd Fellowforening har naturligvis karakter af forberedelse til stiftelse af en loge. Her skal nævnes to. For det første udvikling af aktiviteter, der kan være fundament for den kommende loges liv, og for det andet fremskaffelse af fysisk og økonomisk grundlag for den kommende loge. Man har i den kommende tid fokus på mulighederne for at bygge eller købe en bygning, der kan indrettes til logebrug, og man ser på flere grunde og bygninger. I januar 1971 fremlægger broder Willy Rathjen et skitseprojekt til byggeri ved Nordre Boulevard 99. Et byggeudvalg får fuldmagt til køb af grunden. I april aftales køb af grunden ved Nordre Boulevard med kommunen. Pris kr. 50.000. I februar 1972 drøftes endnu engang muligheden for køb af bygning. Denne gang KFUM's bygning i Storegade, der dog må opgives senere, da den alligevel ikke kan købes. I september afgives et hurtigt bud på Toldboden. Den købes for kr. 127.500 kontant. Der er delte meninger om sagen. Man arbejder videre med såvel Toldboden som byggeri ved Nordre Boulevard. Der kan rejses en kapital på kr. 405.000, og nybyggeri bliver mere sandsynlig, idet det er meget vanskeligt at få overblik over økonomien i en ombygning af Toldboden, der er fredet. Kai Vogensen får fuldmagt til salg af Toldboden, og nybyggeri på Nordre Boulevard besluttes den 26. oktober 1972. I januar 1973 godkendes tegningen til logebygningen ved Nordre Boulevard, og Toldboden bliver solgt i marts med en fortjeneste på netto kr. 7.500. I april viser et overslag over byggeriet, at det vil koste ca. kr. 759.000. I januar 1974 forelå alle tilladelser til at opføre en Odd Fellow Bygning ved Nordre Boulevard 99 i Varde. Herefter indtrådte en travl periode. Den 19. januar tages det første spadestik, og den 1. april afholdes der rejsegilde. I juni kan det konstateres, at byggeriet forløber planmæssigt, og alt er klart til den 28. september, hvor broderloge nr. 98 Skansen bliver institueret. Navnet »Skansen« er valgt blandt ikke mindre end 28 navneforslag. Ganske interessant at konstatere, at Odd Fellowforeningens navn sejrede, selv om mange syntes, at man burde markere skiftet fra forening til loge. Bygningen er indrettet til ordensbrug og er derved en velfungerende ramme om logernes arbejde. Søsterloge nr. 72 Vesterled blev medejer af bygningen ved dens instituering 1.

Dagligstuen.

Hyggeeftermiddag for ældre og svagføre.

marts 1980. Foruden logesalen, hvor logerne afholder deres møder, er der selskabslokaler og et køkken. En af de sidste opgaver, foreningen har, er at vælge embedsmænd for den nye loge, og som logens første embedsmænd vælges brødrene:

Ejnar Birkedal-Salborg, overmester
Thorvald Jessen, undermester
Bent Laustrup, sekretær
Vagn Nygaard, kasserer
Jens B. Lønborg, skatmester.

Broderloge nr. 98 Skansen institueres

Som nævnt blev broderloge nr. 98 Skansen stiftet den 28. september 1974. Inden dagen oprinder, er der mange ting store som små der skal falde på plads, men det lykkes. Alle kender deres rolle. De valgte embedsmænd har ledet arbejdet med forberedelserne til det ordensmæssige. Festudvalget har styr på frokost og festmiddag. Broder Thorvald Jessen får gennem Danmarkssamfundet et dannebrogsflag til den kommende loge, og broder Hans Korsgaard udarbejder Logens segl, der er en sammenstykning af gamle »Vardetegn«.

Løven er fra det ældste Varde-byvåben, og forhøjningen, den står på, er symbolet på Skansen (Arnbjerg), der på bykortet er aftrykt i Pontoppidans Den Danske Atlas fra 1769. Broder Gunnar Endel Hansen laver vort symbol – de tre kædeled – til opsætning på Logebygningens facade. Håndværkerne blandt brødrene laver belysning, opsætter inventar, maler osv. Alle yder hver på sit felt en meget stor indsats.

Stiftelsesdagen får følgende hovedindhold:

Kl. 10.15	Indvielse af logebygningen
Kl. 12.15	Frokost i logebygningen
Kl. 14.15	Instituering af logen og installation af embedsmænd
Kl. 16.00	Festloge
Kl. 17.15	Reception i logebygningen
Kl. 19.00	Festmiddag på Hotel Varde

Indvielsen af logebygningen overværes af 116 gæster og ordens-

søskende. Storlogen under ledelse af broder storsire Chr. Rasmussen foretager indvielsen efter det særlige ritual med opbygning af et alter, der symboliserer Logens og Ordenens idealer. Indvielsen var en meget stor oplevelse for alle, også for gæsterne, der fik en smuk præsentation af vor Orden. I Vestkysten den 30. september hedder det: »Smuk Odd Fellow logebygning indviet i Varde. Logerne udfører et arbejde, der gør livet rigere for mennesker. Odd Fellow Ordenen har indviet egen logebygning i Varde. Ved Nordre Boulevard har man opført en stilren bygning indeholdende logesal og selskabslokaler smukt indrettede og med sikker sans for detaljens betydning. Logen fik dejlige gaver ved indvielsen. Her skal nævnes, at den helt enestående offervilje blandt brødre i Esbjerg og Varde i Odd Fellow foreningen Skansen resulterede i et kapitaltilskud på i alt kr. 177.000«. Stiftelsesfesten med damer holdtes på Hotel Varde med ikke færre end 135 deltagere. Det blev en uforglemmelig aften, hvor Odd Fellow Ordenens stærke og ægte etik lagde en fin ramme for aftenens forløb. I årene efter stiftelsen og frem til i dag er der arbejdet støt og stabilt i logen, og der blev i de første år skabt et stabilt grundlag for Odd Fellow Ordenen i Varde og omegn. I 1984 stiller en broder forslag om, at vi skal forsøge at få en venskabsforbindelse med en nordisk loge. Der sker ikke rigtig noget de første par år, men i 1988 optog logen venskabsforbindelse med broderloge nr. 114 Tord Folesson, Levanger, Norge. Når ønsket er en loge i Levanger, skyldes det, at Levanger er Vardes venskabsby. Logerne besøger normalt hinanden hvert andet år.

Ved logens etablering er der 46 brødre og i skrivende stund er der 105 medlemmer. Væksten er foregået stille og roligt. Samarbejdet mellem brødrene er godt, og alle yder på hver sin måde en stor indsats.

Søsterloge nr. 72 Vesterled institueres

Den 1. marts 1980 blev søsterloge nr. 72 Vesterled institueret i logebygningen ved Nordre Boulevard, og en ny epoke tog sin begyndelse for Odd Fellow Ordenen i Varde.

Forud er der gået nogle travle år i Rebekkaforeningen. Efter broderlogens start begynder seks søstre fra Varde, støttet af søstre fra Esbjerg, i foråret 1975 med at holde møder på skift hos hinanden med det formål at etablere en Rebekkaforening. For at få en lille startkapital betaler hver søster 10 kr. pr. mødeaften. Den 20. oktober

1975 afholdes møde hos søster Kirstine Haarby med deltagelse af ni søstre fra Varde og omegn samt søster eksmester Kirsten Schultz, søster overmester Ella Munch og søster undermester Lulu Jensen fra Rebekkaloge nr. 12 Prinsesse Marie i Esbjerg. Det bliver besluttet at etablere en Rebekkaforening i Varde med følgende bestyrelse: Søster Kirstine Haarby som formand, søster Else Petersen som sekretær og søster Gerda Iversen som kasserer. Den 5. november 1975 orienterer søster Kirstine Haarby søstrene i Rebekkaloge nr. 12 Prinsesse Marie om, at søstrene i Varde og omegn har besluttet at danne en Rebekkaforening i Varde. For at skabe interesse for den kommende forening afholdes der et orienteringsmøde for eventuelt interesserede damer i logebygningen i Varde. Søster distriktsrådspræsident Gerda Nørgaard, Rebekkaloge nr. 38 Sct. Catharina i Ribe, giver denne orientering til 22 damer. I mødet den 13. november 1975 deltager foruden Vardesøstrene også tre søstre fra Rebekkaloge nr. 18 Vesta i Vejle. Det bliver ud fra flere forslag besluttet, at den kommende forening skal hedde Vesterled. Samtidig godkendes et forslag til ansøgning til Storlogen og Rebekkarådet om oprettelse af en rebekkaforening ved navn Vesterled i Varde. Ansøgningen indsendes den 22. november 1975, og Storlogens godkendelse foreligger allerede den 4. december 1975. Planlægning af institueringen går nu for alvor i gang, og institueringen af den nye forening sker den 17. februar 1976. Der afholdes møder i foreningen anden tirsdag i måneden, og ved foreningens møde den 13. marts 1979, bliver det enstemmigt vedtaget at sende en ansøgning til Storlogen om oprettelse af en Rebekkaloge i Varde foråret 1980. I mødet den 10. april 1979 beslutter man, at foreningens navn Vesterled skal fortsætte som logens navn. Ved et ekstraordinært møde den 14. august 1979 blev der fremlagt syv forslag til segl og emblem for den kommende loge. Søster formand Gerda Iversen og søster kasserer Ida Delfs har forud for mødet haft mange møder med broder Hans Korsgaard om udfærdigelse af emblem. Det er broder Hans Korsgaard, der har udfærdiget forslag til emblem, som er tegnet af Globe Reklame i Esbjerg.

Emblemet er ovalt – udført i emalje og guld. Det forestiller klitter og lyng – i baggrunden ses Vesterhavet med solnedgang. Forrest i billedet er der et

lukket led, som man må forestille sig skal værne om den skønhed og fred, der kan være i vort logeliv. Institueringen bliver fastsat til lørdag den 1. marts 1980. Den 8. januar 1980 bliver der valgt embedsmænd til den kommende Rebekkaloge, og som logens første embedsmænd vælges søstrene:

Gerda Iversen, overmester
Ida Delfs, undermester
Inger Jørgensen, sekretær
Anna Larsen, kasserer
Marie Skamris, skatmester.

1. marts 1980 oprinder, og efter instituering af logen og installation af embedsmænd er der kaffebord i selskabslokalerne. Kl. 17.00 er der festloge, og kl. 18.30 er der festmiddag for 95 gæster og søstre på Højskolehjemmet i Varde. Rebekkaloge nr. 72 Vesterled er hermed en realitet. Stiftelsesdagen huskes af dem, der har deltaget i den, som en højtidelig dag, der bliver afviklet på smuk og værdig vis som planlagt. Det skyldes naturligvis den store arbejdsindsats, som de valgte embedsmænd og den enkelte søster har ydet i den forholdsvis korte tid, der er fra beslutning om at danne loge til afvikling af stiftelsesdagen. Ved logens etablering er der 28 søstre og i skrivende stund er der 65 medlemmer. Den opmærksomme læser har måske undret sig over, at der nogle steder står Rebekkaloge(r) og andre steder søsterloge(r), men på Storlogemødet – møde der afholdes hvert andet år med repræsentanter fra alle landets loger – i 1996 blev det foreslået og vedtaget, at det fremover skal hedde søsterloger.

Logernes møder

Broderlogen afholder møde hver mandag og søsterlogen anden og fjerde tirsdag i måneden. Møderne er dog indstillet i perioden 16. maj til 31. august og 16. december til 1. januar. Møderne afvikles efter en fast dagsorden, der er fælles for landets søster- og broderloger. Indholdet beskæftiger sig med daglige, ordensmæssige forhold og er endvidere reserveret til det såkaldte gradearbejde. Gradearbejdet er et forum for etisk belæring. Derudover er der foredrag med dagsaktuelle, informative eller kulturelle emner af egne eller fremmede foredragsholdere. Udover Indvielsesgraden har alle loger tre grader: Venskabsgra-

den, Kærlighedsgraden og Sandhedsgraden, som kan tildeles efter indvielsen. Disse grader uddyber Ordenens lære og kan betragtes som etiske udviklingstrin. Tildelingen sker derfor med et vist tidsinterval. Af andre arrangementer skal nævnes virksomhedsbesøg, forskellige sammenkomster og udflugter for medlemmerne og deres ægtefæller/ledsagere. Når man taler om en hemmelig Orden, er det en sandhed med modifikation, idet det hemmelige kun består i, at ordensmedlemmer ikke for udenforstående omtaler de rituelle handlinger, som for eksempel gradearbejdet, idet det skal ses i en sammenhæng og være en oplevelse for den, der modtager graden. Sang og musik er en vigtig del af ethvert logemøde – også under det efterfølgende selskabelige samvær. Her nydes der et beskedent måltid mad, og dette samvær medvirker til, at man lærer hinanden bedre at kende. Møderne vil normalt være afsluttet kl. 23.00.

Påklædning

Til almindelige møder er påklædningen for søstre kort sort kjole og brødre mørkt tøj. Ved særlig festlig anledning, som for eksempel ved tildeling af grader, er påklædningen for søstre lang sort kjole og for brødre kjole og hvidt.

Medlemskab

Det er ganske »almindelige« mennesker, der er med i Odd Fellow Ordenen. Det er kun få ting, der kræves for at blive medlem. Du skal være myndig og have et godt omdømme samt ordnede forhold i øvrigt. Desuden forlanges det, at du skal tro på »et højeste væsen som jordens skaber og opretholder«. Da Ordenen ikke kan betragtes som en forening, som du blot melder dig ind i, forlanges det også, at du har en forslagsstiller, som er medlem af logen.

Hvad koster det?

Udover udgifter til kontingent, påklædning og optagelsesgebyr betales et gebyr for hver grad, hvoraf der som førnævnt er tre. Desuden må der påregnes en mindre udgift til deltagelse i det selskabelige samvær.

Fælles aktiviteter

Aktivitetsniveauet i logerne er højt. Af tilbagevendende aktiviteter

hvert år skal her blandt andet nævnes: Hyggeeftermiddag for ældre og svagføre. Der deltager omkring 100 ældre mennesker i arrangementet, fortrinsvis fra Varde men også fra oplandsbyerne. De bliver hentet og bragt tilbage igen af logernes brødre og søstre. Enkelte kommer ved egen hjælp. Alle får de en speciel invitation fra logerne. Der bliver serveret et kaffebord bestående af boller, lagkage samt småkager. Senere serveres øl og vand. I løbet af eftermiddagen er der fællessang, musikalsk underholdning samt eventuelt et foredrag. Eftermiddagen slutter med »amerikansk lotteri«, hvor præmierne består af vin, kaffebønner og chokolade. Et sindrigt system gør, at alle deltagere får en præmie, hvilket hvert år vækker glæde og forundring hos de ældre. Søstrene står blandt andet for borddækning og fremstilling af brødet til kaffebordet samt servering af kaffen, mens brødrene serverer drikkevarer og administrerer lotteriet. Eftermiddagen slutter med fællessang, og det glæder alle involverede parter at se de ældres glæde over en sådan eftermiddag. Julestemning for børn og voksne er en dejlig tradition for brødrenes og søstrenes børn og børnebørn, hvor også de voksne hygger sig – og selvfølgelig kommer julemanden. Logernes nytårsloge nytårsdag er en god og hyggelig anledning for brødre, søstre og gæster til at ønske hinanden godt nytår.

Vil du vide mere om logerne i Varde, kan du se mere på logernes hjemmeside: www.oddfellowvarde.dk

Henning Petersen

Warwik Bryghus

Af Mikael Langager, Varde

I begyndelsen af 1990'erne var der kun et par håndfulde bryggerier tilbage i Danmark. Rent fysisk var der flere, men da flere af dem havde samme ejerkreds, så var der ikke mange at vælge mellem.

Egentlig et stort tilbageslag for Danmark som tidligere stolt ølbryggernation, hvor stort set alle byer havde mindst et bryggeri.

Og udvalget af øl var endnu mere begrænset. Industrialiseringen af ølproduktionen og de monopollignende danske tilstande gjorde, at mere end 90% af udbud og salg var helt almindelig pilsnerøl.

Nu vender det

I mange andre lande var der i 1990'erne begyndt, at ske en hel masse på ølmarkedet. Import fra de store ølbryggernationer som Belgien, Tyskland, Tjekkiet og England var begyndt, at tage fart og selv i lande som Norge og Sverige – som vi normalt ikke har høje øltanker om - skød nye mikrobryggerier op i eller omkring de større byer.

Og selvom der begyndte at komme lidt udenlandske øl på de danske supermarkedshylder i midt halvfemserne, så var vi milevidt bag de lande vi normalt sammenligner os med.

Men i 1998 tog en lille flok mennesker initiativ til stiftelse af en forening til fremme af det gode øl i Danmark. Foreningen kom til at hedde Danske Ølentusiaster (DØE), og er i dag en forening/forbrugerorganisation med mere end 12.000 medlemmer.

DØE skal ikke have hele æren for den ølrevolution, der siden har præget Danmark, men i min bevidsthed er der ingen tvivl om, at denne forening kom til at virke som katalysator for mange af de import-

Et udsnit af Warwiks sortiment. Foto: Marianne Ritter.

virksomheder og mikrobryggerier, der siden begyndte at skyde op i det danske landskab.

Det lokale initiativ

Idéen til Warwik Bryghus blev fostret i begyndelsen af 2004. Vi var en flok, der havde startet en lokalafdeling af DØE, jeg selv havde startet en lille hobbyimport af primært tysk og tjekkisk øl og en dag sad jeg med 4 af de mest ølglade gutter, jeg kendte. De fortalte, at de arbejdede med planer om, at etablere et lokalt mikrobryggeri – de havde faktisk undersøgt muligheden for at placere det i Esbjerg, dog uden held - og spurgte om jeg havde lyst til at deltage.

De var alle 4 ingeniører med håndværksmæssig baggrund og en vis ølbryggererfaring, så det de manglede var en administrator og købmand, og da det var de ting jeg beskæftigede mig med i dagligdagen, så kunne jeg se mulighederne og slog til.

Så d. 28. oktober 2004 stiftede vi Warwik Bryghus ApS og d. 1. november 2004 købte vi bygningen på Vestervold i Varde, der fortsat huser bryggeriet.

Idégrundlag og visioner

Vores oprindelige idégrundlag var at lave centraleuropæiske øltyper, og målgruppen skulle primært være de lokale og turister, så øllet skulle ikke stikke for meget ud (den første øl fik næsten verdensrekord i at stikke ud, men mere herom senere).

Ingen af os havde lyst til at opgive vores civile job, så bryggeriet skulle være et hobby- eller fritidsprojekt, og med de mange handymænd involveret og af hensyn til økonomien, så skulle vi lave det meste af arbejdet selv.

Da idéen var at være lokalt funderet og fortælle lokalhistorie, så blev vi alle hurtigt betaget af det gamle navn for Varde, nemlig Warwik og derfor valgte vi dette navn til bryggeriet. Navnet er tilbage fra 1100 tallet, og derfor lavede vores designer også vores etiketter med vikingemønstre. Etiketter vi den dag i dag fortsat holder ved og er meget glade for.

I tidens løb har man i øvrigt set mange bryggerier tage navn efter den by, de kommer fra. Jeg har en drøm om det modsatte, hvor Varde igen får navneforandring til Warwik, da der er en helt anden form for

musik, internationalisering og historisk vingesus over dette navn og turistmæssigt vil det kunne give os en vinkel, der kan gøre os endnu mere tiltrækkende for udefrakommende.

Den lokale historie ville vi også meget gerne have med i øllet, så derfor valgte vi at opkalde vores øl efter lokale personer. Ikke bykonger eller politikere, men helt almindelige personer, der enten har gjort noget unikt for byen, eller folk der pga. deres originalitet, er med til at fortælle Vardes historie med en mere menneskelig vinkel.

Den første øl

De fleste kender det, at man sætter et projekt i søen, men at det hurtigt viser sig, at tingene tager meget længere tid end planlagt, og sådan gik det også med vores bryggeriprojekt. Den planlagte lancering af det første øl i maj 2005, måtte udskydes til september.

Til gengæld var det perfekt, at lancere det første øl den første lørdag i september, da det hvert år fejres som øllets dag, og det var ikke kun den timing, der var perfekt. Vejrguderne var med os og både politisk og erhvervsmæssigt var der god opbakning til det nye bryggeri, så alt tegnede til en perfekt dag på Torvet i Varde, hvor Café Big Ben stod for udskænkning af det første øl, og det ville have været en helt perfekt dag, hvis det ikke havde været for en eneste lille ting, nemlig øllet!

Øllet som skulle have været en frisk, sødlig og lethumlet pilsner, havde udviklet sig til et monster af en bitter sag, og selvom øllet var gratis, så kneb det for de fleste at drikke det, og denne fine septemberdag blev bryggeriet fra flere sider spået en kort levetid.

Vores brygmester har siden i en lukket kreds indrømmet, at der blev lavet en alvorlig kalkulationsfejl, og at der i stedet for den angivne mængde humleblomster blev anvendt den samme mængde humlepiller, som har en virkningsgrad ca. 100 gange højere.

Hvis Simon Spies' ord står til troende om, at dårlig reklame er bedre end ingen reklame, så var det selvfølgelig ikke så skidt en septemberdag, men personligt har jeg nu haft bedre dage.

Og det med den dårlige omtale, det er jo lige til en lærebog i markedsføring. For selvom den første øl vi lavede, er lavet om for mere end 5 år siden, og i dag er en behagelig og letdrikkelig pilsnertype, så går der stadig store stærke mænd rundt i Varde og ryster, når de

hører navnet Frk. Friis, som er navnet på denne pilsner. Og hvem var så denne Frk. Friis? Fortjener hun denne ærefrygt?

Navnene

Da det stod klart, at vi ville fortælle lokalhistorie med vores ølnavne, så var vi heller ikke i tvivl om, at den første øl skulle have et kvindenavn, og valget faldt på Frk. Friis, dels fordi historien om hende er en af de typer historier, vi gerne vil fortælle, men også fordi Frk. Friis navnet næsten er et begreb, og de fleste af os modne mænd var vel alle lidt forelskede i den søde Frk. Friis fra Matador og vi har nok alle sunget med på Kim Larsens Blip Båt:

Og falder tiden mig for lang, tænker jeg på Linda Friis
Ja, det er altså min veninde og hun er kold som en is
men det at hun er kold det er lige det jeg ka' li'
især når hun kommer med et lille mopset skrig
Hun stønner: blip-båt og gud hvor var det godt
jeg fik hvad jeg sku' ha' af både stort og småt
ja blip-båt og gud hvor var det godt
jeg fik hvad jeg sku' ha' af både stort og småt

Vardes Frk. Friis (1903 – 1986) var apotekerdatter og underviste som husholdningslærerinde. Hun var endvidere konservativt byrådsmedlem og hendes meget bestemte facon gjorde, at de fleste mænd efter sigende var lidt bange for hende. Hun har næppe været inspiration til Kim Larsens sang, da hun forblev ugift hele sit liv. Men som formand for socialudvalget i Varde Kommune viste hun, at hun havde et stort hjerte for de svage i samfundet.

Så svaret på spørgsmålet må være, at den rigtige Frk. Friis både indgød respekt og ærefrygt, men der er nok ingen belæg for at sige, at hun var lige så bitter som Warwiks første øl.

De næste øl:

Jeg foretrækker en positiv vinkel til livet, og man kan sige, at rygterne om den første Frk. Friis gjorde det nemt at følge med efterspørgslen, også selvom vi allerede i oktober 2005 kom med den reviderede udgave af øllet, og derfor var Vardenserne forståeligt nok også lidt skeptiske for de næste 3 øl, vi lancerede, men alle disse øl blev

meget vel modtaget og stille og roligt begyndte folk at tænke, at bryggeriet måske alligevel ville blive andet end en døgnflue. De 3 næste øl var:

Vinkelskriver Murtfeldts Dobbelbock

Murtfeldt er brygget efter gamle, sydtyske bocktraditioner. Den er brygget på münchener-, karamel og chokolademalt og der er anvendt en tysk Hallertau humle. Bock'en har sine rødder i klosterbryggerier, hvor øllet under fasten blev anvendt som "flydende brød".

Ludvig Murtfeldt (1838 - 1920). Uden nogen eksamen havde han fra 1867 forsøgt at drive en sagførervirksomhed i byen. Men han kunne ikke konkurrere med de professionelle sagførere, så han havde måttet tage til takke med mere beskedne opgaver og en dertil svarende indkomst.

I 1907 fik han dog en sag, der blev samtalestof i byen. I forbindelse med kloakeringsarbejder i Brogade havde gade- og vejudvalget bestemt, at avlsbruger Th. Kiertzners spildevand skulle løbe anderledes end det havde gjort i umindelige tider. På trods af avlsbrugerens høje protester blev det som gade- og vejudvalget havde bestemt, og udvalget, hvis formand var N.P. Kjelst sendte regningen for de udførte arbejder til Th. Kiertzner. Denne nægtede at betale, og i fogedretten fik kommunen tilladelse til at foretage udpantning i Kiertzners ejendom.

Han gav dog ikke op, men fik Murtfeldt til at føre sagen for sig ved Overretten i Viborg, og her blev han 20/7 1908 pure frifundet. Kravet om udpantning blev ophævet, og byrådet blev dømt til at betale sagens omkostninger.

Røde Vagn Münchener

Røde Vagn er en münchener øl brygget på münchener-, pilsner og karamelmalt. Humlen er en tysk Hallertau. Røde Vagn forsøger at lukke hullet efter en nu hengangen rød øl og taler med sin tiltalende sødme til alle køn.

Vagn (1957 – 1991) var rød – af hårfarve, temperament og politisk overbevisning. Han var desuden Vardes første ølentusiast og importerede eksotisk øl til Varde sidst i 70'erne længe før ordet ølentusiast var opfundet. Desuden led Vagn af en evindelig diskussionslyst og det

kan ikke udelukkes at noget af denne diskussionslyst kan genfindes i det røde øl!

Skaftes Porter

Skaftes Porter er en kraftig, krydret porter brygget på pilsner-, karamel-, chokolade- og sortmalt og krydret med engelsk lakrids. Der er anvendt Hallertau humle. Porteren er en virkelig mandeøl, der føler sig godt tilpas i en lummer atmosfære af mandehørm og cigarrøg.

Skafte (1864 – 1939) var byfogedfuldmægtig i Varde og levede en stor del af sin tid en rendyrket ungkarletilværelse! Atmosfæren oser af en problemfri mandetilværelse med kraftig mad og godt øl i rigt mål. Han ses ofte afbildet læsende avis, med benene oppe i møblerne og ild i den lange pibe. Som den sidste bastion faldt han også i en høj alder for en kvinde og fødderne kom ned fra møblerne.

Danmarks bedste juleøl!

Efter således at have stabiliseret vores navn og produkter over et par år, og med en stadig stigende efterspørgsel, besluttede vi, at 2007 skulle være året, hvor vi ville lave en juleøl.

Vores 3 bryggere havde en stensikker opskrift klar, og navnet lå også lige til højrebenet, nemlig Hjertensfryd efter en af Vardes mest unikke personligheder.

Karen Hjertensfryd levede fra 1962 til 2005 og var i sin røde uniformsjakke, med sit kristne livssyn, med sit brede smil og med sit gode humør hele Vardes lirekassekone. Hun døde i 2005 kort tid efter, at hun var vendt hjem fra Østrig, hvor hun uddannede sig til diplomfilosof.

Karen Hjertensfryd repræsenterede hele Varde med sin lirekasse ved kronprins Frederiks bryllup, og hun oprettede sit eget parti, Vardelisten, da hun syntes, at de lokale politikere havde spillet fallit.

2007 versionen af Hjertensfryd Julebryg faldt ikke i folks smag. Der var simpelthen for meget jul i flasken, og vi blev enige om, at 2008 udgaven skulle være markant anderledes og meget mindre julet.

På en inspirationstur til Belgien og Frankrig faldt vores brygmester Søren, hans kone, Lis og jeg over en for os ny øltype, nemlig den nordfranske Biere de Garde. For at gøre en lang historie kort, så er Biere de Garde en hybrid mellem vores kendte pilsnertyper og belgiernes

Hjertensfryd. Foto: Marianne Ritter.

frugtagtige og ofte meget stærke ales. Resultatet er ofte en relativt stærk, men meget letdrikkelig øl, og således også vores Hjertensfryd anno 2008, der blev en kraftig sag på 8% tilsat en anelse koriander og appelsinskal, men ellers meget ren og let sød i smagen.

I 2008 besluttede Jydske Vestkysten, den lokale avis, at de skulle kåre regionens bedste juleøl, så de fik samlet alle øl fra udgivelsesområdet, og så lavede de sammen med en række ølkyndige mennesker en blindsmagning af alle disse juleøl.

Jeg husker stadig min store glæde, da jeg med iver åbnede avisen lørdag morgen for at se, om vi havde fået nogle pæne ord med på vejen, og der var vores Hjertensfryd over hele 2 sider kåret til regionens bedste juleøl.

Denne glæde blev overgået i 2009, da Danske Ølentusiaster kårede Hjertensfryd til Danmarks bedste juleøl foran 62 andre danske konkurrenter.

Og lige pludselig var Warwik på øllets Danmarkskort, og ikke bare vores juleøl, men også de andre produkter kunne sælges i så fjerne egne som Nordjylland og Lolland-Falster og selv i udkants Danmark (København), blev vi et hit.

Og så skulle vi have butik!

Efterhånden som vi fik etableret en fast kundekreds til vores øl, så meldte idéen sig med at starte egen butik. Faktisk havde jeg allerede i 2005 startet en butik i det små, hvor jeg hver fredag eftermiddag og lørdag formiddag solgte dansk og udenlandsk øl, men i 2007 fik vi mulighed for at etablere butik i en af de historiske bygninger i Torvegade i Varde, og her begyndte vi at sælge vores øl sammen med vin, spiritus, chokolade og meget mere.

Det første års tid gik det faktisk helt efter planen, men i slutningen af 2008 kom den famøse finanskrise, og den ramte butikker som vores helt enormt, og i begyndelsen af 2009 var vi nødt til at afhænde butikken, hvis vi skulle gøre os håb om bryggeriets overlevelse.

Vi kom af med butikken, men dette eventyr kostede os, hvad der svarer til ca. 4 års overskud fra ølproduktionen, så gennem et halvt årstid balancerede vi på randen af økonomisk ruin, men vi klarede os igennem, og koncentrerer os nu igen udelukkende om ølproduktionen, som hvert år giver et solidt lille overskud.

Nutiden

I dag er vi 7 ejere af Warwik Bryghus og herudover har vi ca. 250 folkeanpartshavere, som har deres faste gang på bryggeriet.

Bryggeriet et fortsat funderet på frivillig arbejdskraft og selvom produktion og salg er støt stigende, så forsøger vi at holde benene på jorden og holde fast i, at vi er et hobbybryggeri, der har som et af hovedformålene at være med til, at fremme interessen for Varde historisk, men også nutidigt.

Vi laver p.t. 17 forskellige øl, heraf 4 på licens i Belgien, og med de 2 nyeste bryg har vi valgt, at lave historie på en anden måde. Den ene er en Brown Ale, vi har lavet i samarbejde med Café Big Ben, og som primært sælges der og den allernyeste er en skibsøl, lavet i samarbejde med Produktionsskolen Varde, der blandt mange andre projekter også sejler turister og andre med Æ Skiw op og ned af Varde Å.

Fremtiden

Her i sommeren 2011 er vi i gang med et projekt, der skal give flere ejere og dermed endnu mere frivillig arbejdskraft til bryggeriet. Herudover arbejder vi med et projekt, hvor vi kan øge vores brygkapacitet, så vi måske en dag kan undgå at få licensbrygget på andre bryggerier.

Og så pusler vi naturligvis til stadighed med nye øltyper, nye historiske vinkler, og ofte vil man i vores brygstue høre snakken gå om navneemner til kommende øl. Og den der tror, at Vardes sidste original har levet, må revurdere sin opfattelse, for i bund og grund er vi nok ca. 50.000 potentielle emner i kommunen.

Mikael Langager

Nogle minder fra dengang jeg var barn

Af Laurids Jessen, Esbjerg

Laurids Jessen døde i juli 2010. Disse erindringer, som han har skrevet, gav et af Laurids Jessens børn til fætre og kusiner ved begravelsen. Det var et af Laurids Jessens børnebørn, der af sin lærer i skolen blev bedt om, at spørge bedstefaderen, om at skrive noget fra sin barndom, og det var Laurids Jessen god til, så det blev til en lang historie.

Mit navn er Laurids Jessen, og jeg er født den 1. oktober 1929 i en by, der ligger ca. 8 km. sydøst fra Varde. Byen hedder Rousthøje. Rousthøje var en lille landsby, der kun bestod af nogle få gårde og huse. I byen var der kun én forretning, en såkaldt brugsforening. Det var byens og omegnens bønder, der ejede forretningen. Her kunne man købe det meste af det, man havde brug for. Skulle der købes særlige ting, skulle man til Varde. Til brugsen, som den til dagligt blev kaldt, kørte man i hestevogn. Her kunne man sælge de æg, som hønsene lagde i deres reder på gården. I brugen kunne man så købe de ting, man havde brug for, og det var ikke nær så meget, som man har brug for i dag. Det kunne være rugbrød, kaffe, rich, sukker, mel, sirup og andet. Hvis jeg på cykel blev sendt til brugsen, havde jeg gerne brugsbogen med. Her blev alt det skrevet op, som jeg skulle have med hjem.

Til byen kom en dame, der byggede et hus med en lille butik, hvor hun kunne sælge bagerbrød, som hun selv bagte bag ved butikken. Det var dejligt, så kunne vi også købe en is. Den kostede 10 øre, en slikkepind kostede 2 øre. Kun hvis det skulle være den helt store, kostede den 5 øre, men det var der gerne ikke råd til, så slik blev der

ikke meget af, men der var en dejlig gammel kone, Kristiane, som jeg somme tider havde ærinde hos. Hun boede i et dejligt lille stråtækt hus i en dejlig lille skov, hvor hun også havde frugttræer. Denne Kristiane lavede selv bolsjer. Brystsukker blev de kaldt, så du forstår vel nok, hvorfor hun var dejlig at besøge. Eller når bedste Sine kom på besøg, havde hun altid en pose bolsjer med, så når jeg så hende komme gående på vejen, løb jeg hende gerne i møde.

I Rousthøje var der også et forsamlingshus. Det var et hus med en sal, altså et ret stort rum, hvor der kunne holdes fester, juletræ og endda cirkus, gymnastik og meget andet.

Der var en smed. Han reparerede bøndernes redskaber og satte sko på hestene. Der var også en tømrer og en skomager, som jeg ofte besøgte. Det var min onkel, og han var god at snakke med, altid hyggelig og rar.

Der var også en skole med 20 klasser, men her gik jeg ikke i skole, men i en anden skole, som lå nord for byen, hvor vi boede.

Ja, vores gård lå ca. 2 km. nord for byen. Til vor nærmeste nabo var der ca. 200 meter. En lille ejendom, hvor Ane og Jørgen levede af 2 køer og et par grise. De havde en hest til at hjælpe i marken med, at trække plov og harve. Kornet høstede Jørgen med en le og tærskede med en plejl. En plejl er to stokke, der er bundet sammen på en særlig måde, så man ved at bruge den ene stav som håndtag kunne svinge den anden stav rundt i luften og ned mod kornet, der lå udbredt på ladegulvet og derved slå kernerne fra stråene.

Så skal du høre lidt om mit eget hjem. Mine forældre, altså dine oldeforældre hed Marie og Mathias Jessen. Vi havde mellem 10-14 køer, en del svin og 3-4 heste. Gården havde 3 længer. Den ene længe var stuehuset, hvor vi boede. Der var et bryggers, et rum hvor man kunne komme ind fra gårdspladsen. Her var der en vask, hvor vi vaskede os. Vandet måtte man først pumpe op i en spand uden for døren. Vi kunne gå ind i køkkenet og hente lidt varmt vand at hælde i. I bryggerset var der også en gruekedel. En stor beholder til ca. 50 til 60 liter vand. Den åbne beholder var bygget med mur omkring, og ind under beholderen var der et fyrsted, så man kunne tænde op og varme vandet. Det blev brugt, når der skulle vaskes tøj. Så blev tøjet kogt og derefter vasket i en vaskemaskine, som man trak fra side til side med håndkraft. Et arbejde jeg også blev sat til som stor dreng. I

gruekedelen blev gæssene også skoldet, når de var slagtet til jul, så var det meget lettere at plukke fjerene af dem. Her blev vandet også varmet op, når grisen skulle slagtes. Dengang købte man ikke kød hos slagteren. Kødet havde man selv, når man slagtede grisen. Dog kunne det ske, at man ikke lige havde en gris, der var stor nok til slagtning, så kunne man købe hos slagteren, der gerne kørte rundt til gårdene med sin slagterforretning i bil. Dengang havde man ikke fryser og køleskab, så i bryggerset under bordet havde man saltkarret. Her blev kødet opbevaret til det skulle bruges.

Før min tid havde man i bryggerset en stor ovn, der var muret af sten. Den var så stor, at man kunne kravle ind i den. En sådan ovn havde man endnu hos en anden af vore naboer, hvis dreng, Gustaf, han var min gode legekammerat, og jeg kan huske, at ovnen var i brug. Så fyrede man op i den med brænde, og så blev stenene, som den var bygget af meget varme. Når ovnen var varm nok, rensede man den for brænde og gjorde den ren. Så var den klar til brug, og rugbrødsdejen blev lagt i og bagt. Man bagte mange brød på en gang. Så du forstår, at bryggerset var et vigtigt rum.

Fra bryggerset kunne man gå ind i karlekammeret. Der sov jeg som dreng, og havde mine ting, men jeg havde ikke rummet for mig selv, men boede der sammen med min storebror eller karlen på gården. Der var ingen varme i rummet, så man opholdt sig jo ikke der, undtagen når man skulle sove, eller det ikke var koldt, og man gerne ville være lidt for sig selv.

Fra bryggerset kunne man også gå ind i køkkenet. Her var der spiseplads og indbygget stort madskab. I den ene ende var der komfur, hvor al maden blev lavet. Komfuret blev opvarmet med brænde eller tørv fra mosen. Komfuret var varmeapparatet. I komfuret var en ovn, hvor min mor bagte brød og kager. Til jul blev det til mange kager. Bag i komfuret var der en vandbeholder, som man fyldte op med koldt vand, så var det hurtigt varmt. Derfra kunne man næsten altid hente varmt vand. I en krog fra loftet hang der altid en spand med kold vand. Køkkenet vendte ud til gårdspladsen.

Ved siden af køkkenet var der en forstue, som var beregnet som indgang til gæster, som der altid kom mange af. Man kedede sig aldrig på landet. Der skete altid mange spændende ting.

Mod syd til havesiden fra køkkenet lå stuerne. De var ikke særlig

store, men de var hyggelige. Der var en kakkelovn, der gav en god varme.

Vi gravede selv tørv i mosen først på sommeren. Det var gerne spændende. Der gravede de fleste fra byen tørv på samme tid, så der var vi mange, der mødtes. Så havde vi mad med og havde det hyggeligt. Man gravede med en speciel tørvespade en lang stor nærmest en blød bjælke af tørvedynd op af tørvegravens side. I tørvegraven var der gerne vand. Så blev den lange tørvebjælke, ca. en meter lang, slæbt ud mellem lyng og græs og skåret i stykker på størrelse med mursten. Så lå de i solen og tørrede. Senere blev de bygget til små runde huse for rigtigt at tørre. Derefter blev de kørt hjem og brugt til brændsel. Under krigen var der mange, der måtte fryse, fordi man intet brændsel kunne få fra udlandet. Det var meget slemt i byerne, men herude hos os på landet, frøs vi aldrig.

I stuen var der et spisebord, og over for en sofa, som udgjorde siddeplads til spisebordet. Her havde vi det hyggeligt. Min far læste mange spændende bøger højt for os alle, og så blev der snakket om personerne. Først omkring 1937 fik vi radio, og dengang var der jo hverken telefon eller bil for ret mange. Fjernsyn havde man kun hørt om, at det var opfundet.

Fra bryggerset kunne man gå til den anden side og komme ud i stalden, hvor alle dyrene var. Om vinteren var der altid dejligt varmt i stalden. Køerne og svinene afgav varme. Når de om aftenen havde fået deres foder og var mætte, var der altid en dejlig ro og varme i stalden.

Af legetøj havde vi ikke så forfærdelig meget. Tøjdyr behøvede vi jo ikke, for vi havde jo gerne en hund. Den første, jeg kan huske, hed Rinty og var vel nærmest, hvad vi kalder en rottehund. Så havde vi en spændende gravhund. Den var sig selv, gjorde hvad den ville, løb i byen, når den havde lyst. Når vi kom til rævegravene, der lå i en plantage, hvor vi ofte legede, gik den ned til rævene. Så kunne vi høre, hvordan de var arrige på hinanden. Engang kom den op med en ræveunge. Vi fik også en spændende hund, en arridaleterrier. Den kunne holde sig i respekt over for andre hunde. Vi morede os tit over den. Var den med på vej til brugsen, forsvandt andre hunde gerne fra vejen. De kendte hinanden og vidste, hvem der bestemte. Om aftenen lå Peter Vagt, som den hed, gerne ved kakkelovnen og drømte om, at

den fangede en hare. Det kunne den nemlig, og i dens drømme bjæffede den på samme måde, som når den satte efter en hare. Den kunne løbe en hare ind, og vi kunne ikke opdrage den til at lade være. Men så blev den kørt ned af en bil og var meget medtaget. Den kom sig dog, men efter den dag måtte den nøjes med at se halen af haren på et par meters afstand. Efter den fik vi en dejlig stor Sankt Bernhard. Den var så glad for de andre dyr og forstod dem og de forstod den. Den var jordemor for alle små grise, der blev født. Den havde på fornemmelsen i god tid før de fødtes og sprang over i stien til soen, som godkendte dens nærvær. Når hele rækken af de nye grise lå for at få mælk hos moderen, lå den bag rækken og hjalp dem på plads med næsen. Engang blev den dog urolig og løb op i den anden ende af stalden, frem og tilbage flere gange, for en kvie skulle til at føde sin første kalv.

Jeg havde kaniner i bur, men burene var selvgjorde og ikke altid lige gode, så det kunne ske, at de smuttede ud. Også her var Monny, som den hed, en god hjælper. Jeg kunne pudse Monny efter kaninerne. Den kunne fange dem og kom så med dem i gabet. Somme tider stak der kun et ben eller øre ud af den store gab. Så skulle jeg passe på, for når Monny spyttede kaninen ud, løb den alt hvad den kunne, hvis jeg ikke fik fat på den. Kaninen tog nemlig ingen skade af det. Jeg havde også engang et lam, som havde mistet sin mor, så derfor skulle den have sutteflaske. Efterhånden kunne jeg sidde på ryggen og give den flasken. Det var dejlig blødt. Vi blev meget gode venner. Så tøjdyr savnede jeg ikke.

Af legetøj kan jeg huske en dejlig træ lastbil, model 1923, vil jeg tro, med 8 mælkespande – også af træ. Senere til jul fik jeg en jern lastbil. Den var meget stærk, og jeg havde den i mange år. Min bror lavede en flot skib til mig. Det var ca. 60-70 cm. langt og 20 cm. bredt. Det kunne jeg sejle med ude på søen.

Nord for gården havde vi en stor mose med flere søer, som ikke var så dybe. Om sommeren kunne vi bade her og om vinteren løbe på skøjter. Også fra skolen tog vi alle på isen, når den var stærk nok. Vi byggede en båd, vi selv kunne sejle i, af nogle blikplader. Pilen kaldte vi den.

Mine ældste brødre var ivrige jægere, så da jeg var mindre, var jeg med dem på jagt. Det var altid meget spændende, og der var masse

af oplevelser i den spændende mose og i plantagerne. I mosen var der mange fugle. Regnspover, bekkasiner, gravænder, urfugle, hjejler og mange flere. Desværre blev mosen efterhånden mere og mere opdyrket og fuglelivet forsvandt efterhånden mere og mere. Var vi mange legede vi klapfonne, gemmeleg, vinkelput, som vi kaldte dem, og det var gerne meget sjovt, for på gården var der mange gemmestedet, både på høloftet, laden, stalden og haven, eller vi kunne lege i plantagerne. Mulighederne var alle steder, hvor vi kom. Jeg kan huske vi havde ondt af dem, der boede i byerne, for hvor må de have kedet sig. Vi kendte jo nogle fra Varde og Esbjerg, for de kom i vor skole om sommeren, fordi de kom ud på landet at tjene om sommeren hos en eller anden bonde, der kunne bruge en dreng til at hjælpe sig ved arbejdet. De kom gerne igen samme sted hver sommer, og så var de med i legen og var med, når der var fødselsdag.

Jeg gik i skole fra 6 år til 13 år. Jeg begyndte den 1. maj 1936. Den var ikke særlig flot. På legepladsen var der lyngtotter, og brøndens vand var ikke til at drikke af. Der kunne godt hoppe en frø rundt i vandet. Der gik jeg kun godt et år, for så blev der bygget en ny skole. I skolen var der kun et klasseværelse og én lærer. Jeg har kun haft én lærer i hele skoletiden, så jeg kan jo være glad ved, at han var en meget dygtig lærer. Om sommeren gik vi 4 formiddage om ugen i de første 4 år. De sidste 3 år gik vi kun onsdag og lørdag formiddag. Om vinteren gik vi så til gengæld hver dag hele dagen fra kl. 9 til 3 eller 4, også om lørdagen. Så efter en sommer, hvor vi ikke behøvede at sidde inde over bøgerne og længes ud i solen, glædede vi os til skolestuens hygge om vinteren. Vi var alle årgange i en klasse. Sommetider blev så de store sat til at hjælpe de mindre i klassen. Vore fag var dansk og regning, bibelhistorie, historie, geografi og sang. I april havde vi eksamen. Det var skolekommissionen med præsten i spidsen, der kom for at høre, hvad vi havde lært. Også vore forældre kom, så nerverne kunne godt stå på højkant med så mange gæster. Vi havde det dejligt i vor skole. Vor lærer var god til at fortælle historie og bibelhistorie, og var også flink til at læse historier for os. Vi lærte meget, og historien om, at man fik lussinger og spanskrør for de mindste forseelser, gjaldt ikke i vor skole. Der er aldrig i min skole faldet hverken en lussing eller slag. Der var god orden. I frikvarterne legede alle med, både store og små. Mange spændende lege. Vi

spillede rundbold, legede tagfat, klinkede kæde og stjal æg, et meget spændende holdspil, samt meget andet.

I skolen var det særlig festlig til jul. Den sidste skoledag før juleferien, var det os, der bestemte. Vi pyntede gerne klasseværelset aftenen før. Vi var ude at finde et juletræ i plantagen. Vi skovede det selv og satte det på katederet med alt sin pynt og gaven til vor lærer. Grundahl, hed han. Om morgenen ventede vi spændt på ham og familien. Derefter havde vi en dejlig formiddag med leg og spil og derefter juleferie til Hellig Tre Kongersdag. I juledagene blev vore forældre og vi så inviteret til juletræsfest i skolen. Grundahl og hans kone var værter. Festen endte med sanglege og kaffebord. Tilsvarende juletræsfester var der også i forsamlingshuset. Her var det mine forældre, der var værter ved søndagsskolens juletræsfest, en fest der samlede de fleste fra byen.

En del af min skoletid var under krigen. Den 9. april kom der en mængde flyvemaskiner hen over os. De kom så hurtigt, at vi ikke kunne se kendingsmærkerne. Vi troede det var engelske flyvere, der var på vej hjem fra et angreb på Tyskland, forfulgt af tyske jagere. Først i skolen fik vi at vide, hvad der var sket: At der var tyskere både i Varde og i Oksbøl og København.

Det første der skete var, at der skulle mørkelægges. Det vil sige, at der skulle hænges tæpper for vinduerne, så intet lys slap ud, for ellers kunne engelske flyvere se, hvor de danske byer lå. Dette mørke kom til at vare i alle krigens fem år. Cykellygterne skulle have en hætte med en lille aflang åbning over glasset. De første tyske soldater så jeg først efter den 12. maj. Da kom jeg nemlig på sygehus med ambulance, fordi jeg blev sparket i hovedet af en hest. Jeg var med ude at hente dem ind. De var på græs for første gang det forår. Det havde nemlig været en meget kold vinter, og det var stadig meget koldt, så da jeg skulle til at hoppe på ryggen af Musse, sprang den i kådhed frem og sparkede bagud, og da jeg ikke havde fået mig svunget helt op på ryggen af den, blev jeg rystet af og ramt af sparket. Da jeg på sygehuset var kommet så langt, at jeg kunne liste ud af sengen og se ud af vinduet, så jeg tyske soldater lege krig rundt ved hækkene neden for vinduerne. Det var første gang jeg så dem.

Ude hos os i landsbyen så vi ikke meget til dem. Men en gang dukkede de pludselig op. To-tre officerer med et par menige soldater og en

sønderjyde fra vor by, som skulle være tolk for dem. De skulle skaffe plads på gårdene til en hel del soldater og heste, som skulle komme med et skib fra Norge. Vi skulle have fem heste og en del soldater og et par officerer. Officererne skulle bo i vor pæneste stue. Vi slap dog, for skibet sank på turen fra Norge med mand, mus og heste.

En søndag eftermiddag blev Esbjerg lufthavn bombet af engelske flyvere. Vi fulgte angrebet uden for gården og hørte granaternes fløjten, og nedslag fra de tyske luftværnskanoner. Når vi hørte granaternes fløjten, sprang vi ned i en 2 meter dyb silo for at undgå granatsplinterne. En af granaterne faldt ikke langt fra vor nabo, og en af splinterne gik gennem huset. Vi så en af de engelske bombere blive skudt ned. Den faldt ned ved Sædding, ikke langt fra hvor Nancy og jeg kom til at bo. En af flyverne, en neger blev dræbt, da hans faldskærm ikke foldede sig ud. Han faldt der, hvor Sædding Centret nu ligger.

En anden hændelse fra den mørke tid. Jeg vågnede en sommermorgen ved en fremmed lyd i stalden. Jeg så og hørte en forlade gården. Det viste sig så om morgenen, at noget arbejdstøj, en malkekasket og min broders cykel var forsvundet. Det var meget kedeligt, for en cykel med så gode dæk var umuligt at skaffe igen. Derfor fulgte min bror sporet et par kilometer, hvor de førte ind i en plantage. Her fandt han en tysk uniform. Soldaten havde her ombyttet uniformen med malketøjet. Han har nok set lidt løjerlig ud. Sagen var alvorlig. Det var en soldat, der var rømmet fra tjenesten. Hvis han blev fundet af tyskerne, ville han blive skudt. Vi andre måtte så køre på cykel med bildæk skåret i strimler og skruet på hjulene. Ikke just en racercykel.

Ellers led vi ingen nød på landet. Vi havde nok at spise. Kød, kartofler, mel havde vi selv, men meget var rationeret. Vi fik udleveret rationeringsmærker. Sukker, brød, mel, smør, brændsel og meget andet kunne kun købes, når man havde mærkerne. Kaffe lavede vi af rug, der blev brændt på en pande over komfuret og bagefter malet på en kaffekværn. Sokker og trøjer blev lavet af fårenes uld. Når fårene blev klippet, blev der bragt til en ældre kone, der kunne huske hvordan man kartede og spandt ulden til garn. Problemet kunne være at finde en gammel rok, hvorpå man kunne spinde ulden. Så Johanne, der kunne kunsten og havde en rok, havde travlt under hele krigen, så vi frøs ikke.

Det er ikke sikkert, jeg har fået svaret på alle dine spørgsmål, men dog nogle minder fra dengang, jeg var barn. Et godt råd kan jeg give dig: Skriv dagbog, eller måske endnu bedre, skriv ned en gang imellem, hvad der sker og er spændende, og husk at gemme det, du skriver. Jeg skrev, da jeg var dreng, men væk er det. Det ville jeg gerne have haft i dag. Jeg håber, du kan have fornøjelse af det, jeg har skrevet. Jeg ville gerne, at min lærer havde fået den samme gode ide, som din, for jeg ville gerne have haft et brev fra min bedstemor, som døde i 1942, og som var født i 1857, eller fra Bedste Sine, min mors stedmor, som blev født i 1864, kort tid efter at hendes far faldt foran Sønderborg slot under stormen på Dybbøl.

Laurids Jessen

En fortælling om Varde vand- og gasværk

Af John Würfel, Jægerspris

Da jeg i efteråret 2010 modtog bladet fra Varde Lokalhistoriske Forening, hvor en Knud Andreasen der skrev om vandforsyningen i Varde, kom der en hel masse tanker i gang om det gamle vandværk ved Lerpøtvej. Jeg vil begynde min historie, som går tilbage til 30érne. Min far, Ervin Würfel var uddannet typograf hos Nordhjems bogtrykkeri. Efter endt læretid var der ikke meget arbejde indenfor dette fag, derfor kom han lidt senere så i lære hos faderen, Hans Chr. Würfel, som var blikkenslagermester i Varde. Her blev han så uddannet. Det var stadig dårlige tider med stor arbejdsløshed, og der var ikke meget arbejde at få. Min morfar A. Sarup, som var ansat ved D.S.B. fik ham så ind som skinnearbejder. Der var han i flere år.

En dag kom Vandværksbestyrer Th. F. Jørgensen i snak med min farfar. De kom meget sammen privat. Snakken kom ind på arbejdsløsheden i byen. Jørgensen spurgte til, hvad min far lavede for tiden. Han fik så at vide, at han var arbejdsmand ude på skinnene. Jørgensen bad så min farfar - om han ville sige til min far - at han gerne ville tale ham. Efter denne samtale med min far, blev han ansat på Vandværket. Det blev til mange gode år på vandværket. I mange år var han sammen en, som hed Poulsen. Han havde kun én arm, for den anden arm var kunstig, og han boede ude i Sønder Varde. Som dreng kom jeg meget om på vandværket hos min far, her var bl.a. et værksted, hvor de lavede små reparationer. Men under krigen stod min far og forsålede vore træsko med gamle bildæk ved deres filebænk. Inde på selve vandværket var der mange gamle flotte maskiner, som Poulsen og min far gik og passede, men der var også en meget dyb kælder,

hvor der stod nogle pumper, som var drevet af remtræk fra maskinerne oppe på gulvet. Jeg kan huske, at i min tid som Røde Kors Sammerit i Varde, havde vi et par øvelser, hvor vi skulle bære nogle op fra denne kælder. De havde også andre gøremål, bl.a. var de ude og afprøve brandhanerne rundt om i byen. Et andet arbejde var, at skifte strandskaller oppe i de store vand bassiner, det er noget med, at vandet var for blødt og måtte tilsættes kalk. Ved siden af var der nogle store huse, hvor der var lagt nogle store koks ind, hvor vandet også løb igennem, men hvorfor kan jeg ikke svare på. Når så hele denne proces var overstået, blev vandet så pumpet op i det store flotte vandtårn, som nu ikke er her mere. Det blev til mange ture op i vandtårnet. Her var en meget flot udsigt deroppe fra. Det var især flot, når Varde å gik over sine bredder, og engene helt ud til Ho Bugt, stod under vand.

Varde Gasværk kunne 1960 fejre sit 75 års jubilæum. Værket ophørte 1964 og blev revet ned 1966. Fra jubilæet ses her de ansatte fra venstre: Lars Sørensen, Svend Hansen, C. E. Harling, Niels Sørensen, Gustav Olsen, Hans Julius, Erwin Würfel, Frederik von Arensdorff, Ernst Jensen, Niels Peter Nielsen og Thomas Christensen. Udlånt af Varde Lokalhistoriske Arkiv.

Under krigen blev der lavet et udrykningshold på vandværket, som skulle rykke ud, hvis der skete noget med vandledningerne. Disse personer fik så et pas. De kunne så færdes ude, selvom, der var luftalarm. Jeg ved ikke, om det var på den måde, min far kom med i modstandsbevægelsen i Varde, fordi han kunne færdes ude på alle tider af døgnet. Men senere kunne han bruge dette, når han blev sat til at lave noget sabotage og den slags, som de lavede i deres gruppe. I begyndelse af 1945 måtte min far og andre fra Varde gå under jorden. De kom først hjem igen den 5. maj. Et stykke tid efter genoptog min far så arbejdet på Vandværket. I nogle år var han ansat inde på gasværket, det gav noget mere i løn, men det var hårdt arbejde, når de måtte tømme de store Retort ovne, når gassen var udvundet. Bagefter måtte de skubbe de små tipvogne ud til koksknuseren. Det foregik i alt slags vejr, ja, sommer og vinter.

Da han kom tilbage til vandværket, havde han fået en ny makker, d.v.s. Gustav Olsen havde været på gasværket i mange år. Han havde byttet med min far, nu blev de makkere. De to mænd kom meget godt ud af det med hinanden, og var meget sammen også privat. De folk, som var ansat på både vand- og gasværket, var nogle rigtige gæve gutter. Her var bl.a. Harling – Lars Sørensen – Hans Julius – Ernst Jensen og for ikke at glemme Frederik von Arensdorff og flere, som jeg ikke lige husker navnene på.

Vi var flyttet ud på Åvangen under krigen. Der var godt nok et badeværelse, men der var ikke varmt vand i hanerne. Så en eller to gange om ugen, fik hele familien lov til, at komme om på vandværket for, at få et varmt bad. Det var noget, som gjorde stor lykke. Som jeg skrev, blev det til mange gode år, som min far fik på det gamle værk på Lerpøtvej. I 1964 blev hans nye arbejdsplads omme på det gamle elværk. Det gamle værk blev lukket ned og i dag ligger Føtex der. Min far måtte senere stoppe med sit aktive arbejdsliv p.g.a. en hjernebløding, der gjorde ham uarbejdsdygtig, men min mor og ham gav ikke op. De forsatte deres liv ude på Åvangen, hvor børn og børnebørn kom gennem mange år.

Det var så mine minder om Varde Vand- og Gasværk - fra jeg var stor dreng til jeg rejste fra byen.

Indholdsfortegnelse:

Mit liv med eliteidræt 9
Ingrid Lauridsen, Hodde

En årgang 1950 fortæller 15
Erik Højberg Nielsen, Kolding

Regnar Kristensen - rette mand til rette tid 29
Anette Jorsal, Kolding

Erindringer og tanker - store som små 43
Steen Dyrvig Kærskov, Skonager

Fra Varde til Wall Street 53
Mogens Vad, Charlottenlund

Frimurergården i Varde 61
Orla Duedahl, Varde

Drømmen der blev til virkelighed 67
Charlotte Bøving, Varde

Beretninger om oplevelser og begivenheder i Varde 89
Gustav Petersen, Varde

Med Vølund i Moskva 105
Erik Steen Kristensen, Varde

Flodsejlads på de Russiske floder Don og Volga 111
Niels Gravesen, Varde

Dreng under besættelsen 123
Johannes Kryger, Alslev

Odd Fellow logerne i Varde 127
Henning Petersen, Alslev

Warwik Bryghus 141
Mikael Langager, Varde

Nogle minder fra dengang jeg var barn 151
Laurids Jessen, Esbjerg

En fortælling om Varde vand- og gasværk 160
John Würfel, Jægerspris

ISBN 87-91873-06-1
9 788791 873065

